

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Szczecin, dnia 6 lutego 2014 r.

Poz. 546

UCHWAŁA NR XXXVII/222/2013 RADY MIEJSKIEJ W GOLCZEWIE

z dnia 20 grudnia 2013 r.

zmieniająca uchwałę w sprawie uchwalenia „Programu Ochrony Środowiska dla gminy Golczewo na lata 2007-2010” wraz z przyjęciem „Planu Gospodarki Odpadami dla Celowego Związku Gmin R-XXI z siedzibą w Nowogardzie na lata 2004-2015”.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15, art. 40 ust. 1 i art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r., poz. 594, 645 i 1318) oraz art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013 r., poz. 1232 i 1238), Rada Miejska w Golczewie uchwała, co następuje:

§ 1. W uchwale Nr IV/30/07 Rady Miejskiej w Golczewie z dnia 25 stycznia 2007 r. w sprawie uchwalenia „Programu Ochrony Środowiska dla gminy Golczewo na lata 2007-2010” wraz z przyjęciem „Planu Gospodarki Odpadami dla Celowego Związku Gmin R-XXI z siedzibą w Nowogardzie na lata 2004-2015” zmienionej uchwałą Nr VIII/67/07 Rady Miejskiej w Golczewie z dnia 27 września 2007 r., wprowadza się następujące zmiany:

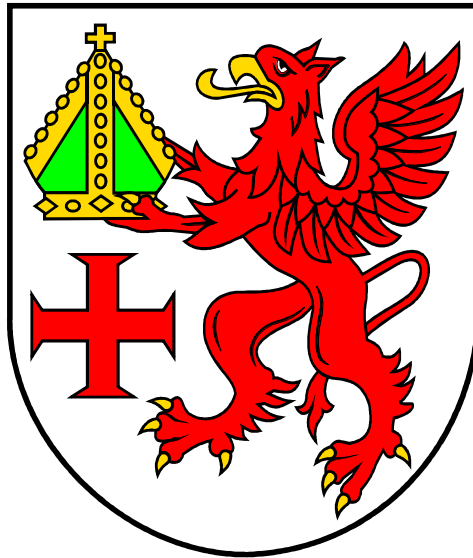
- 1) tytuł uchwały otrzymuje brzmienie „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Golczewo na lata 2007-2016”;
- 2) załącznik do uchwały otrzymuje brzmienie jak załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia jej ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego.

Przewodnicząca Rady

Beata Pastryk

Załącznik
do uchwały Nr XXXVII/222/2013
z dnia 20 grudnia 2013 r.

PROGRAM
OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA
GMINY GOLCZEWO
Na lata 2007 - 2016

SPIS SKRÓTÓW:

ANR - Agencja Nieruchomości Rolnych

ARiMR - Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa

bd. – brak danych

BZT₅ - Biochemiczne zapotrzebowanie tlenu

ChZT - Chemiczne zapotrzebowanie tlenu

GIOŚ – Generalna Inspekcja Ochrony Środowiska

GPZON – Gminny Punkt Zbiórki Odpadów Niebezpiecznych

GUS - Główny Urząd Statystyczny

IMGW- Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej

IUNG - Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa

JCW – Jednolite części wód

LDWN – Długookresowy średni poziom dźwięku

LZO – Lotne Związki Organiczne

MŚ - Ministerstwo Środowiska

NFOŚiGW - Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

ODR - Ośrodek Doradztwa Rolniczego

OWO - Ogólny węgiel organiczny

PEM - Promieniowanie Elektromagnetyczne

PFOŚiGW - Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

PGR-Państwowe Gospodarstwo Rolne

PIG - Państwowy Instytut Geologiczny

PMŚ - Państwowy Monitoring Środowiska

POP - Program Ochrony Powietrza

POŚ - Program Ochrony Środowiska

PPIS – Państwowy Powiatowy Inspektorat Sanitarny
ppk – punkt pomiarowo-kontrolny
PSP – Powiatowa Straż Pożarna
PZW - Polski Związek Wędkarski
RDOŚ – Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
RDW - Ramowa Dyrektywa Wodna
RLM - Równoważna Liczba Mieszkańców
RZGW - Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
SCh-R - Stacja Chemiczno Rolnicza
UE - Unia Europejska
WFOŚiGW - Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WIOŚ -Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
ws. – w sprawie
WSO – Wojewódzki System Odpadowy
WWA – Wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne
ZZMiUW - Zachodniopomorski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych

I. WSTĘP

Obowiązek wykonania aktualizacji Programu Ochrony Środowiska przez samorząd gminy wynika z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku – Prawo Ochrony Środowiska (tekst jednolity Dz. U. z 2013 roku poz. 1232 z późniejszymi zmianami). Ustawa narzuca obowiązek sporządzenia programu, który służyć będzie realizacji polityki ekologicznej państwa. Program opracowywany jest na cztery lata z perspektywą na cztery kolejne. Aktualizowany Program Ochrony Środowiska dla gminy Golczewo przedstawia szeroko rozumianą problematykę ochrony środowiska. Ujmuje zagadnienia z zakresu ochrony powietrza, wód, powierzchni ziemi, środowiska akustycznego oraz zasobów przyrodniczych. Ocenia realizację celów w latach 2010-2013 oraz określa cele i priorytety ekologiczne, ustala harmonogram realizacji działań proekologicznych na lata 2013 – 2016, w perspektywie do 2018 r. oraz prezentuje mechanizmy niezbędne do osiągnięcia założonych celów.

Program ten jest dokumentem planowania strategicznego, wyrażającym cele i kierunki polityki ekologicznej samorządu Gminy Golczewo i określającym wynikające z niej działania. Tak ujęty Program będzie wykorzystywany jako główny instrument strategicznego zarządzania gminą w zakresie ochrony środowiska.

Źródłami informacji dla niniejszego Programu były między innymi materiały uzyskane z Urzędu Gminy w Golczewie, Starostwa Powiatowego w Kamieniu Pomorskim, Zachodniopomorskiego Urzędu Marszałkowskiego w Szczecinie, Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie, RDOŚ w Szczecinie, WIOŚ w Szczecinie oraz dane Głównego Urzędu Statystycznego. Realizacja celów wytyczonych w programie powinna służyć polepszeniu warunków życia mieszkańców przy zachowaniu walorów środowiska naturalnego na terenie gminy. Program ochrony środowiska przedstawia aktualny stan środowiska, określa hierarchię niezbędnych działań zmierzających do poprawy tego stanu, ponadto umożliwia koordynację decyzji administracyjnych. Zakres niniejszego opracowania został określony i jest zgodny z następującymi przepisami oraz dokumentami przedstawionymi poniżej:

- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 – Prawo ochrony środowiska, wraz z rozporządzeniami wykonawczymi – oraz inne przepisy prawne w swoim zakresie obowiązywania w szeroko rozumianej ochronie środowiska,
- Polityka ekologiczna państwa z perspektywą do roku 2016,
- Program Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego oraz cele długoterminowe do roku 2015,
- Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego gminy Golczewo,
- Krajowy Plan Gospodarki Odpadami,
- Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Golczewo;
- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko,

- Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego 2007 – 2013,
- Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020,
- Strategia Gospodarki Wodnej,
- Waloryzacja Przyrodnicza Województwa Zachodniopomorskiego – 2010.

W polityce ekologicznej państwa z perspektywą do roku 2016, zwraca się uwagę na zadania, których realizacja jest niezbędna dla osiągnięcia dalszej poprawy jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego. Poprawę tę można będzie uzyskać w szczególności poprzez:

- zmniejszanie ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych do wód przez modernizację istniejących i budowę nowych oczyszczalni ścieków,
- zmniejszanie potrzeb transportowych i ograniczanie emisji spalin ze środków transportu jako element poprawy jakości powietrza na terenach zurbanizowanych,
- wspieranie działań mających na celu unikanie wytwarzania odpadów i zapewniających bezpieczne dla środowiska ich unieszkodliwianie,
- podniesienie poziomu odzysku odpadów komunalnych,
- ograniczanie zagrożenia dla zdrowia ludzi i jakości środowiska spowodowanego stosowaniem substancji chemicznych,
- wspieranie działań mających na celu ograniczanie uciążliwości hałasu,
- ochronę ludności i środowiska przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych.

Ponadto polityka ekologiczna państwa podejmuje wyzwania, dotyczące realizacji założeń dyrektywy unijnej, dotyczącej ograniczenia emisji pyłów oraz o konieczności redukcji o 75 % ładunku azotu i fosforu w oczyszczanych ściekach.

Program Ochrony Środowiska dla gminy Golczewo uwzględnia te zadania dla okresu 2013 – 2016 z perspektywą do roku 2018:

Cel 1 – Poprawa jakości środowiska.

Cel 1.1 – Poprawa gospodarki wodnej.

Cel 1.1.1 – Poprawa jakości wód i osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych.

Cel 1.2 – Poprawa jakości powietrza i spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza.

Cel 1.3 – Poprawa klimatu akustycznego.

Cel 1.4 – Ochrona mieszkańców przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych.

Cel 2 – Poprawa gospodarki odpadami.

Cel 3 – Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem oraz rekultywacja terenów zdegradowanych.

Cel 4 – Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii i minimalizacji ich skutków oraz zwiększenie bezpieczeństwa chemicznego.

Cel 5 – Ochrona złóż kopalin.

Cel 6 – Zachowanie równowagi ekologicznej w procesie rozwoju społeczno - gospodarczego.

Cel 7 – Ochrona i racjonalne użytkowanie lasów.

Cel 8 – Wzmocnienie systemu zarządzania środowiskiem i podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa.

Niniejsze opracowanie składa się z:

- oceny stanu środowiska w gminie Golczewo,
- ocena realizacji celów i zadań z zakresu ochrony środowiska gminy Golczewo w latach 2010 -2013,
- celów przewidzianych do realizacji w ramach POŚ na lata 2013 – 2016, z perspektywą do roku 2018,
- rozdziału dotyczącego zarządzania POŚ.

II. STAN ŚRODOWISKA W GMINIE GOLCZEWO

POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE

Regionalizacja fizyczno-geograficzna

Pod względem fizyczno-geograficznym, gmina Golczewo położona jest na obszarze należącym do regionu:

- prowincji: Niż Środkowoeuropejski,
- podprowincji: Pobrzeże Południowobałtyckie,
- makroregionu: Pobrzeże Szczecińskie,
- mezoregionu: Wolin, Uznam, Równina Gryficka, Równina Goleniowska, Wybrzeże Trzebiatowskie.

Regionalizacja geobotaniczna

Wg podziału geobotanicznego Polski Gmina Golczewo leży w obrębie:

- Państwo: Holarktyka,
- Obszar: Euro-Syberyjski,
- Prowincja: Nizowo-Wyżynna Środkowoeuropejska,
- Dział: Bałtycki,
- Poddział: Pas Równin Przymorskich i Wysoczyzn Pomorskich,
- Kraina: Nizina Szczecińska, Pobrzeże Bałtyckie.

Regionalizacja zoogeograficzna:

Zgodnie z regionalizacją Gmina Golczewo należy do:

- Prowincja: Europejsko-Zachodnio Syberyjska Palearktyka,
- Kraina: Południowobałtycka,
- Dzielnica: Bałtycka.

Gmina Golczewo leży w północno zachodniej części województwa zachodniopomorskiego na krańcu Puszczy Goleniowskiej. Krzyżują się tu drogi tranzytowe nr 108, łączące Świnoujście

z Gdańskiem, z drogą nr 106 Kamień Pomorski – Pyrzyce oraz drogą turystyczną Pobierowo – Golczewo – Przybiernów do drogi krajowej nr 3 Szczecin – Świnoujście lub nr 6 Gdańsk – Szczecin. Od północy graniczy z gminą Kamień Pomorski i Świerzno, od zachodu z gminą Wolin, od południa z gminami Przybiernów i Nowogard od wschodu z gminami Gryfice i Płoty. Pod względem administracyjnym, gmina leży na terenie Powiatu Kamieńskiego.

Golczewo, to gmina miejsko-wiejska. Siedzibą władz gminnych jest miasto Golczewo.

Gmina Golczewo zajmuje powierzchnię 175,39 km², zamieszkuje ją 6037 mieszkańców (stan na 31 grudnia 2012 r.) w 1 mieście i 28 miejscowościach (12 sołectw i 1 osiedle), średnia gęstość zaludnienia wynosi 35 mieszkańców/km². Odległość do najbliższego portu lotniczego (Goleniów) wynosi 35 km. Do bazy promowej w Świnoujściu – 50 km, do Szczecina – 70 km, do Berlina – 180 km.

Gmina podzielona jest na następujące jednostki pomocnicze :

- 1) Osiedle Golczewo - obejmujące miejscowości: Golczewo, Golczewo-Gaj, Sosnowice,
- 2) Sołectwo Baczysław - obejmujące miejscowość Baczysław,
- 3) Sołectwo Drzewica - obejmujące miejscowości: Drzewica, Kłodzino,
- 4) Sołectwo Kłęby - obejmujące miejscowości: Kłęby, Ronica,
- 5) Sołectwo Kozielice - obejmujące miejscowości: Dargoszewko, Dargoszewo, Kozielice, Niwka,
- 6) Sołectwo Kretlewo - obejmujące miejscowości: Gadom, Kretlewo,
- 7) Sołectwo Mechowo - obejmujące miejscowości: Gacko, Mechowo, Zielonka,
- 8) Sołectwo Niemica - obejmujące miejscowości: Koplino, Niemica,
- 9) Sołectwo Samlino - obejmujące miejscowości: Dobromyśl, Samlino,
- 10) Sołectwo Unibórz - obejmujące miejscowości: Barnisławice, Imno, Unibórz,
- 11) Sołectwo Upadły - obejmujące miejscowości : Upadły, Żabie,
- 12) Sołectwo Wołowiec - obejmujące miejscowość Wołowiec,
- 13) Sołectwo Wysoka Kamieńska – obejmujące miejscowości: Książ, Strażnica, Wysoka Kamieńska.

Siedzibą władz Gminy jest miasto Golczewo. Gmina Golczewo jest gminą typowo rolniczą. Podstawowymi funkcjami gminy są gospodarka żywnościowa, turystyka i rekreacja oraz uzupełniająco rybactwo i leśnictwo. Dodatkowo, w przypadku miasta *Golczewo* – obsługa ludności i funkcja przemysłowo-produkcyjna.

Tab. II.1.: Podział administracyjny i ludność gminy.

Wyszczególnienie	Powierzchnia w km ²	Sołectwa	Miejscowości	Ludność	
				Ogółem	Na 1 km ²
Gmina Golczewo	175,39	12	28	6037	34,42
Miasto Golczewo	7,42	Miasto + osiedle	1	2737	368,86

Tab. II.2.: Struktura użytkowania terenu na terenie gminy

wyszczególnienie	Struktura użytkowania gruntów (w ha)					
	powierzchnia ogółem	użytki rolne	użytki leśne	wody pow.(bez jezior)	jeziora	inne tereny
RODZAJ	17539	7820	8181	158	94	1286

INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA**Demografia i struktura osadnicza**

Gmina zamieszkiwana jest przez 6037 mieszkańców (stan na 31 grudnia 2012).

Średnia gęstość zaludnienia wynosi 34,42 mieszkańców/km².

Procentowa struktura zaludnienia na terenie gminy przedstawia się następująco:

- Miasto Golczewo – około 47% ludności,
- Sołectwa - około 53% ludności,
- Gminę zamieszkuje 12,7% ludności powiatu.

Struktura zatrudnienia mieszkańców:

- w przemyśle 44%,
- w usługach rynkowych 20%,
- w usługach nierynkowych 22%,
- inne 14%

Tab. II.3 Populacja ludności gminy

Opis	Ogółem		Kobiety		Mężczyźni	
	[Osób]	[%]	[Osób]	[%]	[osób]	[%]
Jednostka						
Populacja	6037	100	3007	49,7	3030	50,3
gęstość zaludnienia (mieszk./km ²)		35		17		18

Do najważniejszych problemów środowiska społecznego można zaliczyć:

- niski poziom wykształcenia mieszkańców gminy,
- częściowy odpływ młodych ludzi z terenu gminy,
- wysoką stopę bezrobocia zwłaszcza w środowiskach popegeerowskich.

Obsługa ludności

Obsługę ludności w zakresie infrastruktury społecznej na terenie gminy Golczewo zapewniają różne jednostki i podmioty.

W zakresie obsługi administracyjnej i samorządowej:

– Urząd Miejski w Golczewie.

W zakresie oświaty obsługę zapewnia:

- Zespół Szkół Publicznych w Golczewie

- Szkoła Podstawowa w Wysokiej Kamieńskiej,

- Ponadto na terenie miasta Golczewa funkcjonuje przedszkole samorządowe.

W szkołach zorganizowane są świetlice szkolne dla dzieci dojeżdżających, W każdej szkole prowadzone są zajęcia pozalekcyjne: UKS i koła zainteresowań.

W zakresie kultury obsługę zapewnia:

- Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Golczewie i Wysokiej Kamieńskiej.

- Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Golczewie.

Organizatorem i wykonawcą zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie miasta i gminy jest Ośrodek Pomocy Społecznej.

Zatrudnienie i bezrobocie

Specyfika rynku pracy w gminie oraz jego podstawowe problemy to:

- istotna różnica struktury zatrudnienia w mieście i na wsi. Miasto ma charakter przemysłowy ze zrównoważoną strukturą sektorową (rolnictwo, przemysł, usługi), wieś jest wyjątkowo uboga w miejsca pracy poza rolnictwem. Cechuje ją monofunkcyjność. Blisko 90 % miejsc pracy to rolnictwo - głównie indywidualne,
- gmina posiada wysoką stopę bezrobocia.

INFRASTRUKTURA GOSPODARCZAGospodarka

Tabela II.4.: Firmy funkcjonujące na terenie gminy Golczewo

L p.	Nazwa	Nr domu	Ulica	Miejscowość
1	Zakład Usług Publicznych	4	Krótka	Golczewo
2	Gospodarstwo Rolne Sylwia Łukaszczyk	26B		Kozielice
3	Romańczuk Jarosław PHP „KAREX”	47		Kłęby
4	BIO-PRODUKTY Jorgo Apostolul	36		Samlino
5	PHU „ELEKTROM” Łyko Stanisław	20	Zwycięstwa	Golczewo
6	Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna	5		Kretlewo
7	Gminny Związek Rolników Kótek i Organizacji Rolniczych	35	Niepodległości	Golczewo
8	Golczewska Wytwórnia Farb i Lakierów "EKO-FARB"	34	Kamieńska	Golczewo

- klasa V 24,22 %,
- klasa VI 5,39 %.

Układ drogowy

Podstawowy układ drogowy oparty jest o drogi wojewódzkie nr 106 i 108. Droga wojewódzka nr 106 Rzewnowo – Golczewo - Nowogard stanowi główną oś komunikacyjną gminy.

Podstawową rolę w przejazdach na kierunku wschód – zachód pełni droga wojewódzka nr 108 Parłówko – Golczewo – Płoty, spinająca drogi krajowe nr 3 i nr 6.

Główne połączenie w kierunku na Szczecin stanowi droga powiatowa nr 0039Z Golczewo – Włodzisław - Przybiernów.

Ogólna długość dróg wojewódzkich na terenie gminy 37,4 km.

Drogi powiatowe

Przez teren gminy przebiega 9 dróg powiatowych, w tym drogi o szczególnym znaczeniu: Włodzisław – Golczewo – Mechowo – Stuchowo (0032Z) i Wysoka Kamieńska – Niemica (0027Z). Droga Włodzisław – Stuchowo jako droga o istotnym znaczeniu turystycznym (Pobierowo) jak również gospodarczym. Ogólna długość dróg powiatowych na terenie gminy 52 km.

Drogi gminne znajdujące się na terenie gminy Golczewo są w złym stanie technicznym. Zachodzi konieczność ich ciągłej modernizacji, poprawy nawierzchni oraz wykonanie zabiegów pielęgnacyjnych na ich poboczach.

Ścieżki rowerowe

W gminie Golczewo wytyczono również ścieżki rowerowe oraz piesze przebiegające przez najciekawsze tereny przyrodnicze gminy. Utworzenie zespołów przyrodniczo-krajobrazowych generuje potrzebę wyznaczenia ścieżek rowerowych przez najciekawsze tereny leśne.

Szlaki turystyczne

W "Lesie Golczewskim" i na terenie "Lasów Samlińskich" zostały wyznaczone ścieżki dydaktyczne, które w swoim przebiegu mają oznaczone leśne przystanki. Przystanki te ukazują najcenniejsze fragmenty lasów, dlatego podczas leśnych wędrówek lub przejażdżek warto na dłużej się przy nich zatrzymać. Malowniczość krajobrazu zwiększają rośliny. Na tych terenach, bogatych w okazy fauny i flory wytyczono szlaki obejmujące najcenniejsze fragmenty lasów.

Szlaki turystyczne: żółty, zielony, czerwony, które prowadzą przez najpiękniejsze leśne tereny.

Funkcjonuje również widokowy punkt ornitologiczny w południowej części jeziora „Okonie”. Gminę Golczewo charakteryzuje znaczna powierzchnia lasów 46,6% powierzchni gminy. Znajduje się tu również poza jeziorami, których powierzchnia lustra wody wynosi 94 ha, znaczna liczba śródleśnych i śródpolnych oczek wodnych. W miejscowości Wysoka Kamieńska wybudowano zbiornik retencyjny na rzece Wolczenicy, który zostanie wykorzystany na cele wypoczynkowo-rekreacyjne. Ruch turystyczny w gminie obsługiwany jest również przez liczne gospodarstwa agroturystyczne, pensjonaty, pola namiotowe, kempingi, restauracje.

1. Ścieżka dydaktyczna "Las Samliński" liczy około 2 km. Rozpoczyna się od końca wsi Samlino, przebiega starą aleją kasztanową od nieistniejącego już pałacu i dalej wiedzie przez malownicze i osobliwe tereny lasu i wzgórza Samlińskiego. Na trasie znajduje się 7 przystanków: "Chrońmy nasze rośliny leśne", "Bukowy dinozaur", "Daglezja doborowa", "Naturalna odnowa buka", "Tajemnicze bagna", "Dąb na cokole", "Modrzewiowe wrota".

2. Ścieżka dydaktyczna "Las Golczewski" , ma 4 km długości. Rozpoczyna się przy leśniczówce w Lesie Golczewskim. Na trasie spotkamy 7 przystanków: "Drzewo Doborowe Dąb", "Dąb Władycha", "Dziuple Gągołów", "Drzewo Doborowe Modrzew", "Drzewo Doborowe Świerk", Jezioro Żabie", "Las Widłakowy". Zaprojektowana ścieżka prowadzi czerwonym szlakiem turystycznym przez „Las Golczewski” wokół jeziora Szczucze, dalej do ornitologicznego punktu widokowego i wokół baszty zamkowej. Zarząd nad lasem sprawuje Nadleśnictwo Rokita. Właścicielem obiektów zabytkowych jest gmina Golczewo.

3. Ścieżka dydaktyczna "Bagna Samlińskie" - która w swoim przebiegu ma oznaczone leśne przystanki. Przystanki te ukazują najcenniejsze fragmenty przyrody, dlatego podczas leśnych wędrówek warto na dłużej się przy nich zatrzymać. W bagnach, po zarośniętym jeziorze Samlińskim żyją czaple, żurawie, kaczki ogorzalki, głowienki, tracze oraz remizy i rybołowy.

Komunikacja kolejowa

Gmina Golczewo posiada połączenia kolejowe (linia pasażerska Szczecin – Dąbie - Świnoujście oraz linia lokalna Kamień Pomorski - Wysoka Kamińska).

GEOLOGIA I GEOMORFOLOGIA

Geologia

Decydujący wpływ na obecny kształt powierzchni gminy miały zlodowacenia bałtyckie oraz północnopolskie. Na terenie gminy dominują utwory czwartorzędu. Utwory te wykazują skomplikowaną budowę geologiczną pod względem strukturalnym i litologicznym.

Na obszarze gminy dominują piaski, ropy, mułki, gliny zwałowe, kemy, żwiry fluwialne, wydmy, torfy, namuły, kreda.

Rzeźba terenu dzisiejszej gminy ukształtowana została w stadiale pomorskim ostatniego zlodowacenia, w plejstocenie, zaraz po ustąpieniu lodowca (we wczesnym holocenie).

Na obszarze tym występuje typ krajobrazu naturalnego - krajobraz równin morenowych.

Dlatego też dominują tu utwory geologiczne, stanowiące gliny zwałowe oraz utwory sandrowe i piaski rzeczne tarasów akumulacyjnych. Utwory lodowcowe modelowane były przez wiatry i wody, zalewane tereny stopniowo zamieniały się w bagna i torfowiska.

Równie charakterystycznym typem krajobrazu, w gminie, jest krajobraz pojezierzy z polodowcowymi jeziorami, ozami i kemami.

Geomorfologia

Gmina Golczewo posiada urozmaiconą budowę geomorfologiczną. Leży ona w strefie form marginalnych lądolodu fazy pomorskiej zlodowacenia północnopolskiego, część gminy znajduje się na obszarze równin sandrowych.

KLIMAT

Pod względem klimatycznym, obszar gminy należy do Dzielnicy Bałtyckiej. Zaznacza się tu silnie wpływ morski: wilgotność powietrza, długotrwałość zim, amplituda temperatur. Jak wynika z danych stacji meteorologicznej w Kamieniu Pomorskim, średnia roczna temperatur na tym obszarze waha się w granicach 7-8,3°C. Najcieplejszy miesiąc to sierpień, a najchłodniejszy – styczeń.

Temperatura maksymalna mieści się w granicach 32,1° do 33,1°C, a minimalna od -18,6° do -19,2°C. Roczna suma opadów na terenie gminy waha się w granicach 550-650 mm. Długość okresu wegetacyjnego wynosi 210-220 dni. Wiatry wieją najczęściej z kierunku płd.-zach. i płn.-zach.

II. 1. Zasoby przyrodnicze gminy

WALORYZACJA FLORYSTYCZNA

W trakcie prac nad waloryzacją przyrodniczą gminy, rozpoznano aktualny stan szaty roślinnej, a także wyszukano cenne fragmenty przyrody, pełniące funkcje ekologiczne oraz szczególnie narażone na zniszczenie w wyniku prowadzenia działalności gospodarczej.

Szata roślinna gminy jest bardzo dobrze rozpoznana. Na terenie gminy stwierdzono występowanie 441 gatunków roślin naczyniowych, w tym 40 objętych ochroną prawną.

Do najcenniejszych pod względem florystycznym należą tereny i obiekty, objęte ochroną oraz proponowane od ochrony.

Są to rezerваты przyrody, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe oraz pomniki przyrody.

W lasach na terenie gminy występują wielogatunkowe starodrzewy sosnowe, z udziałem buka pospolitego i dębu szypułkowego.

Na szatę roślinną składają się:

- roślinność potencjalna,
- roślinność wodna i szuwarowa,
- zbiorowiska ziołoroślowe,
- zbiorowiska łąkowe,
- zbiorowiska kozuchowe,
- fitocenozy pływających wielkich hydrofitów,
- fitocenozy z udziałem rogatka sztywnego,
- turzycowiska,
- śródpolne zadrzewienia i zakrzewienia,
- lasy,

- parki, cenne zadrzewienia, pomniki przyrody.

Waloryzacja przyrodnicza gminy wskazuje na ogromne zubożenie flory i zbiorowisk roślinnych. Przyczyna wysokiego zagrożenia flory tkwi głównie w niszczeniu lub naturalnym zanikaniu siedlisk.

We florze okolic Golczewa największe straty poniosła grupa gatunków wodnych, błotnych i torfowiskowych oraz gatunki łąk i lasów.

WALORYZACJA FAUNISTYCZNA

W ramach opracowań waloryzacji przyrodniczych gminy dokonano inwentaryzacji faunistycznej. W opracowaniach tych stwierdzono bardzo wysokie walory tego obszaru.

W wyniku inwentaryzacji stwierdzono:

38 gatunków ssaków,

145 gatunków ptaków, z czego 127 lęgowych,

5 gatunków gadów,

11 gatunków płazów.

Najlepiej zbadaną grupą są ptaki. Ponadto dobrze rozpoznane są ssaki, gady i płazy. Ryby i bezkręgowce zbadano tylko fragmentarycznie.

Trzon fauny stanowią gatunki związane ze środowiskiem leśnym. Na terenie gminy występuje kilka gatunków zwierząt, określonych jako silnie zagrożone wyginięciem (polska Czerwona Księga Zwierząt). Są to m.in. bóbr europejski, wydra, popielica, bąk, gągoł, bielik, błotniak zbożowy i kania ruda.

W wyniku inwentaryzacji faunistycznej na terenie gminy stwierdzono występowanie następujących cennych gatunków zwierząt:

- Bezkręgowce: trzmiele, chrząszcze z rodziny biegaczowatych, ślimak winniczek,
- Ryby: sandacz, wzdręga, kleń, karaś, karp, leszcz, lin, okoń, szczupak, ukleja, węgorz,
- Płazy: 8 gatunków, w tym: traszka zwyczajna, kumak nizinny, grzebiuszka ziemna, ropucha szara, rzekotka drzewna, żaba moczarowa, żaba jeziorkowa, żaba trawna,
- Gady: 6 gatunków, w tym: jaszczurka zwinka, jaszczurka żyworodna, żmija zygzakowata, zaskroniec zwyczajny,
- Ptaki: 169 gatunków, w tym: bielik, błotniak zbożowy, kania ruda, cyranka, orlik krzykliwy, żuraw, kropiatka, bocian czarny, perkoz rdzawoszyi, gęgawa, krakwa, gągoł, błotniak stawowy, wodnik, kszyc, zimorodek, rybitwa czarna, świerszczak, strumieniówka, pustułka, dzięcioł czarny, srokosz, perkozek, perkoz dwuczuby, bocian biały, głowienka, czernica.

Ssaki: nie stwierdzono ginących gatunków, ponadto występują: nietoperze, borsuk, rzęsorek rzeczek, nornik północny, kuna leśna, kuna domowa, tchórz zwyczajny, jeź zachodni, jeź wschodni, wiewiórka pospolita, gronostaj, łasica, jelen europejski.

II.1.1. Prawne formy ochrony przyrody

Podstawę działań z zakresu ochrony przyrody stanowi Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r. poz. 627). Ważnym elementem polityki ekologicznej państwa są obecnie wielkoprzestrzenne obszary chronione.

Poddanie pod ochronę następuje przez:

- tworzenie parków narodowych;
- uznawanie określonych obszarów za rezerwaty przyrody;
- tworzenie parków krajobrazowych;
- wyznaczanie obszarów chronionego krajobrazu;
- wprowadzanie ochrony gatunkowej roślin i zwierząt;
- wprowadzanie ochrony w drodze uznania za:
  - pomniki przyrody,
  - stanowiska dokumentacyjne,
  - użytki ekologiczne,
  - zespoły przyrodniczo-krajobrazowe,
  - ustanowienie obszaru Natura 2000.

Ochrona przyrody oznacza: zachowanie, właściwe wykorzystanie oraz odnawianie zasobów przyrody i jej składników.

Celem ochrony przyrody jest:

- utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów;
- zachowanie różnorodności biologicznej;
- zachowanie dziedzictwa geologicznego;
- zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin lub zwierząt wraz z siedliskami poprzez utrzymywanie lub przywracanie ich do właściwego stanu;
- utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu siedlisk przyrodniczych, a także innych zasobów przyrody i jej składników;
- kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody.

OBSZARY I OBIEKTY PRAWNIE CHRONIONE

Na terenie gminy Golczewo zaewidencjonowano kilka obiektów ochrony powierzchniowej, pomniki przyrody, parki zabytkowe. Na terenie gminy utworzono rezerwat przyrody „Golczewskie Uroczysko”, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe m.in. „Las Golczewski”, „Dolina Stawny”, „Las Samliński”, użytki ekologiczne o łącznej powierzchni około 700 ha. Wytoczono również ścieżki rowerowe oraz pieszne przebiegające przez najciekawsze tereny przyrodnicze gminy. Utworzenie zespołów przyrodniczo-krajobrazowych ma na celu ochronę najciekawszych terenów leśnych oraz istniejącej tam flory i fauny.

Przy planowaniu i wykorzystywaniu walorów przyrodniczych do celów gospodarczo-społecznych, należałoby kierować się zasadą rozwoju zrównoważonego tj. prowadzenia wszelkiej działalności gospodarczej w harmonii z przyrodą i w taki sposób, by nie powodować nieodwracalnych zmian w środowisku przyrodniczym. Celem określonym w tej definicji jest taki rozwój, „ który zapewni sprawiedliwe zaspokojenie potrzeb współczesnego społeczeństwa bez naruszania możliwości zaspokajania potrzeb przyszłych pokoleń”. Zrównoważony rozwój jest gwarantem harmonijnego współgrania ze sobą czynników niezbędnych do rozwoju gminy Golczewo, powiatu kamieńskiego, województwa zachodniopomorskiego. Decyzją Wojewody zachodniopomorskiego w sierpniu 2004 r. został utworzony nowy rezerwat przyrody, leżący w granicach gminy Golczewo. Rezerwat Golczewskie Uroczysko ma ponad 95 ha powierzchni. Rezerwat służy ochronie naturalnego ekosystemu torfowisk wysokich, śródleśnego jeziora i lasów.

Obszary i obiekty objęte ochroną z tytułu przepisów szczegółowych:

- **Z.P-K 1 – Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy – „Las Golczewski”** powołany został Rozporządzeniem Nr 14/93 Wojewody Szczecińskiego z dnia 31.12.1993 r. (Dz. Urz. Woj. Szczecińskiego Nr 1 z dnia 29.01.1994 r., poz. 1):
Przedmiot ochrony: Zespół Przyrodniczo - Krajobrazowy „Las Golczewski” utworzony został na obszarze 214,87 ha Leśnictwa Golczewo. Bagna, jeziorka, wąwozy, źródłiska, potoki, liczne zadrzewienia, liczna fauna i flora. Jezioro Żabie oraz przyległe dystroficzne torfowisko oraz przyległe lasy i bagienka śródleśne. Zbiorowisko rzadkich roślin bagiennych, wodnych i leśnych, m.in. grzybieni białych.
Cel ochrony: celem powołania zespołu jest zachowanie walorów przyrodniczo - krajobrazowych terenów leśnych oraz zachowania obszaru nad jez. Żabim i ochrony walorów przyrodniczo-krajobrazowych oraz herpetofauny i awifauny. Zachowanie fragmentów krajobrazu naturalnego i kulturowego, w tym fragmentu Puszczy Goleniowskiej, charakteryzującego się wysoką bioróżnorodnością oraz mozaikowością, na które składają się ekosystemy leśne nad jeziorem Ostrowo, bagna, malownicze jezioro Wiejkowskie oraz ekosystemy dwóch rzek Grzybienicy i Woli Strugi, zasługujących na ochronę ze względu na ich walory widokowe i estetyczne.
- **Z.P-K 2 – Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy "Las Samliński"** powołany został Rozporządzeniem Nr 14/93 Wojewody Szczecińskiego z dnia 31.12.1993 r. (Dz. Urz. Woj. Szczecińskiego Nr 1 z dnia 29.01.1994 r., poz. 1):
Przedmiot ochrony: kompleks leśny o powierzchni 108,88 ha (oddz. leśny 68, 70, 71d, 72a Leśnictwa Golczewo oraz działka geodezyjna nr 285/2 obrębu Samlino). Wielogatunkowy lasy i duży obszar wodno-błotny to wspaniałe miejsce dla rozrodu i bytowania ssaków i ptaków. System rzek i jezior. Występują tu dzikie kaczki, żurawie, nury, perkozy, czaple, remizy i żolny. Na terenie „Lasu Samlińskiego” zostały wyznaczone ścieżki dydaktyczne,

które w swoim przebiegu mają oznaczone leśne przystanki. Przystanki te ukazują najcenniejsze fragmenty Zespołu.

Cel ochrony: celem powołania zespołu jest zachowanie walorów przyrodniczo - krajobrazowych terenów leśnych , a także ochrona herpetofauny, teriofauny i awifauny oraz zachowania walorów przyrodniczo-krajobrazowych.

- **Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy „Bukowa Góra”**. Utworzony uchwałą nr XVII/103/04 Rady Miejskiej w Golczewie z dnia 30 czerwca 2004 r.:

Przedmiot ochrony: Zespół na powierzchni 8,73 ha obejmujący m.in. drzewostan bukowy, położony malowniczo na wzgórzu kemowym wśród pól. Niewielkie śródpolne wzgórze kemowe porośnięte głównie wiekowymi bukami. Spotkać tu można: konwalijkę dwulistną, szczawik zajęczy; oraz wiele gatunków ptaków m. in. sowę uszatą, gołębia, dzięcioły.

Cel ochrony: zachowanie wielu drzew, które ze względu na swój wiek jest dziuplastych i stanowi doskonałą ostoję dla ptactwa. Buki osiągnęły wiek 135 lat. Odnotowano tu takie gatunki ptaków jak; sowa uszata, gołąb siniak, dzięcioły.

- **Z.P-K 3 - Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy - "Widlakowy Las"** powołany został Rozporządzeniem Nr 6/96 Wojewody Szczecińskiego z dnia 24.04.1996 r. (Dz. Urz. Woj. Szczecińskiego Nr 4 z dnia 29.04.1996 r., poz.31).

Przedmiot ochrony: (kompleks leśny o powierzchni 97,39 ha (oddz. leśny 99101, 107, 108, 117-118 Leśnictwa Golczewo).

Cel ochrony: dbałość o wartości przyrodnicze fragmentu Puszczy Goleniowskiej.

- **Zespół przyrodniczo-Krajobrazowy „Dolina Stawny”** utworzony uchwałą nr XVII/103/04 Rady Miejskiej w Golczewie z dnia 30 czerwca 2004 r.

Przedmiot ochrony: Zespół PK o pow. 255, 48 ha o cennych walorach faunistycznych i florystycznych.

Cel ochrony: ochrona czystej, nieregulowanej rzeki Stawny będącej siedliskiem licznych gatunków zwierząt.

- **Użytki ekologiczne** utworzone uchwałą nr XVII/103/04 Rady Miejskiej w Golczewie z dnia 30 czerwca 2004 r. (Dz. Urz. Woj. Zach. 56, poz. 1012).

Przedmiot ochrony: dziewięć użytków ekologicznych o łącznej powierzchni 16, 28 ha.

Cel ochrony: potrzeba objęcia ochroną niewielkich powierzchniowo obiektów, ale cennych pod względem przyrodniczym, mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej - naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, płaty nieużytkowanej roślinności, stanowiska chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub sezonowego przebywania.

Tab. II.5. Użytki ekologiczne (Waloryzacja przyrodnicza województwa zachodniopomorskiego)

L.	Nazwa	Powierzchnia w ha	Akt powołania	Cel ochrony / Opis powierzchni	Właściciel
1.	Oczko pod Lisią górą	0,61	Uchwała nr XVII/103/04 Rady Miejskiej w Golczewie z dnia 30.06.2004 r. (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego nr 56/2004 poz. 1012)	Cenny biotop łągowy płazów. Niewielkie oczko wodne otoczone drzewami. Miejsce rozrodu płazów.	ANR
2.	Bagno pod Uniborzem	1,2	Uchwała nr XVII/103/04 Rady Miejskiej w Golczewie z dnia 30.06.2004 r. (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego nr 56/2004 poz. 1012)	Dawne jezioro, obecnie zarośnięte, będące miejscem przebywania chronionych gatunków roślin i zwierząt. Zarastające bagno z kilkoma gatunkami wierzby oraz turzyc.	Nadleśnictwo Rokita
3.	Małe Jezioro	2,5	Uchwała nr XVII/103/04 Rady Miejskiej w Golczewie z dnia 30.06.2004 r. (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego nr 56/2004 poz. 1012)	Cenne stanowisko florystyczne i faunistyczne. Śródleśne zarastające jezioro z rzadkimi i chronionymi gatunkami roślin.	Nadleśnictwo Rokita
4.	Brak nazwy własnej	0,09	Uchwała nr XVII/103/04 Rady Miejskiej w Golczewie z dnia 30.06.2004 r. (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego nr 56/2004 poz. 1012)	Oczko śródpolne o znaczeniu biocenotycznym. Małe oczko wodne z trzciną, pałą i inną roślinnością szuwarową, oraz z wierzbami na brzegach.	osoba prywatna
5.	Brak nazwy własnej	0,24	Uchwała nr XVII/103/04 Rady Miejskiej w Golczewie z dnia 30.06.2004 r. (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego nr 56/2004 poz. 1012)	Oczko śródpolne o znaczeniu biocenotycznym. Małe zatrzcinione oczko wodne będące miejscem godowisk, żab zielonych i żab brunatnych.	Osoba prywatna
6.	Brak nazwy własnej	0,1	Uchwała nr XVII/103/04 Rady Miejskiej w Golczewie z dnia 30.06.2004 r. (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego nr 56/2004 poz. 1012)	Cenny obiekt florystyczny ze stanowiskami rzadkich roślin wodnych; ważny obszar faunistyczny. Małe oczko pozbawione zupełnie roślinności szuwarowej, z korzuchem rzęsy, otoczone drzewami.	Osoba prywatna
7.	Łąka pod Niemicią II	2,41	Uchwała nr XVII/103/04 Rady Miejskiej w Golczewie z dnia 30.06.2004 r. (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego nr 56/2004 poz. 1012)	Stanowisko storczyka szerokolistnego. ekstensywnie użytkowane pastwisko z przewagą traw: wyczyniec łąkowy, kłosówka wełnista, mozga trzcin.	Osoba prywatna
8.	Łąka pod Niemicią I	1,46	Uchwała nr XVII/103/04 Rady Miejskiej w Golczewie z dnia 30.06.2004 r. (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego nr 56/2004 poz. 1012)	Stanowisko storczyka szerokolistnego. Wilgotna, podmokła łąka ekstensywnie użytkowana z przewagą turzycy prosowej.	Osoba prywatna
9.	Łąka pod Wołowcem	7,67	Uchwała nr XVII/103/04 Rady Miejskiej w Golczewie z dnia 30.06.2004 r. (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego nr 56/2004 poz. 1012)	Stanowisko cennych gatunków roślin. Ekstensywnie użytkowane pastwisko, z dwoma gatunkami kruszczyka szerokolistnym i błotnym.	ANR, osoba prywatna

- **Rezerwat przyrody pod nazwą „Golczewskie Uroczysko”** utworzony zarządzeniem nr 6/2009 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z dnia 9 stycznia 2009 r. (Dz. Urz. Woj. Zach. 5, poz. 192).

Przedmiot ochrony: obszar lasu i torfowisk o łącznej powierzchni 95,78 ha.

Rezerwat obejmuje bardzo cenny i dobrze zachowany kompleks ekosystemów leśnych, zaroślowych i torfowiskowych na siedliskach świeżych, wilgotnych i bagiennych. Rezerwat obejmuje: bagna (torfowiska wysokie i przejściowe), wody (j. Żabie), fragment lasu z drzewostanami: brzozy omszonej olszy czarnej, dębu szypułkowego i bezszypułkowego, buka pospolitego, sosny zwyczajnej z domieszką dębu i brzozy, modrzewia europejskiego z sosną, grabem i brzozą.

Cel ochrony: zachowanie naturalnych ekosystemów torfowisk wysokich, śródlęsnego jeziora wraz z otaczającymi je kompleksami półnaturalnych ekosystemów leśnych na siedliskach wilgotnych ekosystemów bagiennych wraz z zachodzącymi w nich procesami fluktuacji i samo odnawiania.

- **Lasy wodochronne**

Przedmiot ochrony: lasy o pow. 8 ha w otulinie jezior Okonie i Szczucze.

Cel ochrony: spełniają one przede wszystkim funkcje ekologiczne, chroniąc glebę oraz istniejące zasoby wód, jak również funkcje społeczne, stanowiąc miejsce wypoczynku i rekreacji dla społeczeństwa.

Łączna powierzchnia chroniona wynosi 1007,3 ha, tj. 4% obszaru gminy. Z tego użytki ekologiczne zajmują powierzchnię 16,3 ha; Zespoły Przyrodniczo-Krajobrazowe – 889,9 ha, rezerваты 101,1 ha, a pomników przyrody jest 31.

Ochrona pomników przyrody ożywionej wprowadza następujące zakazy:

- wycinania, niszczenia i uszkodzania drzew,
- zrywania pączków, kwiatów, owoców i liści,
- umieszczania tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków nie związanych z ochroną pomnika przyrody,
- wchodzenia na drzewa,
- zanieczyszczania terenu i wzniesienia ognia w pobliżu drzew;
- wznoszenia budowli w zasięgu korzeni i korony drzew.

Pomniki przyrody

Przedmiot ochrony: Na terenie miasta Golczewo poddano ochronie indywidualnej 13 drzew poprzez uznanie ich za pomniki przyrody;

Cel ochrony: zachowanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych.

Tab. II.6. Pomniki przyrody (Waloryzacja przyrodnicza województwa zachodniopomorskiego)

L. p.	Nazwa gatunkowa polska	Nazwa gatunkowa łacińska	Blizsza lokalizacja	Średni ca [m]	Obwód [cm]	Wysokość [m]	Akty prawne
07-001-01	buk pospolity	<i>Fagus sylvatica</i>	Las Golczewski, oddz. 131c Leśnictwo Golczewo	16	415	30	Uchwała nr XXVII/177/01 Rady Miejskiej w Golczewie
07-002-01	buk pospolity	<i>Fagus sylvatica</i>	Las Golczewski, oddz. 131b Leśnictwo Golczewo	18	335	32	Uchwała nr XXVII/177/01 Rady Miejskiej w Golczewie
07-003-01	buk pospolity	<i>Fagus sylvatica</i>	Las Golczewski, oddz. 131b Leśnictwo Golczewo	16	350	30	Uchwała nr XXVII/177/01 Rady Miejskiej w Golczewie
07-004-01	buk pospolity	<i>Fagus sylvatica</i>	Las Golczewski, oddz. 132 f Leśnictwo Golczewo	16	345	30	Uchwała nr XXVII/177/01 Rady Miejskiej w Golczewie
07-005-01	buk pospolity	<i>Fagus sylvatica</i>	Las Golczewski, oddz. 132 f Leśnictwo Golczewo	15	384	30	Uchwała nr XXVII/177/01 Rady Miejskiej w Golczewie
07-006-01	buk pospolity odm. Czerwonolistna	<i>Fagus sylvatica Atropurpurea</i>	Ogródki działkowe przy ul. Miodowej	20	200	20	Uchwała nr XXVII/177/01 Rady Miejskiej w Golczewie
07-007-01	buk pospolity odm. Czerwonolistna	<i>Fagus sylvatica 'Atropurpurea'</i>	Ogródki działkowe przy ul. Miodowej	16	160	20	Uchwała nr XXVII/177/01 Rady Miejskiej w Golczewie
07-008-01	buk pospolity odm. Czerwonolistna	<i>Fagus sylvatica 'Atropurpurea'</i>	Ogródki działkowe przy ul. Miodowej	13	180	20	Uchwała nr XXVII/177/01 Rady Miejskiej w Golczewie
07-009-01	buk pospolity odm. Czerwonolistna	<i>Fagus sylvatica 'Atropurpurea'</i>	Ogródki działkowe przy ul. Miodowej	16	210	20	Uchwała nr XXVII/177/01 Rady Miejskiej w Golczewie
07-010-01	brzoza brodawkowata	<i>Betula pendula</i>	Cmentarz niemiecki oddz. 133a Leśnictwo Golczewo, na skarpie	15	478	30	Uchwała nr XXVII/177/01 Rady Miejskiej w Golczewie
07-011-01	dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>	Pole biwakowe nad jeziorem Szczuczym, oddz. 133 Leśnictwo Golczewo	17	410	30	Uchwała nr XXVII/177/01 Rady Miejskiej w Golczewie
07-012-01	dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>	Las Smaliński, oddz. 68 Leśnictwo Golczewo	22	525	35	Uchwała nr XXVII/177/01 Rady Miejskiej w Golczewie
07-013-01	dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>	Las Smaliński, oddz. 68 Leśnictwo Golczewo	22	600	30	Uchwała nr XXVII/177/01 Rady Miejskiej w Golczewie

Forma ochrony w ramach sieci Natura 2000

Jest to specjalny obszar ochrony siedlisk (Dyrektywa Siedliskowa - Kod obszaru: PLH320052) o powierzchni 845,1 ha.

Przedmiot ochrony: Obszar stanowią dwa fragmenty kompleksów leśnych usytuowane na Równinie Gryfickiej będącej falistą wysoczyzną morenową. W obu wypadkach są to tereny ze znacznym udziałem żyznych siedlisk leśnych, co wyróżnia je w stosunku do ciągnących się dalej na południe borów sosnowych wykształcających się na nizinie sandrowej. W obszarze duże powierzchnie ze starodrzewami, w tym wyłączony drzewostan jaworowy z okazałymi drzewami doborowymi, ponad 400 letnim dębem "Władychem" (pomnik przyrody). Wśród lasów znajduje się kilka torfowisk mszarnych w tym otaczających jezioro dystroficzne (Jezioro Żabie). Obszar leśny w zarządzie Nadleśnictwa Rokita, zgłoszony jako obszar Natura 2000 na wniosek Nadleśnictwa. Wśród buczyn pojawiają się łęgi i jeziora eutroficzne (żyzne, z dużą koncentracją substancji odżywczych) i dystroficzne (kwaśne, o niskiej żyzności, zwykle barwy brunatnej). W pobliżu Golczewa występują grądy (w tym unikatowe drzewostany jaworowe) porastające wzgórza morenowe.

Siedliska występujące w załączniku I Dyrektywy Siedliskowej zajmują prawie połowę obszaru, z czego trzy pierwsze charakteryzują się doskonałą reprezentatywnością: naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne, kwaśne buczyny (22% pokrycia obszaru, dominują spośród siedlisk wymienionych w Dyrektywie), lasy łąkowe i nadrzeczne zarośla wierzbowe, starorzecza i inne naturalne, eutroficzne zbiorniki wodne, nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników, zmiennowilgotne łąki trzęślicowe, niżowe i górskie łąki użytkowane ekstensywnie, torfowiska alkaliczne, żyzne buczyny, grąd subatlantycki, bory i lasy bagienne. Spośród gatunków wymienionych w załączniku II Dyrektywy Siedliskowej występuje tu ważka: zalotka większa. Jako formy ochrony występują: Rezerwat przyrody "Golczewskie Uroczysko" (2004 r., 101,05 ha); Dwa zespoły przyrodniczo-krajobrazowe: "Widłakowy Las" (1996 r.), "Las Golczewski" (1993 r.).

Cel utworzenia obszaru: ochrona siedlisk i unikalnych gatunków.

OBSZARY I OBIEKTY PRZEWIDZIANE DO OCHRONY W WALORYZACJI PRZYRODNICZEJ WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Waloryzacja przyrodnicza województwa zachodniopomorskiego została opracowana przez Biuro Konserwacji Przyrody w 2010 roku. W opracowaniu tym zawarte zostały wykazy flory i fauny, opisy roślinności i fauny województwa jak również wykazy i opisy istniejących form ochrony przyrody przewidzianych ustawą o ochronie przyrody. Ponadto zweryfikowano w terenie wszystkie obszary i obiekty zaproponowane w waloryzacjach przyrodniczych gmin i przedstawiono je, jako potencjalne

obszary i obiekty wyznaczone do ochrony. Poniżej znajdują się zestawienia potencjalnych zasobów przyrodniczych proponowanych do objęcia ochroną.

Tabela II.7. Wykaz potencjalnych zespołów przyrodniczo-krajobrazowych (Waloryzacja przyrodnicza województwa zachodniopomorskiego)

Nazwa	Cel ochrony	Stan zachowania walorów przyrodniczych	Zagrożenia	Zalecenia konserwatorskie
JEZIORO SZCZUCZE	porośnięta lasem skarpa rynny połodowcowej o charakterze źródłiskowym	dobry	eutrofizacja wód, intensyfikacja wykorzystania jeziora, zabudowa brzegów	nie zmieniać sposobu użytkowania
PODMOKŁE LASY KOŁO RONICY	zespół lasów podmokłych i bagiennych z cennymi gatunkami roślin	dobry	brak	użytkowanie realizować rębnią przerębową
DOLINA WÓLCZENICY	dolina małej meandrującej rzeki w krajobrazie rolniczym	dobry	melioracje, zabudowa brzegów, zmiana sposobu użytkowania	zakaz pogorszenia stosunków wodnych i korygowania brzegów rzeki, utrzymanie obecnego sposobu użytkowania

Tabela II.8. Wykaz potencjalnych stanowisk dokumentacyjnych (Waloryzacja przyrodnicza województwa zachodniopomorskiego)

Cel ochrony	Stan zachowania walorów przyrodniczych	Zagrożenia	Zalecenia konserwatorskie
wychodnia jurajskich skał węglanowych, oraz profil geologiczny na zach. ścianie wyrobiska	dobry, trudno dostępna ściana odkrywkowej kopalni kredy z licznymi skamieniałościami	zmiana sposobu użytkowania, wznowienie eksploatacji	zakaz prac ziemnych na ścianie wyrobiska, zakaz pogorszenia stosunków wodnych, obecny sposób użytkowania

Tabela II.9. Wykaz potencjalnych użytków ekologicznych (Waloryzacja przyrodnicza województwa zachodniopomorskiego)

Nazwa	Cel ochrony	Stan zachowania walorów przyrodniczych	Zagrożenia	Zalecenia konserwatorskie
-------	-------------	--	------------	---------------------------

JEZIORKO LUBCZ	śródleśne jeziorko z wytwarzającym się torfowiskiem wysokim	dobry	antropopresja, zaśmiecanie	zakaz powiększania infrastruktury turystycznej, ograniczenie rozwoju antropopresji - zakaz penetracji torfowiska, oraz jeziora (łódzie, pontony), ochrona przed zaśmiecaniem
MAŁE JEZIORKO	cenne stanowisko florystyczne i faunistyczne	dobry	gospodarka leśna, zmiana stosunków wodnych	ograniczenie gospodarki leśnej, zachowanie istniejących stosunków wodnych
ŁĄKA STORCZYKOWA	cenne stanowiska florystyczne	dobry, istotne dla utrzymania różnorodności w coraz bardziej monokulturowym krajobrazie agrocenoz	spływ zanieczyszczeń z pól, melioracje	zachowanie istniejącego sposobu użytkowania, zabezpieczenie przed zaśmiecaniem
BRAK NAZWY WŁASNEJ	malownicze jeziorko powstałe w wyrobisku po kopalni skał węglanowych, wraz z biocenozą okrajkowymi	bardzo dobry	zmiana sposobu użytkowania, wznowienie eksploatacji	zakaz pogorszenia stosunków wodnych
ŁĄKA NAD NIEMICĄ I	stanowisko storczyka szerokolistnego	średni	intensyfikacja rolnictwa, melioracje	zachowanie istniejących stosunków wodnych, zakaz zmiany sposobu użytkowania
ŁĄKA NAD NIEMICĄ II	stanowisko storczyka szerokolistnego	średni	intensyfikacja rolnictwa, melioracje	zachowanie istniejących stosunków wodnych, zakaz zmiany sposobu użytkowania
CZAPLI-NIEC	kolonia lęgowa czapli siwej, oraz stanowisko pióropusznika strusiego	bardzo dobry	użytkowanie lasu	zachowanie istniejących stosunków wodnych, zabezpieczenie przed zanieczyszczeniami oraz niekontrolowaną antropopresją

Tab. II.10. Pomniki przyrody (Waloryzacja przyrodnicza województwa zachodniopomorskiego)

Stan zachowania walorów przyrodniczych	Zagrożenia	Zalecenia konserwatorskie
dąb szypułkowy o dużych wartościach przyrodniczych i krajobrazowych, 1 km na pńn.-wsch od wsi Upadły, na skarpie śródpolnego obniżenia nitrofilnego u podnóża „Lisiej Góry	wycięcie	ochrona czynna

dąb szypułkowy o dużych wartościach przyrodniczych i krajobrazowych, 1 km na płn.-wsch od wsi Upadły, na skarpie śródpolnego obniżenia nitrofilnego u podnóża „Lisiej Góry	wycięcie	ochrona czynna
buk pospolity o dużych walorach przyrodniczych, miasto Niemica, przy narożniku cmentarza od strony północnej, na szczycie zbocza wąwozu pomiędzy rzeką Niemica a cmentarzem	wycięcie	ochrona czynna
buk pospolity okazały, o dużych wartościach przyrodniczych, miasto Niemica, przy narożniku cmentarza od strony północnej, na szczycie zbocza wąwozu pomiędzy rzeką Niemica a cmentarzem	wycięcie	ochrona czynna
jesion wyniosły o dużych wartościach przyrodniczych, miasto Niemica, za cmentarzem, około 30 m w kierunku północnym	wycięcie	ochrona czynna
dąb szypułkowy o dużych wartościach przyrodniczych i krajobrazowych, w bardzo dobrym stanie, wieś Upadły	wycięcie	ochrona czynna
dąb szypułkowy o dużych wartościach przyrodniczych i krajobrazowych, wieś Upadły, przy drodze bocznej we wsi 50 m za posesją nr 27, na brzegu pola wśród zarośli dzikiego bzu i głogu	wycięcie	ochrona czynna
buk pospolity drzewo o dużych walorach przyrodniczych, obok kościoła we wsi Upadły	wycięcie	ochrona czynna
buk pospolity drzewo o dużych walorach przyrodniczych, Nadleśnictwo Rokita, oddział 68a, obręb leśny Golczewo	wycięcie	ochrona ścisła
buk pospolity drzewo o dużych wartościach przyrodniczych, Nadleśnictwo Rokita, oddział 68a, obręb leśny Golczewo	wycięcie	ochrona ścisła
buk pospolity o dużych walorach przyrodniczych, Wysoka Kamińska, w rogu zaniedbanego parku od strony płn. - zach., ok. 200 m od dworca PKP w kierunku płn. – wsch.	wycięcie	ochrona czynna
dąb szypułkowy o dużych wartościach przyrodniczych i krajobrazowych, miasto Golczewo, około 200 m za kościołem w kierunku północnym nad brzegiem stawku	wycięcie	ochrona czynna
buk pospolity o dużych wartościach przyrodniczych, północna część Góry Bukowej koło Ronicy	wycięcie	ochrona czynna
dąb szypułkowy drzewo o dużych wartościach przyrodniczych, południowo-wschodnia część Góry Bukowej koło Ronicy	wycięcie	ochrona czynna
dziewięć lip z prawej strony, oraz pięć lip i cztery kasztanowce białe z lewej strony aleja dobrze zachowana o dużych walorach przyrodniczych i krajobrazowych, Wzdłuż drogi przy wjeździe do Ronicy	niewłaściwe zabiegi pielęgnacyjne podkrzesywanie koron drzew	ochrona czynna
dąb szypułkowy obwód 506 cm, wysokość 30 m, Golczewo oddz.126d, przy szlaku turystycznym	wycięcie	ochrona czynna

II.1.1.1. Podsumowanie

W celu zachowania cennych walorów przyrodniczo – ekologicznych należy:

- ograniczyć inwestycje przecinające korytarze ekologiczne na terenach zajmowanych przez roślinność przyczyniającą się do oczyszczania środowiska naturalnego,
- ograniczyć inwestowanie na terenach cennych przyrodniczo,
- utrzymać wszystkie naturalne struktury przyrodnicze, w tym ustawowo chronione zadrzewienia i zakrzaczenia, oczka wodne, bagna, torfowiska, itp.,
- przeciwdziałać erozji gleby w szczególności w dolinach rzecznych na skarpach i terenach o dużym nachyleniu przez ochronę i tworzenie struktur roślinnych, przyczyniających się do ochrony,
- zapobiegać niszczeniu i dewastacji brzegów zbiorników wodnych oraz podziemnych złóż wód na kompleksach torfowiskowych w obrębie stref faunistycznych,
- utrzymać istniejące i wprowadzać nowe szerokopasmowe zadrzewienia wzdłuż dróg, linii kolejowych i cieków wodnych oraz uzupełnienia istniejących o nowe nasadzenia, (jeżeli zostały uszkodzone),
- nie wykaszać szuwarów w sezonie wegetacyjnym i w okresie lęgowym ptaków,
- przestrzegać zasady, aby nowe inwestycje drogowe lub modernizacja dróg uwzględniała w miejscach kolizji z trasami migracji zwierząt, budowę przepustów, a istniejące przepusty muszą być regularnie czyszczone lub przebudowywane oraz powiększane w celu zachowania ich drożności,
- zmniejszać intensywność upraw monokulturowych,
- promować zakładanie gospodarstw ekologicznych,
- dostosować poziom nawożenia do zdolności sorpcyjnej gleb,
- ograniczyć stosowanie środków ochrony roślin do potrzebnego minimum oraz nie stosować ich w pasie przybrzeżnym i w pobliżu zbiorników wodnych,
- promować stosowanie ekstensywnych sposobów zagospodarowania użytków zielonych,
- nie wypalać resztek roślinności na użytkach rolnych, jak również na innych terenach,
- pozostawiać w stanie niezmienionym miedzę, zarośla i zadrzewienia,
- nie naruszać i nie zasypywać śródpolnych oczek wodnych,
- nie osuszać i nie zalesiać torfowisk,
- nie zamieniać użytków zielonych na pola uprawne ani ich nie zalesiać,
- wprowadzać wypas zwierząt na użytkach zielonych,
- dążyć do odtworzenia dawnej kompozycji parków oraz strzec całości dawnych układów zadrzewieniowych, np. alei przydrożnych,
- ograniczyć liczbę polowań w obrębie stref faunistycznych,
- promować powstawanie gospodarstw agroturystycznych, które staną się zapleczem turystycznym w oparciu o istniejącą sieć osadniczą,
- wyznaczać szlaki turystyczne i ścieżki dydaktyczne,
- wyznaczyć trasy dla turystyki pieszej, rowerowej i konnej,
- organizować różnorodne formy edukacji społeczeństwa na temat ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju.

Wśród czynników pozytywnych należy wymienić:

- na terenie gminy występują obszary chronione,
- funkcjonujący system obszarów przyrodniczych sprzyja zachowaniu ciągłości równowagi ekologicznej na tym obszarze,
- niektóre obszary chronione posiadają naturalne zaplecze rekreacyjne i edukacyjne,
- przestrzeganie zakazów realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko przyczynia się do zachowania bioróżnorodności,

Wśród czynników negatywnych należy wymienić:

- niekontrolowane stosowanie środków ochrony roślin co przyczynia się do eutrofizacji wód,
- nieznamość zasad ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju wśród znacznej części społeczeństwa.

Najważniejszymi problemami są zagrożenia spowodowane przez:

- zanieczyszczenie wód,
- zachwianie stosunków wodnych (melioracje, pozyskiwanie kopalin),
- ruch samochodowy (kolizje dróg ze szlakami komunikacyjnymi zwierząt),
- antropopresję (wycinanie drzew, itp.),
- dziką eksploatację kopalin.

II.1.2. Lasy i tereny zieleni

Lasy zajmują powierzchnię 8181 ha, z tego na powierzchni 8126 ha gospodarkę leśną prowadzą dwa Nadleśnictwa, tj. Rokita i Gryfice. Rocznie pozyskuje się około 40000 m³ „grubizny”. Gospodarka leśna prowadzona jest zgodnie z planami Urzędzeń leśnych, a przyrost powierzchni leśnej wynosi około 20 ha rocznie.

W "Lesie Golczewskim" i na terenie "Lasów Samlińskich" zostały wyznaczone ścieżki dydaktyczne, które w swoim przebiegu mają oznaczone leśne przystanki. Przystanki te ukazują najcenniejsze fragmenty lasów, dlatego podczas leśnych wędrówek lub przejażdżek warto na dłużej się przy nich zatrzymać. Malowniczość krajobrazu zwiększają rośliny podlegające całkowitej ochronie gatunkowej. Spotykamy tu również zwierzęta takie jak jeź, sarna, wydra, kuna, łasica, jelen europejski oraz symbol Golczewa – zielona żaba. Czasem uda się wysledzić pizmaka, jenota czy borsuka. Wody Jeziora Okonie i rzeki Niemicy to miejsce polowań orła bielika i kani rudej. W pobliskich bagnach żyją czaple, żurawie, kaczki ogorzalki, głowieńki, tracze oraz remizy i rybołowy. Lasy okalające Golczewo są bogate w grzyby i jagody.

Dominują siedliska lasowe nad borowymi, z przewagą lasu i boru mieszanego świeżego. W składzie gatunkowym panuje drzewostan liściasty dąb, brzoza, jesion, buk, grab, olcha, z dużym udziałem sosny, mniejszym modrzewia i świerku.

W strukturze wiekowej drzewostanu przeważają lasy liczące poniżej 40 lat.

Najstarsze drzewostany około 100-letnie i starsze zachowały się na siedliskach lasowych - głównie dęby, w mniejszym udziale sosny. Najstarsze dąbrowy i drzewostan sosnowy liczą 140 - 150 lat; Lasy charakteryzują się stosunkowo dużym udziałem siedlisk przydatnych do penetracji turystycznej - odporne (powyżej 40 lat) atrakcyjne krajobrazowo. Według kategorii użytkowania, lasy należą w przewadze do lasów gospodarczych.

Tab. II.11. Powierzchnia gruntów leśnych [ha] gminy Golczewo

Powierzchnia gruntów leśnych	2010	2011	2012
ogółem	8 310,8	8 355,7	8 462,3
lesistość w %	45,90	46,20	46,80
grunty leśne publiczne ogółem	8 241,8	8 264,5	8 371,6
grunty leśne publiczne Skarbu Państwa	8 236,0	8 258,7	8 365,8
grunty leśne publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	8 210,0	8 229,7	8 338,8
grunty leśne prywatne	69,0	91,2	90,7

Tab. II.12. Powierzchnia gruntów nieleśnych zalesionych i przeznaczonych do zalesienia [ha]

Powierzchnia gruntów nieleśnych zalesionych i przeznaczonych do zalesienia	2010	2011	2012
zalesienia ogółem	0	41,7	62,7
grunty nieleśne przeznaczone do zalesienia ogółem	161,8	149,8	66,8

Tab. II.13. Lasy niestanowiące własności skarbu państwa.

Powierzchnia gruntów leśnych [ha]	2010	2011	2012
ogółem	74,80	97,00	96,50
grunty leśne prywatne ogółem	69,00	91,20	90,70
grunty leśne prywatne osób fizycznych	38,00	60,30	80,80
grunty leśne gminne ogółem	5,80	5,80	5,80

Tab. II.14. Odnowienia i zalesienia [ha].

Odnowienia i zalesienia	2010	2011	2012
ogółem	0,3	0	0
lasy gminne	0,3	0	0

Tab. II.15. Pozyskanie drewna (grubizny) [m3].

Pozyskanie drewna (grubizny)	2010	2011	2012
ogółem	62	376	300
lasy prywatne	15	376	300
lasy gminne	47	0	0

II.1.2.1. Podsumowanie

Główne założenia gospodarki leśnej zmierzające do osiągnięcia poprawy stanu lasu uwzględniają następujące cele:

- wprowadzenie zalesień, zakrzewień i zadarnień stanowiących element odbudowy krajobrazu naturalnego, tworzących naturalne korytarze ekologiczne,
- utrzymanie lasów ochronnych oraz wsparcie procesu tworzenia nowych obszarów lasów ochronnych, wzmocnienie działań proekologicznych na tych obszarach.

W zakresie gospodarki leśnej przewiduje się zachowanie funkcji ochronnej lasu w następujących kategoriach ochronności:

Kategorie lasów ochronnych:

- glebochronne,
- wodochronne,
- cenne fragmenty rodzimej przyrody,
- drzewostany nasienne wyłączone,
- ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej.

Wśród czynników pozytywnych należy wymienić:

- wzrost powierzchni obszarów leśnych zgodnie z Krajowym Programem Zwiększania Lesistości (KPZL),
- wprowadzanie upraw leśnych zakładanych jako odnowienie powierzchni, z których usunięto drzewostany dojrzałe,
- dla ekosystemów leśnych będących w zarządzie Lasów Państwowych opracowano plany urządzenia lasów, zawierające programy ochrony przyrody,
- zagrożenia biotyczne lasów na bieżąco śledzone są przez Nadleśnictwa i analizowane przez specjalistów z Zespołu Ochrony Lasu w Szczecinie,
- tworzenie stref ochronnych wokół gniazd ptaków objętych ochroną gatunkową.

Wśród czynników negatywnych należy wymienić:

- brak środków budżetowych powoduje spowolnienie procesu zalesień gruntów właścicieli prywatnych.

Najważniejszymi problemami są:

- uszkodzenia zanieczyszczeniami przemysłowymi,
- zagrożenia lasów spowodowane :
  - ✓ pożarami lasów (II strefa zagrożenia pożarowego),
  - ✓ anomaliami pogodowymi (ekstremalne temperatury, huraganowe wiatry, obfite opady deszczu i śniegu, wahania poziomu wód),
  - ✓ szkodliwymi owadami (barczatka sosnowka, brudnica mniszka, poproch cetyniak, boreczniki, zwójki, cetyńce korniki, przyplaszczek granatek, szeliniak sosnowiec),
  - ✓ patogenicznymi grzybami,
  - ✓ przez zwierzęta łowne (uszkodzenie, zgryzaniu pączków drzewek oraz uszkodzenie siewek drzew),
- masowa turystyka (zaśmiecanie, palenie ognisk, grillowanie, zubażanie runa leśnego),
- zanieczyszczenie gleb poprzez spływy szkodliwych substancji i biogenów z terenów rolniczych,
- dzikie składowiska.

II.2. Wody powierzchniowe i podziemne.

Przeważająca część gminy Golczewo leży na obszarze zlewni głównej Dziwny, w granicach dwóch zlewni cząstkowych: rzek Wołczenicy i Wołczy. Niewielki skraj południowo-wschodniej części gminy leży w zlewni głównej Regi.

Wody powierzchniowe zajmują 252 ha, co stanowi 1,4% obszaru gminy. Są to:

- rzeki: Wołczenica ze Stawną, oraz Wołcza z Niemicią i Wołczką,
- jeziora: Okonie, Szczucze, Samlino, Żabie, Lubocz oraz śródpolne i śródleśne oczka wodne,
- stawy rybne w Golczewie i Kłębach,
- stawy po kopalinach w Kłębach i Kłodzinie.

Wołczenica stanowi główną oś hydrograficzną gminy, długość rzeki na obszarze gminy wynosi 10 km. Lewobrzeżnym dopływem Wołczenicy jest rzeka Stawna o długości 7km w granicach gminy Golczewo. Pozostały wododział stanowi wododział Wołczy (długość rzeki na terenie gminy – 5 km) z dopływami: Niemicią i Wołczką.

Niemica wypływa z jez. Szczucze przepływa przez jezioro Okonie. Długość rzeki na terenie gminy Golczewo wynosi 7,5 km. Łączna powierzchnia jezior na terenie gminy Golczewo wynosi około 100 ha, z czego tylko 5 jezior posiada powierzchnię powyżej 1 ha:

- Największym naturalnym zbiornikiem wodnym jest jezioro Okonie o powierzchni 55 ha i max gł.1,8 m , leżące w rynnicy rzeki Niemicy, pomiędzy jeziorem Szczucze, a nieistniejącym już

jeziorem Samlino. Jest to jezioro rynnowe, płytkie o wyrównanej linii brzegowej. Na przeważającej długości brzegi są niedostępne. Jezioro charakteryzuje się silną eutrofizacją. Strefie przybrzeżnej towarzyszy pas trzciny, a na brzegu rosną kępy drzew (olcha, wierzba, topola) i zarośli krzewiastych.

- Jezioro Szczucze o powierzchni 39 ha max gł. 8,7 m, położone jest w górnej części rynny Niemicy. Jest to jezioro polodowcowe – rynnowe zasilane niewielkimi ciekami dopływającymi w północno-wschodniej części. Linia brzegowa jest wyrównana, brzegi południowe i północne są podmokłe. Jezioro pełni funkcję rekreacyjną. W północno-wschodniej części znajduje się kąpielisko i zagospodarowana plaża. Zachodni i południowy brzeg jest zalesiony z punktowymi dojazdami do wody. Nad południowym brzegiem znajduje się zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Las Golczewski”.
- Jezioro bez nazwy na rzece Niemica o pow. 2 ha,
- Jezioro Żabie o pow. 1,3 ha,
- Jezioro Lubocz o pow. 1,7 ha.

Na terenie gminy Golczewo poziom wodonośny występuje na głębokości 10-40 m. Jeśli chodzi o poziom użytkowy w obrębie czwartorzędowym, to ma on na tym terenie niewielkie znaczenie. Znaczna ilość wody pobierana jest z zasobów jurajskich. W odniesieniu do wód podziemnych, obszar gminy Golczewo charakteryzuje się korzystnymi warunkami hydrologicznymi. Eksploatacja wód podziemnych prowadzona jest na ujęciach wodociągów grupowych (Golczewo, Kłęby, Kretlewo, Niemica i Mechowo) oraz wodociągu zbiorowego Unibórz.

II. 2. 1. Gospodarka wodno – ściekowa

Prawidłowo prowadzona gospodarka wodno – ściekowa powinna być powiązana w łańcuch następujących zależności:

Zaspokajanie potrzeb poprzez system wodociągowy wiąże się ze spełnieniem dwóch imperatywów:

- zachowania wymagań jakościowych wobec wody dostarczanej na różne cele,
- zapewnienia dostarczania wody w oczekiwanej, racjonalnie uzasadnionej potrzebie ilości.

Wody, występujące w przyrodzie narażone są na różnego rodzaju zanieczyszczenia, rozumiane jako nadmierne w stosunku do dopuszczalnych dla danego rodzaju użytkowania wód stężenia związków mineralnych, organicznych lub bakterii.

Wody powierzchniowe i podziemne narażone są na zanieczyszczenie azotem, metalami ciężkimi, fosforanami, siarczanami, chlorkami, substancjami powierzchniowo – czynnymi, fenolami, fluorkami, bakteriami chorobotwórczymi, itd.

W zanieczyszczonych wodach wzrasta biologiczne i chemiczne zapotrzebowanie tlenu (zmniejsza się stężenie tlenu rozpuszczonego), zmienia się ich barwa, zapach, odczyn i temperatura.

Ujęcia wody

Źródło zaopatrzenia stanowią wody podziemne. Eksploatacja wód podziemnych prowadzona jest na ujęciach pięciu wodociągów grupowych: Golczewo, Kłęby, Kretlewo, Niemica i Mechowo oraz wodociągu zbiorowego: Unibórz, a także i ujęć indywidualnych (Imno, Niwka, Dargoszewko, Barnisławice). Szereg ujęć wyłączono z eksploatacji.

W południowej części gminy znajduje się obszar chroniony wód wysokiej jakości rzek: Wołczenicy i Niemicy – obszar projektowany dla zaopatrzenia w wodę strefy nadmorskiej.

Wodociągi

Gmina należy do obszaru o wysokim stopniu scentralizowanego zaopatrzenia w wodę z sieci wodociągowych. Z wodociągu korzysta 99% mieszkańców. Zużycie wody do celów konsumpcyjnych na 1 mieszkańca wynosi 59,16 m³/rok.

Źródło zaopatrzenia stanowią wody podziemne.

Podstawą zaopatrzenia w wodę mieszkańców gminy to wodociągi grupowe:

- Golczewo – Sosnowice – Upadły – Wołowiec – Mechowo – Samlino,
- Kłęby – Drzewice – Kłodzino – Ronica, a w gminie Przybiernów Leszczno,
- Kretlewo – Baczyśław, Gadam, Wysoka Kamieńska, Kozielice, Dargoszewo,
- Niemica – Koplino, oraz 1 stacja wodociągowa obsługująca miejscowość Unibórz.

Do całkowitego zintegrowania zaopatrzenia gminy w wodę konieczne jest połączenie wodociągu grupowego „Golczewo – Mechowo” z wodociągiem grupowym „Kłęby” – jak również wodociągu grupowego „Kretlewo” z wodociągiem „Niemica”, a następnie spięcie wodociągu grupowego „Kretlewo” z wodociągiem grupowym „Golczewo – Mechowo – Kłęby”. Na odcinku wodociągu Mechowo – Wołowiec oraz Kozielice - Dargoszewo ułożenie sieci równoległej PCV z wyłączeniem odcinka azbestowego. Ogólna długość sieci do wykonania wynosi 9 km. Wykonanie tych robót zapewni pełne pokrycie potrzeb na wodę pitną dla mieszkańców, da możliwość stałej dostawy wody do każdej miejscowości w przypadku awarii nawet 80% czynnych ujęć wody pitnej.

Tab. II.16. Informacje dotyczące sieci wodociągowej gminy Golczewo.

Wodociągi	Jednostka miary	2009	2010	2011	2012
długość czynnej sieci rozdzielczej	km	61,5	64,5	64,5	64,6
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt	1 246	1 262	1 286	1 337
woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam ³	435,3	357,4	353,0	353,2
ludność korzystająca z sieci	osoba	2 712	2 721	2 709	2 733

wodociągowej w miastach					
ludność korzystająca z sieci wodociągowej w gminie	osoba	5 859	5 856	5 963	5970
zużycie wody na 1 mieszkańca	m ³	74,29	61,03	59,19	59,16

ODPROWADZANIE ŚCIEKÓW

Nieuporządkowane usuwanie ścieków z domostw i obiektów gospodarki, najczęściej w pobliżu miejsca wytwarzania, zagraża poważnie jakości wód. Uporządkowanie gospodarki wodno – ściekowej, w tym budowa systemów kanalizacji, powiązanych z oczyszczalniami ścieków, jest jednym z priorytetowych zadań dla Gminy. Gmina boryka się z problemem braku kanalizacji na terenach wiejskich. Na terenach wiejskich brak jest także innych nowoczesnych rozwiązań. W 2011 roku Gmina Golczewo zrealizowała inwestycję, w wyniku której wybudowana 12 km sieci kanalizacyjnej odprowadzającej na oczyszczalnię ścieków w Golczewie ścieki socjalno bytowe z miejscowości Kłęby, Samlino, osiedla Kamieńskiego i ulicy Stary Tartak w Golczewie. Dokonano również modernizacji oczyszczalni ścieków w Golczewie w zakresie odwodnienia osadu. Na terenach wiejskich nieskanalizowanych, w zabudowie rozproszonej wybudowano 38 indywidualnych przydomowe oczyszczalnie ścieków. Pozostałe gospodarstwa domowe posiadają zbiorniki bezodpływowe. Długość sieci kanalizacyjnej w gminie wynosiła w 2012 roku 22,5 km głównie w samym mieście Golczewo, miejscowości Kłęby i Samlino oraz Wysokiej Kamieńskiej przy ul. Dworcowej i 5-tego Marca. Na terenie gminy zlokalizowane są dwie oczyszczalnie ścieków:

- oczyszczalnia w Wysokiej Kamieńskiej - mechaniczno biologiczna, o przepustowości, wynoszącej 50 m³/dobę,
- oczyszczalnia w Golczewie - mechaniczno-biologiczna o maksymalnej przepustowości, wynoszącej 1.200 m³/dobę

Z kanalizacji w miejscowości Wysoka Kamieńska korzysta 36,5% mieszkańców, natomiast w mieście Golczewo 98% w Samlinie i Kłębach 99%. Na terenie miejscowości Kretlewo i Dargoszewo znajdują się oczyszczalnie wierzbowe. Pozostałe miejscowości gminy, gospodarkę ściekową rozwiązują w oparciu o zbiorniki bezodpływowe (szamba) oraz przydomowe oczyszczalnie ścieków. Ścieki wywożone są do punktu zlewnego, zlokalizowanego na terenie oczyszczalni ścieków w Golczewie.

Komunalna oczyszczalnia ścieków Golczewo

Użytkownikiem oczyszczalni jest Zakład Usług Publicznych z siedzibą w Golczewie. Odbiornikiem ścieków jest ciek wodny wpływający do jeziora Okonie. Przeciętny odpływ ścieków wynosi 660 m³/dobę.

Oczyszczalnia składa się z 4 ciągów technologicznych WS-400, uzupełnionych o trzy stawy stabilizacyjne. Stan techniczny i eksploatacyjny obiektu nie jest zadowalający- wymagany jest remont 1 ciągu technologicznego WS-400.

Oczyszczalnia ścieków Wysoka Kamieńska (gmina Golczewo)

Użytkownikiem obiektu jest Wspólnota Mieszkaniowa. Odbiornikiem ścieków jest rzeka Stawna. Przeciętny odpływ ścieków wynosi 30 m³/dobę. Oczyszczalnia odbiera i oczyszcza ścieki bytowo- gospodarcze z kolejowego osiedla mieszkaniowego w Wysokiej Kamieńskiej. Jest to oczyszczalnia typu MINIBLOK M-9. Obiekt jest przestarzały i wymaga modernizacji.

Tab. II.17. Informacje dotyczące sieci kanalizacyjnej gminy Golczewo.

Kanalizacja	Jednostka miary	2009	2010	2011	2012
długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	9,3	9,5	22,3	22,5
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt	559	569	622	631
ścieki odprowadzone	dam ³	148,0	137,0	139,0	138,0
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	2 691	2 996	3645	3715

Z kanalizacji korzysta 49,8% mieszkańców gminy.

Tab. II.18. Komunalne oczyszczalnie ścieków w gminie Golczewo.

Oczyszczalnie komunalne	Jednostka miary	2009	2010	2011	2012
Oczyszczalnie biologiczne	szt	2	2	2	2
Przepustowość - oczyszczalnie biologiczne	m ³ /dobę	1 250	1 250	1 250	1250
Równoważna liczba mieszkańców - ogółem	osoba	8 400	8 400	8 400	8400
Ścieki oczyszczane - odprowadzone ogółem	dam ³ /rok	148,0	137,0	139,0	138
Ścieki oczyszczane - oczyszczane łącznie z wodami infiltracyjnymi i ściekami dowożonymi	dam ³ /rok	148	137	139	138
Oczyszczane biologicznie i z podwyższonym usuwaniem biogenów w % ścieków ogółem	%	90,5	94,8	94,2	100,0
Ludność korzystająca z oczyszczalni - ogółem	osoba	2 691	2996	3645	3715
Ładunki zanieczyszczeń w ściekach - BZT5	kg/rok	1 036	1 224	979	538
Ładunki zanieczyszczeń w ściekach - ChZT	kg/rok	3 552	4 544	5 161	4656
Ładunki zanieczyszczeń w ściekach - zawiesina	kg/rok	592	538	855	674
Ładunki zanieczyszczeń w ściekach N _{og}	kg/rok	740	1 316	1 035	2237
Ładunki zanieczyszczeń w ściekach - P _{og}	kg/rok	115	278	264	220
Osady wytworzone w ciągu roku - ogółem	t	30	30	30	30

II.2.2. Zagrożenia jakości wód**PODZIEMNYCH**

Na terenie gminy Golczewo, zasoby wód podziemnych o znaczeniu użytkowym występują w utworach czwartorzędowych oraz trzeciorzędowych. Zasoby wód podziemnych z wykorzystaniem do celów gospodarczych i komunalnych uznaje się na obszarze gminy za wystarczające.

Na omawianym obszarze nie występuje żaden Główny Zbiornik Wód Podziemnych. Mieszkańcy gminy korzystają z lokalnych ujęć wód podziemnych.

Wody podziemne ulegają przeobrażeniom antropogenicznym w mniejszym stopniu niż wody powierzchniowe.

Do głównych czynników wpływających na pogorszenie stanu wód podziemnych należy eutrofizacja powierzchniowych warstw litosfery, związana z nadmiernym nawożeniem i intensyfikacją gospodarki rolnej. Spływające związki azotu (amonowego, azotynowego) przenikają zwłaszcza do płycej położonych zasobów wód podziemnych powodując ich degradację.

Obszary bezpośredniej alimentacji płytkiego poziomu wód podziemnych wymagają ochrony przed wszelką lokalizacją ognisk zanieczyszczeń, zrzutów, nawożeń i rolniczego wykorzystania ścieków. Szczególnie niebezpieczne może być skażenie biologiczne zasobów wód podziemnych poprzez ścieki bytowe, skutek eksploatacji nieszczelnych zbiorników bezodpływowych. Skażenia tego typu mogą mieć charakter nieodwracalny.

Zagrożenie dla jakości wód podziemnych i powierzchniowych na terenie gminy może stanowić:

- powstawanie dzikich wysypisk,
- infiltracja związków azotu wskutek nadmiernego nawożenia gleb (płycej położone wody gruntowe),
- brak kanalizacji na terenach wiejskich, zły stan zbiorników bezodpływowych i zanieczyszczenie wód gruntowych przez infiltrację zanieczyszczeń (źle zabezpieczone szamba),
- oddziaływanie odcieków spod składowiska odpadów.

Miejsca poboru wód podziemnych jako źródła przeobrażeń

Na terenie miasta i gminy Golczewo zlokalizowanych jest 6 podziemnych ujęć wody, których stan techniczny wymaga remontów i modernizacji.

- Poprzez korzystanie z zasobów wód podziemnych doprowadza się do ingerencji w środowisko przyrodnicze i powoduje się zmniejszenie pokładów wody, obniżenia jakości wody itp. Pobierane wody stosowane są najczęściej do celów bytowo - gospodarczych mieszkańców.
- Zasady ochrony wód podziemnych powinny uwzględniać:
  - ✓ wyznaczenie stref ochrony bezpośredniej oraz opracowanie i wprowadzenie strefy ochrony zasobowej poprzez likwidację obiektów stanowiących zagrożenia stanu sanitarnego,
  - ✓ zabezpieczenie studni głębinowych wyłączonych z eksploatacji w uzgodnieniu z Geologiem Wojewódzkim; studnie te mogą stanowić drogę migracji zanieczyszczeń do użytkowych warstw wodonośnych,

- ✓ ochronę zasobów wód podziemnych w strefie bliskiej alimentacji.

Na obszarach tych w pierwszej kolejności należy zlikwidować wszystkie ogniska zanieczyszczeń i uporządkować gospodarkę wodno - ściekową.

Strefy ochronne wokół poszczególnych ujęć wody podziemnej ustanawia Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej, na wniosek i koszt właściciela ujęcia wody, wskazując zakazy, nakazy, ograniczenia oraz obszary, na których obowiązują. Konieczność ustanowienia stref ochronnych wynika z analizy warunków hydrogeologicznych rejonów ujęcia. Zadaniem stref ochronnych jest pełne zabezpieczenie terenu ujęcia oraz obszaru oddziaływania na ujęcie przed przypadkowym lub umyślnym zanieczyszczeniem, co może doprowadzić do pogorszenia jakości zasobów wodnych.

POWIERZCHNIOWYCH

Sieć hydrograficzna gminy Golczewo jest bardzo słabo rozwinięta, nie ma tu większych naturalnych cieków, działy wód niższego rzędu są mało wyraźne. Główne ciek wodne to rzeki: Niemica i Wołcznica. Na obszarze gminy znajdują się liczne naturalne zbiorniki wodne pochodzenia lodowcowego, jeziora typu rynnowego i zaporowego, zagłębienia bezodpływowe wypełnione wodą i typowe dla krajobrazu polodowcowego oczka wodne, które stanowią główne bogactwo wód powierzchniowych gminy. Gmina Golczewo nie jest objęta kompleksowym monitoringiem wód powierzchniowych. Jednym z atutów miasta są znajdujące się w jego granicach jeziora: górne „Szcucze”, nad którym zorganizowane jest wyposażone w sprzęt kąpielisko oraz jezioro dolne „Okonie”. Zasadniczy wpływ na jakość wód powierzchniowych będzie miało uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na obszarze całej gminy (objęcie grupowym systemem odprowadzania ścieków miejscowości) oraz wprowadzenie bezwzględnie zakazu odprowadzania nieoczyszczonych ścieków do gruntu i wód powierzchniowych. Konieczne jest ograniczenie zbyt intensywnego nawożenia pól, co powoduje spływanie zanieczyszczeń do wód powierzchniowych i zanieczyszczenie ich związkami azotu, a w konsekwencji przyczynia się do eutrofizacji. W związku z powyższym celowe jest zachowanie lub wprowadzanie barier ograniczających spływ zanieczyszczeń do zbiorników wodnych (pasy użytków zielonych, zadrzewień, zakrzewień), dotyczy to wszystkich jezior. W pasie 40 - 50 m od linii brzegowej rzek i jezior należy wprowadzić zakaz lokalizacji zabudowy kubaturowej (za wyjątkiem ośrodków sportów wodnych i urządzeń wypoczynku publicznego).

Ograniczenie zanieczyszczenia wód ze źródeł rolniczych

Zgodnie z art. 47 ust. 3 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2012 r., poz. 145, 951, 1513, z 2013 r. poz. 21,165. Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej, określi w drodze rozporządzenia, wody powierzchniowe i podziemne wrażliwe na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszary szczególnie narażone, z których odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć, uwzględniając:

- 1) zawartość związków azotu w wodach powierzchniowych i podziemnych, ze szczególnym uwzględnieniem wód pobieranych do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia,
- 2) stopień eutrofizacji śródlądowych wód powierzchniowych, dla których czynnikiem eutrofizacji jest azot,
- 3) charakterystykę terenu, ze szczególnym uwzględnieniem: rodzaju działalności rolniczej, struktury użytków rolnych, koncentracji produkcji zwierzęcej, rodzaju gleb i klimatu.

Wojewódzki inspektor ochrony środowiska dokonuje, co 4 lata, oceny stopnia eutrofizacji śródlądowych wód powierzchniowych, morskich wód wewnętrznych i wód przybrzeżnych.

Dla każdego z obszarów szczególnie narażonych, z których odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć, Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej opracowuje program działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych, o którym mowa w art. 84 ustawy - Prawo ochrony środowiska; program wprowadzany jest w drodze Rozporządzenia Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej.

Program obejmuje następujące kierunki działań:

- 1) poprawa praktyki rolniczej, obejmująca środki zaradcze związane ze zmianą procesów nawożenia, gospodarki nawozami i gospodarki gruntami w gospodarstwach rolnych,
- 2) edukacja i doradztwo, obejmujące działania związane ze szkoleniami rolników oraz doradztwem dla gospodarstw rolnych w zakresie dobrych praktyk rolniczych,
- 3) kontrola rolniczych źródeł zanieczyszczeń, obejmująca działania związane z kontrolą wypełniania przez rolników obowiązków wynikających z programu,
- 4) monitoring skuteczności programu, obejmujący monitoring stanu rolnictwa oraz monitoring efektów realizacji programu obejmujący działania związane z monitoringiem wód i gleb w punktach charakteryzujących wpływ rolnictwa na zanieczyszczenie wód związkami azotu ze źródeł rolniczych,
- 5) działania wspomagające, związane z realizacją obowiązkowych środków zaradczych przez rolników oraz działalnością szkoleniową, doradcza i monitoringową.

Ustalono w programie szczegółowy zakres działań niezbędnych do przywrócenia standardów jakości środowiska w wyznaczonym obszarze szczególnie narażonym.

Określone w programie środki zaradcze wynikają z przepisów:

- ustawa z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu (Dz. U. Nr 147, poz. 1033),
- rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 25 czerwca 2012 r. w sprawie szczegółowego sposobu stosowania nawozów oraz prowadzenia szkoleń z zakresu ich stosowania (Dz. U. poz. 745),

- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać programy działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych (Dz. U. z 2002 r. Nr 4, poz. 44).

II.2.3. Jakość wód powierzchniowych

W latach 2007 - 2010 zaszły istotne zmiany w systemie oceny jakości wód w Polsce, mające na celu dostosowanie metodyki do wymagań UE. Nowymi elementami są zagadnienia monitoringu i określenie jakości wód powierzchniowych w zakresie spełnienia wymagań określonych dla różnych sposobów użytkowania wód oraz klasyfikacja stanu wód obejmująca pięć klas jakości.

Od 2004 r. podstawę prawną klasyfikacji wód w rzekach stanowiło wydane na mocy art. 49 ustawy Prawo wodne - rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 lutego 2004 r. w sprawie klasyfikacji dla prezentowania stanu wód powierzchniowych i podziemnych, sposobu prowadzenia monitoringu oraz sposobu interpretacji i prezentacji stanu tych wód, które pod względem stanu jakościowego wód w miejsce dotychczasowych trzech klas wprowadziło pięć klas czystości: wody o bardzo dobrej jakości (klasa I); wody dobrej jakości (klasa II); wody zadawalającej jakości (klasa III); wody niezadawalającej jakości (klasa IV); wody złej jakości (klasa V).

W 2008 r. przeprowadzono badania jakości wód Niemicy w punkcie ujścia do Świńca. W ich wyniku oceniono elementy fizykochemiczne poniżej stanu dobrego, elementy biologiczne określono na I klasy, a stan ekologiczny na umiarkowany. W ogólnej dwustopniowej ocenie stwierdzono zły stan wód Niemicy. Poziom zanieczyszczenia rzeki Wołczenica związkami azotu w latach 2006–2007 - klasa II, związkami fosforu – klasa I, Poziom stężenia chlorofilu „a”- klasa II. Ocena zawartości azotanów – $\text{NO}_3 < 40 \text{ mg NO}_3/\text{l}$, (max stężenie azotanów 14,2), Przekroczenia wskaźników eutrofizacji – nie ma.

Tab. II. 19. Ocena jakości rzek w 2008 roku wg rozporządzenia Ministra Środowiska z 2008 roku ws. sposobu klasyfikacji wód (Dz. U. z 2008 r. Nr 162, poz. 1008). Źródło: Ocena jakości wód powierzchniowych w województwie zachodniopomorskim w roku 2008.

Nazwa rzeki	Punkt pomiarowy	Ocena elementów fizykochemicznych	Ocena substancji szczególnie szkodliwych	Ocena elementów biologicznych	Ocena stanu/potencjału ekologicznego	Ocena stanu w punkcie
Wołczenica	Wołczenica na drodze Łęgno-Błotno	poniżej dobrego	b.d.	I klasa	umiarkowany	zły
Wołcza	Wołcza w m. Ugory	poniżej dobrego	dobry	I klasa	umiarkowany	zły
Niemica	Niemica ujście do Świńca	poniżej dobrego	dobry	I klasa	umiarkowany	zły

II.2.4. Jakość wód podziemnych

Wody podziemne gminy Golczewo należą do klasy II- wody dobrej jakości lub klasy III- wody zadawalającej jakości. Obniżona jakość wód podziemnych wynika z zawartych w niej podwyższonej ilości związków żelaza i manganu pochodzenia naturalnego. Nie stwierdzono

w wodach gruntowych ponadnormatywnych zawartości metali ciężkich, a zawartość azotanów kształtuje się na poziomie niskim, zadowalającym.

II.2.5. Podsumowanie

W wyniku podjętych działań i przemian gospodarczych jakość wód powierzchniowych ulega powolnej poprawie. Jednak skażenie bakteriologiczne wód oraz nadmierne ilości trafiających do środowiska substancji biogennych powodujących proces eutrofizacji są nadal problemem.

Odnosząc się do wymagania osiągnięcia przez wszystkie wody powierzchniowe stanu co najmniej dobrego w 2015 roku (RDW) widać, że pomimo pozytywnych tendencji poprawy jakości wód, udział wód o niezadowalającej jakości jest w dalszym ciągu dość znaczny.

Wśród czynników pozytywnych należy wymienić:

- systematycznie zmniejszający się udział ścieków nieoczyszczanych odprowadzanych do wód powierzchniowych,
- rozwój sieci kanalizacyjnej,
- utrzymującą się powolną tendencję spadkową stężeń podstawowych zanieczyszczeń warunkujących jakość wód powierzchniowych,
- widoczną tendencję obniżania się stężeń podstawowych wskaźników eutrofizacji.

Wśród czynników negatywnych należy wymienić:

- przedostawanie się zanieczyszczeń rolniczych i bytowych do wód powierzchniowych i podziemnych,
- obecność ferm zwierzęcych.

Najważniejszymi problemami są:

- eutrofizacja wód powierzchniowych,
- rolnictwo, w tym hodowla zagrażająca jakości wód powierzchniowych i podziemnych,
- niedostatecznie rozwiniętą infrastrukturą kanalizacyjną.

II.3. Jakość powietrza

II.3.1. Emisja zanieczyszczeń do powietrza

Ze względu na źródła emisji wyszczególnia się emisje ze źródeł

- punktowych (emitory zakładów przemysłowych),
- powierzchniowych (sektor komunalno-bytowy),
- liniowych (transport samochodowy).

Znajomość wielkości emisji poszczególnych zanieczyszczeń jest niezwykle ważna dla celów oceny jakości powietrza w układzie „przyczynowo – skutkowym”, a także dla oceny jakości powietrza w oparciu o obliczenia rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń.

Ponadto wyróżnia się:

emisję zorganizowaną pochodząca między innymi ze źródeł punktowych (przemysł, usługi, lokalne kotłownie, z ogrzewania budynków mieszkalnych tzw. niska emisja),

emisję niezorganizowaną, tj. emisję substancji wprowadzanych do powietrza bez pośrednictwa przeznaczonych do tego celu środków technicznych np. spawanie czy lakierowanie wykonywane poza obrębem warsztatu czy spalanie na powierzchni ziemi jak wypalanie traw. Emisją niezorganizowaną jest również napływ zanieczyszczeń z większych terenów zurbanizowanych, a także pochodzące z gospodarstw hodowlanych, oczyszczalni ścieków i składowisk odpadów emisje odorów i tlenków azotu.

Podstawową masę zanieczyszczeń odprowadzanych do atmosfery stanowi dwutlenek węgla. Najbardziej jednak uciążliwe składniki spalin to przede wszystkim dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla i pył. W mniejszych ilościach emitowane są również chlorowodór, różnego rodzaju węglowodory aromatyczne i alifatyczne oraz związki węgla elementarnego w postaci sadzy. Wraz z pyłem emitowane są również metale ciężkie, pierwiastki promieniotwórcze i benzo(α)piren, który uznawany jest za jedną z bardziej znaczących substancji kancerogennych, co przy występujących stężeniach stwarza istotne ryzyko zdrowotne dla mieszkańców. Przy spalaniu odpadów z produkcji tworzyw sztucznych opartych na polichloroku winylu do atmosfery mogą dostawać się substancje chlorowcopochodne, a wśród nich dioksyny i furany.

ilość odbiorców gazu (gospodarstw. domowych)	zużycie gazu (tys. m³)	Liczba mieszkańców korzystających z gazu
533	959,8	1356

ZAGROŻENIE JAKOŚCI POWIETRZA

Największym zagrożeniem dla powietrza jest spalanie paliw stałych (węgiel, koks), które powoduje powstawanie tzw. niskiej emisji i zanieczyszczenie powietrza związkami siarki, węgla i azotu oraz jego zapylenie.

Na terenie gminy Golczewo przewiduje się zgazyfikowanie całego obszaru gminy. Obecnie długość sieci gazowych w gminie wynosi 18733 m, a ilość przyłączy 47. Gaz odbierany jest przez 65 budynków jednorodzinnych - gospodarstw domowych (187 osób) – 3,1% , które zużywają rocznie 133,3 tys. m³ gazu. W budynkach zbiorowego zamieszkania przy ul. Zwycięstwa, Niepodległości, Jedności Narodowej i ul. Witosa zlikwidowano kotłownię węglową, zamieniając je na gazowe. Na terenie miasta Golczewa w budynkach wielorodzinnych z gazu korzysta 468 gospodarstw domowych, w których zamieszkuje 1169 osób, zużywających 959774,4m³ gazu rocznie. Daje to średnio 2050,8 m³ na jednego korzystającego odbiorcę. Statystycznie na 1 mieszkańca gminy przypada zużycie 22 m³ gazu.

Przejście na paliwa gazowe ma istotny wpływ w ograniczeniu wspomnianych zanieczyszczeń. Dodatkowym zagrożeniem jest spalanie w niektórych gospodarstwach domowych butelek PET, co przyczynia się do emisji dioksyn.

Wprowadzenie gazyfikacji sprzyja ochronie środowiska poprzez eliminację lokalnej emisji pyłów i toksycznych składników spalin.

Tworzenie sieci gazowej średniego ciśnienia związane jest z koniecznością zapewnienia dostawy paliwa ekologicznego dla rejonu.

Pozwala to na stopniowe wdrażanie systemu ogrzewania gazowego mieszkań, zastępując tradycyjne systemy grzewcze, oparte na paliwach stałych węglowych.

Realizacja inwestycji nie powoduje uciążliwych emisji zanieczyszczeń.

Sieci gazowe nie mają wpływu na skażenie wód podziemnych i nie powodują zakłóceń w istniejących warunkach środowiska gruntowo – wodnego, a oddziaływanie na środowisko występuje wyłącznie w fazie realizacji.

Drugą istotną przyczyną zanieczyszczenia powietrza jest emisja pochodząca ze spalin pojazdów samochodowych. W gminie, zanieczyszczeniem spowodowanym przez ruch pojazdów narażone jest miasto Golczewo, które leży na skrzyżowaniu dróg. Obok spalania paliw stałych w gospodarstwach domowych i transportu drogowego, źródłem zanieczyszczenia powietrza jest przemysł.

Wojewódzki monitoring powietrza

Na terenie Powiatu Kamieńskiego prowadzone są przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska badania monitoringowe powietrza. Na badanym obszarze pomiary nie wykazały przekroczeń dopuszczalnych norm średniorocznych stężeń: SO₂, NO₂ i pyłu zawieszonego ogółem.

Zagrożenia związane z pokryciami azbestowymi

W gminie Golczewo istnieje problem pokryć dachowych z azbestu, który w miarę upływu czasu traci swoją gęstość i do powietrza uwalniają się mikrowłókna. Proces niszczenia można powstrzymać przez malowanie powierzchni dachów farbą akrylową. Szczególnie niebezpieczne jest usuwanie dachów przez mieszkańców bez odpowiednich pozwoleń i zabezpieczeń. Działania mechaniczne związane z demontażem powodują wzmożone pylenie, niebezpieczne dla układu oddechowego (choroby płuc i choroby nowotworowe). Nielegalnie usuwane pokrycia azbestowe często trafiają na dzikie wysypiska odpadów bez żadnych zabezpieczeń. Na terenie gminy istnieje potrzeba wymiany sieci wodociągowej azbestowo - cementowej na *odcinku wodociągu Mechowo – Wołowiec, Dargoszewo- Kozielice* oraz usunięcia pokryć azbestowych i ich bezpiecznego wywozu przez specjalistyczne firmy posiadające stosowne zezwolenie. Uchwałą Nr XX/127/2012 z dnia 1 października 2012 r. Rada Miejska w Golczewie uchwaliła „Program Oczyszczania Gminy Golczewo z Azbestu na lata 2012-2032” W 2013 roku Gmina Golczewo przystąpiła do realizacji tego „Programu” otrzymując dofinansowanie z WFOŚiGW. W 2013 roku planuje się dokonać demontażu i

utylicacji przy pomocy firmy specjalistycznej (wyłonionej w drodze przetargu) **3024m² płyt eternitowych. Na podstawie dokonanej inwentaryzacji na terenie gminy Golczewo występuje łącznie 93617,5m² płyt eternitowych.**

II.3.2. Ocena jakości powietrza

Roczne oceny jakości powietrza dla poszczególnych stref województwa przeprowadzane były przez WIOŚ w oparciu o funkcjonujący w danym roku system oceny, na który składały się pomiary (automatyczne, manualne, pasywne) oraz metody szacunkowe i obliczeniowe (obliczenia modelowe). Ocena obejmowała substancje, dla których w aktualnym na dany rok rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów określono wartości dopuszczalnych stężeń w powietrzu. Klasyfikacji stref dokonuje się oddzielnie dla każdego objętego oceną zanieczyszczenia na podstawie najwyższych stężeń na obszarze aglomeracji lub innej strefy. Końcowym wynikiem klasyfikacji jest określenie jednej strefy ze względu na ochronę zdrowia i jednej klasy ze względu na ochronę roślin. Wynikiem oceny, zarówno pod kątem kryteriów dla ochrony zdrowia ludzi jak i kryteriów dla ochrony roślin, dla wszystkich substancji podlegających ocenie, jest zaliczenie strefy do jednej z poniższych klas:

Klasa A - jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych, poziomów celów długoterminowych;

Klasa B - jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne lecz nie przekraczają poziomów dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji;

Klasa C - jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne powiększone o margines tolerancji.

Według nowej klasyfikacji wyznaczona została nowa strefa „gryficko-kamieńska”, w której znajduje się gmina Golczewo. Według klasyfikacji dla poszczególnych zanieczyszczeń dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych dla ochrony zdrowia: poziomów dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji na 2012 r., poziomów docelowych i poziomów celu długoterminowego strefie tej przypisano łączną klasę A, co oznacza, iż na tych obszarach nie zostały przekroczone standardy jakości powietrza dla wszystkich objętych oceną zanieczyszczeń.

W 2012 roku gmina Golczewo znajdowała się również w strefie „gryficko-kamieńskiej”. Poddawane analizie zanieczyszczenia były takie same jak w 2007 roku. Według klasyfikacji stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych dla ochrony zdrowia: poziomów dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji na 2012r., poziomów docelowych i poziomów celu długoterminowego, strefie „gryficko-kamieńskiej”, a tym samym i gminie Golczewo przypisano łączną klasę A. Ze względu na poziom docelowy ozonu strefa ta osiągnęła klasę C. We wszystkich analizowanych latach, na terenie badanej strefy (w której znajduje

się gmina Golczewo), nie było przekroczeń dopuszczalnych stężeń średniorocznych substancji w powietrzu podlegających monitoringowi WIOŚ.

W strefach rolniczych i atrakcyjnych pod względem turystycznym, z niewielką produkcją przemysłową (w której znajduje się strefa gryficko-kamieńska), udział emisji liniowej i powierzchniowej w emisji całkowitej znacznie przekracza 50%. Emisja powierzchniowa związana jest głównie z indywidualnym ogrzewaniem mieszkań. Na jej wielkość pośrednio wpływa wzrost cen paliw „czystych” (gaz, energia elektryczna). Powoduje to, iż do opalania domostw stosowane są paliwa gorszej jakości, generujące znaczne ładunki zanieczyszczeń. W analizowanej strefie wciąż rośnie znaczenie emisji liniowej w oddziaływaniu na jakość powietrza. Zwiększa się również emisja pyłu (m.in. ścieranie klocków hamulcowych, opon, nawierzchni dróg).

W przypadku pyłu zawieszonego PM10 nadal największy udział w jego stężeniu ma emisja powierzchniowa, związana z indywidualnym ogrzewaniem mieszkań. Problemem są także wysokie stężenia ozonu występujące w okresie letnim przy powierzchni ziemi.

Zagrożenia związane z przekroczeniem poziomu docelowego określonego dla benzo(a)pirenu występują na obszarach, gdzie istotny wpływ na jakość powietrza mają emisje pochodzące z indywidualnego spalania paliw, głównie węgla i drewna. Emisja benzenu ze źródeł liniowych w strefie gryficko-kamieńskiej co roku sukcesywnie wzrasta, na co wpływ ma zwiększenie ilości samochodów na drogach.

W latach 2009 - 2012 w gminie Golczewo nie obserwuje się znacznego zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do powietrza ze źródeł punktowych.

Podsumowując powyższe wyniki oceny jakości powietrza, gmina Golczewo powinna wziąć pod uwagę wykorzystanie alternatywnych źródeł energii i ciepła.

Tab. II. 20. Klasy stref i wymagane działania w zależności od poziomów stężeń zanieczyszczenia, uzyskanych w rocznej ocenie jakości powietrza, dla przypadków gdy jest określony margines tolerancji (źródło WIOŚ).

Poziom stężenie	Klasa strefy	Wymagane działania
Nie przekraczający wartości dopuszczalnej	A	brak
Powyżej wartości dopuszczalnej lecz nie przekraczający wartości dopuszczalnej powiększonej o margines tolerancji	B	określenie obszarów przekroczeń wartości dopuszczalnych
Powyżej wartości dopuszczalnej powiększonej o margines tolerancji	C	<ul style="list-style-type: none"> • określenie obszarów przekroczeń wartości dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji • opracowanie programu ochrony powietrza POP

Tab. II. 21. Poziom emisji badanych zanieczyszczeń powietrza w 2012 roku z uwzględnieniem rodzaju emisji (strefa gryficko-kamińska-źródło WIOŚ).

Emisja dwutlenku siarki SO₂:	[Mg/rok]
punktowa	36
powierzchniowa	354
liniowa	3
suma emisji	393
Emisja dwutlenku azotu NO₂:	[Mg/rok]
punktowa	24
powierzchniowa	325
liniowa	958
suma emisji	1 307
Emisja tlenku węgla CO:	[Mg/rok]
punktowa	154
powierzchniowa	875
liniowa	3 367
suma emisji	4 396
Emisja pyły PM₁₀:	[Mg/rok]
punktowa	55
powierzchniowa	818
liniowa	327
suma emisji	1 200
Emisja ołowiu Pb:	[kg/rok]
punktowa	0,56
powierzchniowa	934
liniowa	202
suma emisji	1 136,56
Emisja arsenu As:	[kg/rok]
punktowa	0,39
powierzchniowa	99
suma emisji	99,39
Emisja kadmu Cd:	[kg/rok]
punktowa	0,40
powierzchniowa	146
liniowa	2,7
suma emisji	149,10
Emisja niklu Ni:	[kg/rok]
punktowa	10,6
powierzchniowa	470
liniowa	27,7
suma emisji	508,3
Emisja benzo(a)pirenu:	[kg/rok]
punktowa	64,5
powierzchniowa	144
liniowa	0,6

suma emisji	209,1
Emisja benzenu C₆H₆:	[Mg/rok]
liniowa	15,74

II.3.3. Potencjalne możliwości ograniczenia emisji gazów do powietrza poprzez rozwój odnawialnych źródeł energii

Rola Gminy w rozwoju energetyki odnawialnej jest związana głównie z opracowywaniem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, a w wyniku wprowadzonych zmian systemowych także z wyborem optymalnych rozwiązań organizacyjnych, ekonomicznych i technicznych w zakresie zaopatrzenia w ciepło przy uwzględnieniu lokalnych zasobów energetycznych. Zasadniczym problemem realizacji roli gminy, jako inwestora w odniesieniu do energetyki odnawialnej jest finansowanie. Istnieją duże możliwości częściowego sfinansowania kosztów wdrażania energetyki odnawialnej za pomocą różnych instytucji finansowych.

- **Energia wiatru**

Po przeanalizowaniu możliwości lokalizacyjnych i ograniczeń z nich wynikających, a także analizy technicznej i ekonomicznej, na terenie gminy Golczewo możliwe jest wykorzystanie energii wiatrowej. Lokalizacja siłowni wiatrowej wymaga dużej, otwartej przestrzeni. Konieczne jest również uwzględnienie ograniczeń wynikających z walorów krajobrazowych i przyrodniczych.

Uchwałą Nr XXXVII/316/10 z dnia 30 czerwca 2010 roku Rada Miejska w Golczewie uchwaliła miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru w obrębach Baczyśław, Dargoszewo, Kozielice, Kretlewo i Samlino umożliwiającą lokalizację do 29 wież elektrowni wiatrowych o łącznej mocy nie przekraczającej 87 MW.

- **Energia biomasy**

Ze względu na rolniczy charakter gminy i duży udział gruntów rolnych istnieje możliwość wykorzystania odpadowej słomy, jako paliwa ekologicznego. Gmina Golczewo jest gminą miejsko-wiejską. Użytki rolne stanowią dominujący udział. Przy założeniu, iż średnie plony z ha wynoszą 26,6 q (2660 kg) i średni stosunek ziarna do słomy wynosi 1:1,3 na terenie gminy Golczewo wytwarzane są znaczne ilości słomy. Na obszarze gminy gospodarka leśna jest funkcją równie istotną jak rolnictwo. Gmina Golczewo należy do obszaru o znacznym stopniu lesistości. Lasy zajmują 46,6 % powierzchni całego obszaru gminy.

Odpady pochodzące z obróbki drewna, (trociny, zrżyny) mogą być spalane w miejscu ich powstawania, czyli w stolarniach, zakładach rzemieślniczych meblarskich i ciesielskich – ewentualnie w przyszłości w tartakach, stanowiąc dla nich źródło energii. W poniższej tabeli przedstawiono różne sposoby pozyskiwania energii z biomasy.

Tab. II. 22. Wartość opałowa biomasy (Na podstawie: <http://cire.pl/zielonaenergia/biomasa.html>).

Lp.	Rodzaj biomasy	Wartość opałowa
1	Słoma żółta	14,3 MJ/kg
2	Słoma szara	15,2 MJ/kg
3	Drewno opałowe	13,0 MJ/kg
4	Trzcina	14,5 MJ/kg

- **Energia geotermalna**

Gmina Golczewo posiada dobre warunki naturalne dla rozwoju energii geotermalnej. Teren gminy położony jest w tzw. „Synklinorium Szczecińskim” o przebiegu osi NW–SE, charakteryzującym się występowaniem gorących wód geotermalnych. Istnieją potencjalne warunki do wykorzystania wód geotermalnych. Wody, zawarte w obszarze określonym jako Subbasen Szczeciński już na głębokości 1500 m mają temperatury około 50°C. Wykorzystanie energii geotermalnej jest niezwykle kosztowną inwestycją, konieczna jest współpraca ze szczytowym źródłem ciepła. W związku z powyższym wykorzystanie energii geotermalnej na terenie gminy może być nieopłacalne z ekonomicznego punktu widzenia.

- **Energia słoneczna**

Przewiduje się tzw. pasywne wykorzystanie energii słonecznej (przez indywidualne gospodarstwa domowe, zakłady przemysłowe itp.) do ogrzewania budynków oraz do podgrzewania ciepłej wody użytkowej: Winny to być jednak indywidualne decyzje inwestorów, wynikające nie tylko ze względów ekonomicznych. Należy pamiętać, że według niektórych źródeł danych opłacalność ekonomiczna występuje przy nasłonecznieniu rocznym 1500 kWh/m², według innych źródeł przy 2500 kWh/m².

- **Energetyka wodna**

Słabo rozwinięta sieć hydrograficzna gminy nie rokuje możliwości lokalizacji energetyki wodnej. Możliwa jest realizacja małych elektrowni wodnych na rzekach Wołczyńcy i Niemicy.

II.3.4. Podsumowanie

Wśród czynników pozytywnych należy wymienić:

- brak przekroczeń standardów jakości powietrza - klasa A (za wyjątkiem ozonu) na terenie gminy za wyjątkiem szlaków komunikacyjnych.

Wśród czynników negatywnych należy wymienić:

- pogorszenie jakości powietrza głównie ze względu na tlenki azotu i pył zawieszony przy szlakach komunikacyjnych.

Najważniejszymi problemami są:

- emisja pochodząca z ogrzewania mieszkań i ze spalin samochodowych, powodująca wysokie stężenie pyłu zawieszonego, PM10 i B(a)P,
- emisja pochodząca ze spalania odpadów w gospodarstwach domowych,
- rosnące stężenia tlenków azotu i ozonu spowodowane transportem samochodowym.

Największym zagrożeniem dla powietrza jest spalanie paliw stałych, co przyczynia się do jego zapylenia i zanieczyszczenia związkami siarki i węgla. Istotna jest emisja pochodząca ze spalin samochodowych. Poważne znaczenie dla ochrony atmosfery ma także ograniczenie emisji pyłów.

Kontrole przeprowadzone przez WIOŚ wraz z pomiarem emisji zanieczyszczeń nie wykazały przekroczeń dopuszczalnych stężeń.

Rozwój sieci gazowych i ciepłych wpływa na ograniczenie spalania paliw stałych, a tym samym na ochronę powietrza.

Zagrożeniem jakości powietrza, a jednocześnie zagrożeniem dla zdrowia i życia mieszkańców są niszczące dachy z pokryciem azbestowym.

II.4. Klimat akustyczny

Hałas jest zanieczyszczeniem, którego poziom wzrasta w ciągu ostatnich lat w związku z rozwojem komunikacji, uprzemysłowieniem i postępującą urbanizacją. Odczuwany jest przez mieszkańców jako jeden z najbardziej uciążliwych czynników wpływających ujemnie na samopoczucie i środowisko. Długotrwałe występowanie hałasu wywołuje zmęczenie, podatność na stres, bezsenność, a więc jego wpływ na człowieka jest zdecydowanie negatywny.

Wyróżnia się główne rodzaje hałasu, według źródła powstawania:

- hałas przemysłowy powodowany przez urządzenia i maszyny w obiektach przemysłowych i usługowych,
- hałas komunikacyjny pochodzący od środków transportu drogowego, kolejowego,
- hałas komunalny występujący w budynkach mieszkalnych, szczególnie wielorodzinnych i w obiektach użyteczności publicznej.

Wartości progowe poziomów hałasu określają:

- rozporządzenie MŚ z dnia 1 października 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. poz. 1109),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 10 listopada 2010 r. (Dz. U. Nr 215 poz. 1414) w sprawie sposobu ustalania wartości wskaźnika hałasu LDWN,
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 października 2012r. (Dz. U z 2012 r. poz.1109) zmieniające rozporządzenie Ministra Gospodarki z dn. 21 grudnia 2005 roku w sprawie wymogu dla urządzeń używanych na zewnątrz pomieszczeń w zakresie emisji hałasu do środowiska (Dz.U. z 2005r. Nr 263 poz. 2202),

- wspólnotowe regulacje prawne, w tym Dyrektywa 2002/49/EC z dnia 25.06.2002 w sprawie oceny i zarządzania hałasem środowiskowym.

Pomiar hałasu jest jednym z zadań Monitoringu Środowiska wykonywanym w ramach zadań WIOŚ. Zły stan nawierzchni części dróg przyczynia się do zwiększonego oddziaływania hałasu. Zakłada się sukcesywny remont lub wymianę nawierzchni dróg na terenie gminy.

Kontrole Wojewódzkiej Inspekcji Ochrony Środowiska nie stwierdziły na terenie gminy przekroczeń związanych z emisją hałasu pochodzącego ze źródeł przemysłowych.

Hałas drogowy można zmniejszyć poprzez zapewnienie odpowiedniego stanu technicznego dróg oraz poprzez:

- ograniczenie prędkości na określonych odcinkach dróg,
- poprawę płynności ruchu,
- ograniczenie możliwości wjazdu pojazdów ciężkich.

Do działań niwelujących skutki hałasu należy między innymi budowa ekranów akustycznych wzdłuż dróg.

Aby skutecznie chronić środowisko przed nadmiarem hałasu między innymi należy również:

- wdrażać technologie (urządzenia) charakteryzujące się niskimi emisjami hałasu do środowiska,
- stosować maszyny i urządzenia o obniżonej hałaśliwości.

Procedury dotyczące ustaleń zagospodarowania przestrzennego pozwalają na uwzględnienie ochrony środowiska przed hałasem. Przy tworzeniu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego uwzględnienie wymagań ochrony środowiska przed hałasem powinno zawierać studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Duże znaczenie ma tutaj przepis wymagający dołączenie prognozy skutków ustaleń planu miejscowego zagospodarowania na środowisko, w tym na klimat akustyczny.

II.4.1. Podsumowanie

Intensyfikacja ruchu samochodowego będzie wzmagała problemy związane z uciążliwością hałasu dla mieszkańców terenów położonych wzdłuż dróg.

Wśród czynników pozytywnych należy wymienić:

- lokalne naprawy nawierzchni dróg.

Wśród czynników negatywnych należy wymienić:

- ciągły wzrost natężenia ruchu samochodowego,
- powolny rozwój infrastruktury drogowej, oraz jej modernizacja.

Najważniejszym problemem jest:

- wzrastająca emisja hałasu z ciągów komunikacyjnych.

II.5. Pola elektromagnetyczne

Głównym źródłem promieniowania elektromagnetycznego jest infrastruktura elektroenergetyczna, czyli linie i stacje elektroenergetyczne, instalacje elektryczne odbiorcze oraz stacje bazowe telefonii komórkowej.

Elementy urządzeń energetycznych, znajdujące się pod wysokim napięciem, wytwarzają w otaczającym je środowisku pole elektryczne zmieniające się z częstotliwością jego napięcia.

Natężenie pola elektrycznego jest liniowo zależne od napięcia i odwrotnie proporcjonalne do odległości od linii wysokiego napięcia.

O rozkładzie pola elektrycznego wokół linii najwyższych napięć, tzn. w przekroju poprzecznym i podłużnym linii decyduje cały szereg dodatkowych czynników.

Dopuszczalne wartości pola elektrycznego ELF według norm polskich i zaleceń międzynarodowych wynoszą 10 kV/m i 1 kV/m odpowiednio dla strefy ograniczonej i nieograniczonej czasowo ekspozycji społecznej.

Na terenie gminy istnieje stacja GPZ 110/15KV: Golczewo, zasilane liniami napowietrznymi 110 kV. Stacja ta posiada pozwolenie na emisję pól elektromagnetycznych.

W ramach modernizacji należy dążyć do podwyższenia słupów, celem zmniejszenia oddziaływania pola elektromagnetycznego.

Innym źródłem promieniowania elektromagnetycznego są stacje bazowe i maszty telefonii komórkowej oraz maszty radiowe:

- Stacja Bazowa Telefonii Cyfrowej PLUS GSM-900MHz, zlokalizowana na wieży antenowej usytuowanej na terenie kotłowni w m. Golczewo, przy ul. Niepodległości,
- Stacja Bazowa Telefonii Komórkowej ORANGE położona w Golczewie przy ul. 9 Maja 14,
- Stacja Bazowa Telefonii Komórkowej GSM T-Mobile, położona na działce nr 116/1 obrębu Samlino,
- Stacja Bazowa Telefonii Komórkowej PLUS GSM położona w Wysokiej Kamieńskiej przy ul. Spółdzielczej 47 na działce nr 107 obrębu Wysoka Kamieńska.
- Stacja Bazowa Telefonii Cyfrowej PLAY GSM-900MHz, zlokalizowana w m. Golczewo, przy ul. Niepodległości 589/2.

Podstawowym kryterium rozstrzygającym, czy stacja bazowa nie stwarza zagrożenia dla zdrowia ludzi jest ustalenie, na etapie sporządzania raportu oddziaływania na środowisko i w efekcie wydawania decyzji administracyjnych dopuszczających lokalizację obiektu, czy prognozowana gęstość mocy promieniowania elektromagnetycznego nie przekroczy w miejscu dostępnym dla ludzi wartości dopuszczalnej czyli $0,1 \text{ W/m}^2$.

Inne aspekty, które należy rozważyć przy lokalizacji stacji bazowych dotyczą wpływu obiektu na walory krajobrazowe oraz uwarunkowania przyrodnicze gminy.

Podstawowym aktem prawnym regulującym zasady ochrony środowiska przed polami elektromagnetycznymi jest ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz. U.

Nr 25, poz. 150 z późn. zm. – dział VI Ochrona przed polami elektromagnetycznymi – art. 121 i 122). Ochrona przed polami polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu środowiska poprzez utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych norm.

Dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku określone zostały w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów. /Dz. U. Nr 192, poz. 1883/.

Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w Szczecinie został ustawowo zobowiązany do wykonywania w ramach PMS zadań związanych z okresowymi badaniami kontrolnymi poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku dla dwóch rodzajów terenów:

- terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową,
- miejsc dostępnych dla ludności.

Dla ochrony mieszkańców gminy przed niejonizującym promieniowaniem elektromagnetycznym ogranicza się inwestowanie w bezpośrednim sąsiedztwie istniejących linii elektroenergetycznych wysokich i najwyższych napięć. Wymaga się również okresowego wykonywania stosownych pomiarów - wg przepisów prawa powszechnego (dla wyznaczania rzeczywistych zasięgów stref oddziaływania linii i urządzeń oraz ewentualnego ustalenia stref ograniczonego użytkowania). Należy dążyć do stopniowego zastępowania ograniczeń w zagospodarowywaniu terenów wzdłuż linii zmniejszaniem zasięgu ich oddziaływania osiąganymi środkami technicznymi. Przy zbliżeniach linii do budynków mieszkalnych po stwierdzeniu przekroczenia dopuszczalnego rzeczywistego natężenia pola elektromagnetycznego wymaga się ekranowania linii.

II.5.1. Podsumowanie

Wśród czynników pozytywnych należy wymienić:

- brak przekroczeń dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych,
- brak istotnych różnic natężenia pól w ciągu ostatnich lat.

II.6. Gospodarka odpadami

Na terenie miasta i gminy Golczewo z dniem 1 lipca 2013 r. wdrożono nowy system gospodarowania odpadami komunalnymi w ramach którego Gmina Golczewo przejęła obowiązki właścicieli nieruchomości w zakresie odbierania odpadów komunalnych. Zgodnie z uchwałą Nr XXIII/144/2012 Rady Miejskiej w Golczewie z dnia 29 listopada 2012 r. nowym systemem objęto również odbiór odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości na których nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne. Gmina Golczewo w drodze przetargu wyłoniła Zakład Usług Komunalnych spółka z o.o. ul. 15 lutego 14c, 72-200 Nowogard, który w imieniu Gminy Golczewo realizuje zadania w zakresie odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych. Zgodnie z Wojewódzkim Planem gospodarki Odpadami Komunalnymi Gmina Golczewo została

przypisana do Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych w Słajsinie. Zgodnie z przyjętą uchwałą Rady Miejskiej w Golczewie oraz na podstawie umowy zawartej z przedsiębiorcą świadczącym na terenie gminy Golczewo, wszystkie nieruchomości niezamieszkałe i zamieszkałe zostały wyposażone w pojemniki lub worki do gromadzenia na terenie posesji stałych odpadów komunalny. Odpady problemowe powstające na nieruchomościach mogą być przekazywane w określonych limitach bezpłatnie a nadlimity odpłatnie do PSZOKU, wybudowanego na terenie oczyszczalni ścieków w Golczewie. W celu nadzoru nad prawidłowym funkcjonowaniem nowego systemu, na terenie oczyszczalni ścieków w Golczewie utworzono administrację, w której zatrudniono dwóch pracowników.

Tab. II.23.: Ilość odpadów komunalnych odebranych z terenu gminy Golczewo(GUS)

Lata	2010	2011	2012
Odpady odebrane [Mg]	780,460	855,860	790,30

Składowisko odpadów

Gminne składowisko odpadów zlokalizowane w Kłębach zostało wyłączone z eksploatacji decyzją Starosty nr. BOŚ.7167-5/2003 z dnia 02.12.2003 roku. Na podstawie wniosku z dnia 8 października 2013 r. Gmina Golczewo decyzją WOŚ.II.7241.55.4.2013.BK Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego uzyskała zmianę decyzji z następującymi ustaleniami:

- Niwelacja terenu do 30.06.2014r.,
  - Ułożenie warstwy mineralnej, drenażowej, uszczelniającej do 30.06.2015r.
  - Wykonanie warstwy glebowej z nasadzeniem roślinności do 31.12.2015r.
- CZG R-XXI wystąpił do NFOŚ o dofinansowanie kosztów rekultywacji składowiska w Kłębach.

Tab. II.24.: Instalacje unieszkodliwiania odpadów na terenie gminy

Miejsce	Faza eksploatacji	Uszczelnienie podłoża	Pow. ogólna	Pow. robocza	Pojemność	Drenaż	Odgazowanie
			[ha]	[ha]	[m ³]		
Kłęby	Nieczynne	glina	2,70	1,7	92.000	Brak	Brak

W 2010 r. na terenie Gminy Golczewo przeprowadzono inwentaryzację wyrobów zawierających azbest. Prace polegały na ankietyzacji właścicieli posesji. Inwentaryzacja wykazała, że na terenie Gminy Golczewo znajduje się 92 326,5 m² odpadów azbestowych – w postaci płyt eternitowych

stanowiących pokrycia dachowe. Azbest występuje na 498 posesjach znajdujących się na terenie Gminy Golczewo. Oszacowano, że do końca 2032 roku z terenu Gminy poddane będzie unieszkodliwieniu 1 569,55 Mg azbestu. W tym : - 3,06 Mg I stopnia pilności; - 0,34 Mg II stopnia pilności; - 1 566,15 Mg III stopnia pilności. Na terenie Gminy Golczewo najwięcej azbestu znajduje się w następujących miejscowościach: - Kozielice – 11 995 m², - Dargoszewo – 11 169 m², - Kretlewo – 10 604 m², - Golczewo – 9 834 m². Najmniej wyrobów zawierających azbest zinwentaryzowano w takich miejscowościach jak: - Książ - 2 m², - Barnisławice - 42 m², - Kolonia Kłęby – 83 m². Zdecydowana większość azbestu (99,86 %) zaliczona została do III stopnia pilności wymiany, co oznacza, że w ciągu kolejnych 5 lat powinna zostać przeprowadzona ponowna ocena stopnia pilności wymiany. Niewielkie ilości azbestu I stopnia pilności, przy którym wymiana lub naprawa wymagana jest bezzwłocznie zlokalizowano w Dargoszewie – 1,7 Mg i Wołowcu – 1,36 Mg. W pozostałych miejscowościach nie zinwentaryzowano azbestu I stopnia pilności. Azbest II stopnia pilności występuje w miejscowości Wysoka Kamińska – 0,34 Mg. Największa ilość azbestu znajduje się na dachach takich budynków jak: budynki gospodarcze – 39,12 %, budynki inwentarskie – 30,22 %. Najmniejszą ilość stanowią pokrycia budynków sakralnych – 0,07 %. Takie budynki jak hotele, pensjonaty i budynki do celów agroturystyki nie są pokryte wyrobami zawierającymi azbest. Przeprowadzona inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest wykazała, iż na terenie gminy Golczewo znajduje się także ok. 4,5 km rur azbestowo - cementowych w sieci wodociągowej. Gmina powinna zapewnić, a więc zorganizować fundusze na transport i unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest. Koszty unieszkodliwienia i transportu powinny być pokryte ze środków własnych Gminy, przy udziale środków właścicieli nieruchomości (demontaż), dotacji i pożyczek funduszy ochrony środowiska lub innych źródeł dostępnych dla Gminy. W przypadku demontażu, transportu i unieszkodliwiania wyrobów azbestowych największy koszt w procesie oczyszczania gminy Golczewo z azbestu stanowić będzie koszt demontażu pokryć dachowych z azbestu (ponad 40 %). Gmina Golczewo powinna wspierać organizacyjnie i finansowo działania mieszkańców, którzy zdecydują się usunąć pokrycia dachowe, wykonane w formie płyt azbestowo - cementowych zarówno falistych jak i płaskich. Koszty unieszkodliwienia azbestu do roku 2032 według opracowanego programu usuwania azbestu z terenu gminy Golczewo wyniosą 2.039.492 zł.

II.6.1. Podsumowanie

Niezwykle istotne dla ochrony powierzchni ziemi, wód gruntowych i powierzchniowych jest wyeliminowanie wszystkich tzw. „dzikich wysypisk” odpadów poprzez objęcie wszystkich mieszkańców zorganizowanym systemem wywozu odpadów i selektywnej zbiórki niektórych ich rodzajów.

Wśród czynników pozytywnych należy wymienić:

- odsetek mieszkańców stosujących selektywną zbiórkę odpadów,
- nie powiększająca się wielkość strumienia odpadów niebezpiecznych w strumieniu odpadów komunalnych,
- zwiększająca się liczba odpadów poddawanych odzyskowi,

- sporządzenie programu usuwania azbestu i wyrobów azbestowych.
- dzięki prowadzonym działaniom edukacyjnym (m.in. konkursy: „Moja miejscowość jest zielona”, konkurs na najładniejszą zagrodę w gminie) zmienia się estetyka gminy, a także świadomość jej mieszkańców.

Wśród czynników negatywnych należy wymienić:

- brak systemu analizy danych o wyrejestrowanych i zarejestrowanych samochodach,
- problem związany z nielegalnymi składowiskami odpadów.

Najważniejszymi problemami są:

- niedostateczna edukacja ekologiczna mieszkańców gminy z zakresu odpowiedniego gospodarowania odpadami,
- spalanie części wytworzonych odpadów w gospodarstwach domowych przez mieszkańców gminy.

II.7. Kopaliny

Głównymi występującymi na terenie gminy złożami surowców są złoża surowców węglanowych w rejonie miejscowości Kłęby – Drzewica – Kłodzino – Czarnogłowy na powierzchni 275,3 ha i udokumentowane w kategorii C 2 – które posiadają korzystne warunki geologiczno – złożowe występowania kopaliny i odpowiednią jakość surowca (dla potrzeb przemysłu cementowego). Znajdują się one w strefie bezpośredniej alimentacji wód podziemnych i w obrębie strefy wysokozasobowej, przy czym eksploatacja surowca stanowić będzie zagrożenie dla zasobów wodnych i naruszenie stosunków wodnych w obrębie zlewni rzeki Niemicy i Wolczenicy.

Udokumentowane zostało złożo wapnia przez Państwowy Instytut Geologiczny w Warszawie –oraz zatwierdzona „dokumentacja geologiczna złoża wapieni i margli jurajskich Czarnogłowy – Kłęby w kategorii C 2” z bilansem zasobów – przekrojami oraz składem chemicznym.

Eksploatację złoża wapieni „Czarnogłowy – Kłęby” oraz produkcję cementu uzależnia się od pozytywnych opracowań przyrodniczych sporządzonych w trakcie procedury opracowania i zatwierdzenia zmiany studium w obrębach geodezyjnych Drzewica, Kłęby, Kłodzino, Ronica.

II.8. Jakość gleb

Zróżnicowana budowa geologiczna gminy powoduje zróżnicowanie gleb. Na terenie gminy występują zróżnicowane gleby – od III do VI klasy bonitacyjnej. Występują tu gleby bielcowe piaskowe, wytworzone z piasków luźnych, słabo gliniastych i gliniastych, gleby bielcowe wytworzone z utworów pyłowych pochodzenia wodnego, gleby mułowo - bagienne, gleby brunatne, gleby torfowe i murszowe oraz pseudobelice.

Część użytków rolnych, o glebach słabych, powinna zostać wyłączona z użytkowania rolniczego i przeznaczona pod zalesienia lub zabudowę.

Do głównych czynników powodujących degradację chemiczną gleb zalicza się:

- nadmierną zawartość metali ciężkich takich jak: kadm, miedź, nikiel oraz innych substancji chemicznych,
- zasolenie,
- nadmierną alkalizację,
- zakwaszenie przez związki siarki i azotu,

Na terenie gminy Golczewo w wyniku prowadzonej działalności rolniczej mogą wystąpić zagrożenia związane z zanieczyszczeniem gleb metalami ciężkimi, środkami ochrony roślin, nawozami sztucznymi oraz naturalnymi.

W ramach Państwowego Monitoringu Środowiska prowadzony jest w Polsce monitoring chemizmu gleb ornych, mający na celu śledzenie zmian, jakości gleb użytkowanych rolniczo (między innymi zawartości siarki siarczanowej, metali ciężkich i WWA), zachodzących w określonych przedziałach czasu pod wpływem rolniczej i pozarolniczej działalności człowieka.

Dużym problemem w gminie są nielegalne składowiska odpadów, oraz wylewiska. Najczęściej umiejscowione są przy drogach, w przydrożnych rowach, na terenie lasów oraz w zbiornikach wodnych. Stanowią one bardzo poważny problem i ogromne zagrożenie dla środowiska glebowego.

Powierzchnia ziemi na terenie gminy nie jest zniszczona, jedynie lokalnie w miejscach wyrobisk kruszywa naturalnego powierzchnia została wyeksploatowana oraz pozostały niezagospodarowane fragmenty skarp lub dołów.

Do obszarów zdegradowanych na terenie gminy Golczewo należą głównie:

- zdewastowane budynki po byłych gospodarstwach wielkoobszarowych,
- zniszczone i niszczące budynki zabytkowe (zabudowa podworska i pofolwarczna),
- dzikie wysypiska i wylewiska,
- wyeksploatowane wyrobiska kruszyw,
- tereny przemysłowe,
- zaniedbane parki wiejskie.

II.8.1. Podsumowanie

Dużym zagrożeniem dla stanu gleb są powstające „dzikie składowiska”. Najczęściej spotykane rodzaje odpadów, składowanych nielegalnie, to gruz i odpady remontowo - budowlane, opakowania, butelki, puszki, folia, tektura, azbest, opony, meble, sprzęt AGD. Składowane odpady zagrażają wodom powierzchniowym, podziemnym i glebie poprzez powstające odcieki, a powietrzu, w wyniku wydzielających się gazów oraz emitowanych do atmosfery frakcji pyłących.

Wśród czynników pozytywnych należy wymienić:

- gleby objęte monitoringiem charakteryzują się naturalną zawartością metali ciężkich, w zdecydowanej większości niską i średnią zawartością siarki.

Wśród czynników negatywnych należy wymienić:

- duże zakwaszenie gleb użytkowanych rolniczo,
- niedostateczna wiedza i szkolenia rolników w zakresie dobrych praktyk rolniczych.

Najważniejszymi problemami są:

- niedostateczna informacja o terenach, na których zostały przekroczone standardy jakości gleby i ziemi,
- brak inwentaryzacji terenów przekształconych w wyniku prowadzenia legalnego i nielegalnego wydobycia kopalin pospolitych.

II.9. Zapobieganie poważnym awariom

Definicje poważnej awarii określa ustawa Prawo ochrony środowiska:

- **poważna awaria** - to zdarzenie, w szczególności emisja, pożar lub eksplozja powstała w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia, zdrowia ludzi lub środowiska.
- **poważna awaria przemysłowa** - przez pojęcie to rozumie się poważną awarię w zakładzie.

Zgodnie z w/w ustawą, do ochrony przed poważnymi awariami zobowiązani są zarówno prowadzący zakłady stwarzające zagrożenie wystąpienia awarii, jak i dokonujący przewozu substancji niebezpiecznych oraz organy administracji. Zasady zaliczania zakładów do zakładów o zwiększonym ryzyku albo zakładów o dużym ryzyku określił Minister Gospodarki w drodze rozporządzenia z dnia 9.04.2002 r (Dz.U. Nr 58, poz. 535). W zależności od rodzaju, kategorii i ilości substancji niebezpiecznej znajdującej się w zakładzie stwarzającym zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej uznaje się za zakład o zwiększonym ryzyku lub zakład o dużym ryzyku.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska prowadzi rejestr w postaci bazy danych zakładów - potencjalnych sprawców poważnej awarii przemysłowej. Ponadto realizuje zadania z zakresu zapobiegania występowania awarii przemysłowych poprzez:

- kontrolę podmiotów gospodarczych o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii
- badanie przyczyn wystąpienia awarii oraz sposobów likwidacji skutków awarii
- prowadzenie szkoleń i instruktażu.

Zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz.U. z 2007 r. Nr 44, poz. 287, z późniejszymi zmianami) WIOŚ pełni funkcję kontrolną w stosunku do zakładów dużego ryzyka, które podlegają obowiązkowym kontrolom przynajmniej raz w roku, a zakłady zwiększonego ryzyka przynajmniej raz na dwa lata. W zakresie kontroli sprawdzane jest wykonanie dokumentów, ich zgodność ze stanem faktycznym a także realizacja zapisów w tych dokumentach.

Na terenie gminy Golczewo nie ma obiektów klasyfikowanych, jako nadzwyczajne zagrożenia dla środowiska wskutek awarii.

II.9.1. Podsumowanie

Najważniejszymi problemami są:

- brak alternatywnych tras przejazdu dla pojazdów samochodowych transportujących substancje niebezpieczne przez tereny zurbanizowane,
- brak parkingów dla pojazdów transportujących substancje niebezpieczne z zapleczem oraz odpowiednimi zabezpieczeniami środowiska przed zanieczyszczeniem substancjami niebezpiecznymi,
- zły stan nawierzchni dróg na trasach transportowych, w szczególności dróg powiatowych.

III. OCENA REALIZACJI CELÓW I ZADAŃ Z ZAKRESU OCHRONY ŚRODOWISKA GMINY GOLCZEWO W LATACH 2007 - 2012

Ip.	Zadanie	Opis przedsięwzięcia	Okres realizacji	Odpowiedzialni za realizację i sposób realizacji
1	2	3	4	5
CEL 1 „GORĄCE PUNKTY”				
1	Likwidacja lub modernizacja instalacji niespełniających wymagań ochrony środowiska	<ul style="list-style-type: none"> • modernizacja procesów technologicznych uzdatniania wody poprzez zastosowanie nowoczesnych urządzeń i technologii w celu zapewnienia odbiorcom dostawy większej ilości dobrej jakościowo wody. • modernizacja istniejącej sieci wodociągowej, w tym wymiana przestarzałych rurociągów i armatury w celu zlikwidowania niedoborów ciśnienia wody w niektórych rejonach gminy i utrzymanie ciągłości dostaw wody. • likwidacja lokalnych oczyszczalni, • modernizacja istniejących pompowni ścieków, • modernizacja układu rozprowadzającego gaz (układ pierścieniowy) wraz z obiektami na sieci w celu zapewnienia optymalnej pracy sieci, • modernizacja systemów grzewczych. 	2009-2011	<p>Użytkownicy środowiska - Opracowany został Wieloletni Plan Inwestycyjny, w którym uwzględnione zostały priorytety zawarte w POŚ. W planie tym ujęto modernizację istniejącego rzeczowego majątku trwałego i zakupy inwestycyjne.</p> <p>W 2009r. uzbrojono w sieć wodociągową działki budowlano rekreacyjne przy zbiorniku retencyjnym w Wysokiej Kamieńskiej. W latach 2010-2011 zrealizowano projekt modernizacji oczyszczalni ścieków w Golczewie oraz budowę kanalizacji sanitarnej Kłęby Golczewo i ul. Stary Tartak i Samlino-Golczewo. W ramach ww. Projektu dokonano również modernizacji stacji wodociągowych: Kłęby, Kretlewo, Niemica, Mechowo, Unibórz.</p> <p>W latach 2009-2011 dokonano likwidacji osiedlowych kotłowni węglowych, w miejsce których powstały lokalne kotłownie gazowe.</p>

2	Opracowanie programu ochrony zlewni rzeki Wołcznicy	zlewnia stanowi ewentualne źródło zaopatrzenia w wodę	2011	Samorząd Wojewódzki, RZGW - Stan Wołcznicy oceniono w zakresie właściwości biologicznych, jako poniżej dobrego i potencjał ekologiczny został określony jako umiarkowany. RZGW przygotowało program ochrony rzeki Wołcznicy z celem osiągnięcia dobrego stanu jej wód do roku 2015. Wykonano prace związane z polepszeniem jakości przepustu wody pomiędzy jeziorami. Przy jeziorze Szczucze umocniono groblę na wysokości wypływu zasilającego fosę przy wieży zamkowej w wodę w celu zabezpieczenia brzegu jeziora przed wylewaniem wody na pobliskie działki rekreacyjne. Wykonano prace związane z modernizacją kanału na rzece Niemica
CEL 2 GOSPODARKA WODNA				
1	Opracowanie projektów zaopatrzenia w wodę miejscowości gminy	zasięg terytorialny obejmuje Dargoszewo – Koplino, Kłęby - Gadom (2km), Wołowiec - Mechowo	2007 - 2010	Urząd Gminy – zmieniono zasięg terytorialny obiektów. Przyjęto za priorytet opracowanie dokumentacji i budowę sieci wodnokanalizacyjnej na osiedlu Słonecznym w Golczewie.
2	Opracowanie bilansów wodno-gospodarczych wraz z uwzględnieniem zasobów dyspozycyjnych wód powierzchniowych i podziemnych	dotyczy prawostronnej zlewni rzeki Dziwny (Wołcznica)	2007	RZGW – zadanie zrealizowane. Między innymi nastąpiło zarybianie wód w ramach współpracy pomiędzy Gminą Golczewo i Okręgowym Związkiem Wędkarskim w Szczecinie.
3	Realizacja programu oczyszczania ścieków z zakładów produkcyjnych, używających w procesie produkcyjnym substancji niebezpiecznych	<ul style="list-style-type: none"> • modernizacja oczyszczalni ścieków wraz z systemem kanalizacji • rozbudowa istniejącego systemu magistral wodociągowych, • modernizacja istniejącej sieci wodociągowej, w tym wymiana przestarzałych rurociągów i armatury w celu zlikwidowania 	2010-2011	Użytkownicy środowiska, Urząd Gminy – Zrealizowano projekt modernizacji oczyszczalni ścieków w Golczewie i zakończono proces inwestycyjny. Została opracowana dokumentacja i zrealizowana budowa sieci wodnokanalizacyjnej na osiedlu Słonecznym w Golczewie. Przewidziano wsparcie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków. Rozbudowano system kanalizacji sanitarnej w gminie Golczewo (na odcinku Kłęby - Golczewo). Rozbudowano system kanalizacji sanitarnej w gminie Golczewo (na odcinku Samlino - Golczewo). Budowa brakujących elementów sieci wodnej i kanalizacyjnej w m. Golczewo.

		<p>niedoborów ciśnienia wody zwłaszcza w okresie letnim i utrzymanie ciągłości dostaw wody.</p> <ul style="list-style-type: none"> • usprawnienie eksploatacji poprzez wprowadzenie programu redukcji przecieków, systemu monitorowania sieci wodociągowej. • zagospodarowanie stref ochronnych, zgodnie z obecnymi przepisami oraz odprowadzenie ścieków poza granice stref ochronnych.		
4	Poprawa jakości wody pitnej	<ul style="list-style-type: none"> • rozbudowa istniejącego układu zasilania w celu zwiększenia jego przepustowości i niezawodności działania oraz utrzymania wymagającej jakości wody pitnej, a także utrzymania wymaganego ciśnienia dyspozycyjnego. • modernizacja procesów technologicznych uzdatniania wody poprzez zastosowanie nowoczesnych urządzeń i technologii w celu zapewnienia odbiorcom dostawy większej ilości dobrej jakościowo wody. • zapewnienie rezerwowych systemów zaopatrzenia miasta w wodę pitną, niezbędnych w awaryjnej sytuacji i powodzi.	Ciągły	Urząd Gminy – Wykonano uzbrojenie w sieć wodociągową terenów przy zbiorniku retencyjnym w Wysokiej Kamieńskiej. Budowa sieci wodociągowej Mechowo – kolonia. Dokonano modernizacji hydroforni w miejscowościach: Kłęby, Niemica, Kretlewo, Mechowo i Unibórz”.

5	Ustanowienie zlewni rzeki Wołčenicy jako zlewni wód wysokiej jakości	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie programu uporządkowania gospodarki ściekowej, • ochrona wód rzeki Wołčenicy stanowiącej potencjalne źródło zaopatrzenia w wodę północno-zachodniej części pasa nadmorskiego • budowa zbiornika małej retencji Wysoka Kamińska 	ciągły	Samorząd Wojewódzki, Urząd Gminy - opracowano program uporządkowania gospodarki ściekowej i ujęto zadania z tego programu w opracowanym Wieloletnim Planie Inwestycyjnym. Rzeka Wołčenica stanowiąca potencjalne źródło zaopatrzenia w wodę północno-zachodniej części pasa nadmorskiego została objęta ochroną. Istnieje zbiornik retencyjny w Wysokiej Kamińskiej. Wykonano prace związane z utrzymaniem w należytym stanie technicznym koryta rzeki Niemica. Wykonanie tych prac pozwoliło na prawidłowe uregulowanie stosunków wodnych na terenach przyległych do ciek, a dla pasjonatów spływów kajakowych będzie to kolejne miejsce dla rekreacyjnych wypraw.
6	Budowa systemu sieci kanalizacyjnej w gminie	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja Programu kanalizacji gminy Golczewo zgodnie z Uchwałą Nr XVII/105/04 Rady Miejskiej w Golczewie z dnia 30.06.2004r. 	ciągły	Urząd Gminy, użytkownicy środowiska - Realizacja Programu kanalizacji gminy Golczewo realizowana jest zgodnie z Wieloletnim Planem Inwestycyjnym. Z powodu braku środków część zadań została przesunięta do realizacji w przyszłym okresie. Dotyczy to takich zadań, które były ujęte w planie na okres sprawozdawczy jak: Uzbrojenie w sieć wodociągową terenów ul. Grzybowa w Wysokiej Kamińskiej. Budowa ujęć wodnych w gminie Golczewo. Budowa infrastruktury wodno-ściekowej w Drzewicy i Kłodzinie. Zrealizowano budowę kanalizacji sanitarnej wraz z przepompowniami na odcinku Kłęby-Golczewo i ul. Stary Tartak w Golczewie oraz Samlino-Golczewo Zrealizowano budowę sieci sanitarnej oraz sieci wodociągowej Osiedla Robotniczego w Golczewie.
CEL 3 GOSPODARKA ODPADAMI				
1	Opracowanie planów edukacji ekologicznej	realizacja celów i działań założonych w programie ochrony środowiska i planie gospodarki odpadami Związku Gmin RXXI oraz w Wojewódzkim Planie Gospodarki Odpadami.	Ciągły	Urząd Gminy, Związek Gmin RXXI – zostały przygotowane programy edukacji ekologicznej zarówno w gminie jak i związku gmin RXXI. Wdrażano program współpracy gminy Golczewo z organizacjami pozarządowymi, podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego i stowarzyszeniami jednostek samorządu terytorialnego.
2	Likwidacja składowisk odpadów	rekultywacja składowiska odpadów w Kłębach	do 2015	Urząd Gminy, Związku Gmin RXXI - składowisko odpadów w Kłębach zostało zamknięte. Za rekultywację odpowiada RXXI. Przeprowadzono

	niespełniających norm			postępowanie zakończone wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia polegającego na rekultywacji zamkniętego składowiska odpadów komunalnych w Kłębach. Celowy związek Gmin R-XXI w Nowogardzie złożył wniosek o dofinansowanie kosztów rekultywacji składowiska odpadów komunalnych w Kłębach.
3	Likwidacja dzikich wysypisk odpadów	bieżąca inwentaryzacja i likwidacja dzikich wysypisk oraz wylewisk odpadów	ciągły	Urząd Gminy – Prowadzona jest bieżąca inwentaryzacja i likwidacja dzikich wysypisk oraz wylewisk odpadów na terenie gminy. Z inicjatywy Burmistrza Golczewo, gmina otrzymała środki z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na wywiezienie śmieci z nielegalnych wysypisk. Zaapelowano do mieszkańców aby o takich „dzikich” wysypiskach informować Urząd Miejski. Wyczulono służby miejskie na reagowanie w przypadku stwierdzenia przypadków zaśmiecania terenów. Szkoła Podstawowa w Wysokiej Kamińskiej bardzo ściśle współpracuje z Nadleśnictwem Międzyzdroje i Leśnictwem Stawno. Dzieci bardzo często uczestniczą w różnego rodzaju akcjach związanych z sadzeniem np. młodych dębów, sprzątaniem lasu czy wyszukiwaniem nielegalnych, dzikich wysypisk śmieci.
4	Objęcie 100% mieszkańców zorganizowaną zbiórką odpadów	100% mieszkańców objętych zbiórką i wywozem odpadów	ciągły	Urząd Gminy, firma wywozowa – inspektorzy z gminy prowadzą kontrole selektywnej zbiórki odpadów komunalnych na terenach nieruchomości zamieszkałych i niezamieszkałych. W wyniku wdrożenia z dniem 1 lipca 2013 roku znowelizowanej ustawy o utrzymaniu czystości i porządku na terenie gmin wszyscy mieszkańcy objęci są systemem odbioru odpadów.
5	Kompleksowy system zbiórki odpadów	prowadzenie wspólnej gospodarki odpadami wg założeń planów gospodarki odpadami	ciągły	Urząd Gminy, CZG R-XXI – gmina należy do związku i prowadzi wspólną gospodarkę odpadami zgodnie z założeniami PGO dla RXXI oraz Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami.
6	Budowa PSZOK	budowa punku selektywnej zbiórki odpadów komunalnych	ciągły	Powiat, Gminy, CZG R-XXI – na ulicy Krótkiej 3, przy oczyszczalni ścieków w Golczewie zorganizowany jest bezpłatny punkt odbioru sprzętu elektrycznego i elektronicznego.
CEL 4 POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA (POWIETRZE, HAŁAS, PROMIENIOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE)				
POWIETRZE				

1	Utworzenie bazy danych o emisji zanieczyszczeń do powietrza	inwentaryzacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza: <ul style="list-style-type: none"> • punktowe źródła emisji (o wysokości kominu powyżej 10 m i mocy źródła powyżej 10MW), • emisja powierzchniowa, związana z bytowaniem ludzi i indywidualnym zapotrzebowaniem na ciepło, • emisja liniowa, związana z korzystaniem ze środków transportu 	2008	Wojewoda, WIOŚ, Powiat, Urząd Gminy, PKS, PKP, Użytkownicy środowiska – prowadzona jest przez WIOŚ w ramach monitoringu środowiska. Corocznie opracowywany jest raport i udostępniany gminie i za jej pośrednictwem wszystkim zainteresowanym.
HAŁAS				
1	Aktualizacja informacji o emisji hałasu do środowiska	inwentaryzacja źródeł emisji hałasu do środowiska, zwłaszcza hałasu komunikacyjnego i przemysłowego	od 2007	WIOŚ, Powiat, Wojewoda - prowadzona jest przez WIOŚ w ramach monitoringu środowiska. Corocznie opracowywany jest raport i udostępniany gminie i za jej pośrednictwem wszystkim zainteresowanym
2	Opracowanie map akustycznych	mapy akustyczne dla obszarów położonych wzdłuż głównych dróg, linii kolejowych, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne na znacznych obszarach	2007-2009	Powiat, Zarządcy dróg kołowych, kolejowych, MON – opracowują PKP według harmonogramu uzgodnionego z WIOŚ. Drogi na terenie gminy Golczewo nie podlegają obowiązkowi opracowania map akustycznych.
3	Ograniczenie emisji hałasu do środowiska	opracowanie programu ograniczenia lub wyeliminowania emisji hałasu do środowiska oraz ochrony przed hałasem (zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14.10.2002r.)	rok po wykonaniu mapy akustycznej	Wojewoda, Powiat – gmina realizuje to zadanie w przypadku modernizacji nawierzchni dróg oraz poprzez organizację ruchu drogowego ustawiając odpowiednio znaki spowalniające prędkość poruszania się pojazdów. W wyniku unijnych dofinansowań przebudowano ulicę Szkolną i Osiedla Robotniczego. Przedmiotem inwestycji jest wymiana nawierzchni na beton asfaltowy, przebudowa ciągów pieszych, rozbudowa kanalizacji deszczowej w pasie drogowym, wykonanie zjazdów indywidualnych i zjazdów publicznych z drogi, instalacja urządzeń bezpieczeństwa ruchu (progi zwalniające, oznakowanie pionowe i poziome). Koszt całkowity I

				<p>etapu przedsięwzięcia wynosi 1.240 052, 35 zł. Projekt przebudowy ul. Szkolnej został w 50% dofinansowany z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego.</p> <p>Wykonano prace przy naprawie drogi na odcinku Kłęby-Przybiernów od przepustu do skrzyżowania w kierunku Kłodzina. Łącznie zostanie zmodernizowane około 1257 m.</p> <p>Przebudowano drogę nr 106 Rzewnowo – Golczewo.</p> <p>Zmodernizowano drogę wraz z nowym rondem i zagospodarowanym poboczem w Wysokiej Kamieńskiej.</p> <p>Została wykonana modernizacja odcinka ulicy Kozielickiej w ciągu drogi powiatowej Niemica- Kozielice – Wysoka Kamieńska.</p>
PROMIENIOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE				
1	Ocena zagrożenia	<p>inwentaryzacja i kontrola źródeł emisji promieniowania elektromagnetycznego</p> <p>wyodrębnienie obszarów i prowadzenie rejestru terenów, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku:</p> <p>kontrola promieniowania elektromagnetycznego w rejonach jego wystąpienia,</p> <p>cykliczna aktualizacja rejestrów,</p> <p>wyznaczanie obszarów ograniczonego użytkowania</p>	ciągły	<p>Wojewoda, WIOŚ, Zakład Energetyczny, Powiat, Operatorzy sieci telefonii komórkowych – ocenę prowadzi WIOŚ i podaje corocznie dane dotyczące przekroczeń emisji promieniowania elektromagnetycznego. Na terenie gminy Golczewo nie stwierdzono przekroczeń normatywnych.</p>
CEL 5 RACJONALIZACJA UŻYTKOWANIA SUROWCÓW				
1	Ochrona złóż kopalin przed trwałym zainwestowaniem i zalesieniem oraz niekontrolowaną eksploatacją	weryfikacja stanu zagospodarowania złóż kopalin	ciągły	<p>Wojewoda, Powiat, Urząd Gminy - Eksploatację złoża wapieni „Czarnogłowy – Kłęby” oraz produkcję cementu uzależnia się od pozytywnych opracowań przyrodniczych sporządzonych w trakcie procedury opracowania i zatwierdzenia zmiany studium w obrębach geodezyjnych Drzewica, Kłęby, Kłodzino, Ronica. Przedmiotem zmiany studium była zmiana obsługi komunikacyjnej terenu eksploatacji kruszywa</p>

				<p>w Kłodzinie oraz dopuszczenie funkcji turystyczno-rekreacyjnej z możliwością zabudowy i niezbędną infrastrukturą techniczną, jako uzupełnienie rekreacyjno-wodnego kierunku rekultywacji złoża kruszyw. W celu ochrony środowiska wykonano:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opracowanie ekofizjograficzne do zmiany studium dotyczące terenów pod eksploatację kruszywa w obrębie Kłodzino – 2008 r. - Opinia hydrogeologiczna określająca warunki dla projektowanej eksploatacji kruszywa naturalnego „Kłodzino II” – wrzesień 2008 r. - Opinia dotycząca wpływu planowanej eksploatacji kruszywa naturalnego „Kłodzino II” na ujęcie wód podziemnych w Buku (gmina Przybiernów) i tereny leśne – wrzesień 2008 r.
2	Opracowanie programu rozwoju energetyki opartej o surowce odnawialne	rozpoznanie możliwości wykorzystania surowców odnawialnych na terenie gminy	2008	Samorząd Województwa, Powiat, Urząd Gminy – w roku 2009 sporządzono zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zmian w strukturze przestrzennej gminy, wynikających z przeznaczenia terenów pod lokalizację siłowni wiatrowych. Przeznaczono w studium tereny pod elektrownie wiatrowe wraz z infrastrukturą towarzyszącą w obrębach Gadam, Kłęby i Ronica, Kłodzino oraz Samlino. Uchwalono miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w obrębach Baczysław, Dargoszewo, Kozielice, Kretlewo i Samlino, Kłodzino
3	Zwiększenie efektywności wykorzystania rozpoznanych i eksploatowanych złóż	racjonalne wykorzystanie zasobów kopaliny głównej i towarzyszącej oraz racjonalne zagospodarowanie wyrobisk	ciągły	Przedsiębiorstwa – przeznaczono tereny pod eksploatację kruszywa wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną oraz komunikacją drogową w obrębie geodezyjnym Baczysław. Przeznaczono teren pod eksploatację kruszywa wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną oraz komunikacją drogową w obrębie Kłodzino (opracowano plan miejscowy). Przeznaczono tereny pod eksploatację surowców dla potrzeb przemysłu cementowego wraz z budową cementowni w obrębach geodezyjnych Drzewica, Kłęby, Kłodzino, Ronica wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną oraz komunikacją drogową i kolejową na terenie gminy Golczewo.
CEL 6 OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI				
1	Rekultywacja gleb zdegradowanych	<ul style="list-style-type: none"> • inwentaryzacja degradacji gleb, • opracowanie programu rekultywacji gleb, 	ciągły	Wojewoda, Powiat, Urząd Gminy – nastąpiła kolejna zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Golczewo przyjętego Uchwałą Nr XXXIII/218/02 Rady Miejskiej w

				Golczewie z dnia 18 lipca 2002 r., zmienionego Uchwałą Nr XVII/156/08 Rady Miejskiej w Golczewie z dnia 6 listopada 2008 r., (tzw. zmiana Studium II) uwzględniająca wyznaczenie i ustalenie zasad ochrony terenów i obiektów o wysokich wartościach przyrodniczych i kulturowych, sformułowanie trendów rozwojowych dla poszczególnych funkcji gospodarczych z uwzględnieniem uwarunkowań wynikających ze środowiska przyrodniczego i antropogenicznego.
2	ochrona gleb przed erozją	<ul style="list-style-type: none"> • program zalesień dla gleb erodowanych, • stałe zalesianie i zadrzewianie terenów erodowanych i po rekultywacji. 	ciągły	Powiat, Urząd Gminy – w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy uwzględniono wyznaczenie terenów wymagających przekształceń, z uwagi na konieczność przywrócenia ich walorów przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych w tym związanych z zalesianiem i zadrzewianiem. W planach miejscowych zapisuje się ustalenia zakazujące zmiany stosunków wodnych, zasypywania oczek wodnych i bezodpływowych zagłębień terenu;
CEL 7 RACJONALNE UŻYTKOWANIE ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH				
1	Opracowanie planu ochrony rezerwatów przyrody	plany ochrony dla rezerwatów istniejących	2013-2016	Wojewoda – uznano potrzebę ustanowienia przepisów szczególnych, mających na celu ochronę środowiska przyrodniczego i realizację zadań wynikających z tych przepisów (sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla proponowanych obszarów chronionych: Zespołów Przyrodniczo-Krajobrazowych),
2	Dostosowanie lasów do pełnienia różnicowanych funkcji przyrodniczych i społecznych	opracowanie programu udostępniania i zagospodarowania lasów do celów rozwoju turystyki i wypoczynku, regeneracji zdrowia, edukacji ekologicznej	Ciągły	Wojewoda, Powiat, Urząd Gminy, Lasy Państwowe – przyjęto zasadę zalesienia terenów rolnych nieprzydatnych dla rolnictwa: <ul style="list-style-type: none"> - w sąsiedztwie kompleksów leśnych, - w strefie alimentacji wód, - na terenach zagrożenia erozyjnego, - na terenach zdegradowanych. Opracowano Studium gospodarki żywnościowej i leśnictwa, które zawiera: <ul style="list-style-type: none"> - ocenę zainwestowania, - stan rolniczej przestrzeni produkcyjnej, - możliwości i ograniczenia rozwoju rolnictwa.
3	Zalesienia gruntów	opracowanie zasad dotyczących	Ciągły	Wojewoda, Powiat, Urząd Gminy, Lasy Państwowe – Przyjmuje się

	wyłączonych z użytkowania rolniczego	zalesiania gruntów porolnych (z uwzględnieniem potrzeb ochrony różnorodności biologicznej oraz zachowania korytarzy ekologicznych)		<p>zasadę prowadzenia gospodarki leśnej zgodnie z planami urządzeniowymi lasów Nadleśnictwa Rokita i Gryfice. Zgodnie z wnioskami Nadleśnictwa Rokita przewiduje się zalesienie 334,59 ha gruntów porolnych przejętych od AWRSP oraz 89,9 ha gruntów porolnych Skarbu Państwa, w zarządzie Nadleśnictwa.</p> <p>Wykonana została Fizjografia, która określa:</p> <ul style="list-style-type: none"> - stan i funkcjonowanie środowiska przyrodniczego (w tym degradację środowiska i zagrożenia), - występowanie terenów i obiektów chronionych i predysponowanych do ochrony, - obszary i obiekty do przekształceń. <p>Przyjęto, że doliny rzek pełnią na obszarze gminy ważną funkcję korytarzy ekologicznych, z których o znaczeniu ponadlokalnym są Wołczenica i Świniec-Wołcza.</p>
4	Promocja walorów przyrodniczych – rozwój turystyki	utrzymanie konsensusu wykorzystania krajobrazu i funkcji turystycznej przy równoczesnym wyznaczeniu stref penetracji turystycznej uwzględniającej stopień wrażliwości środowiska na antropopresję (wykorzystanie dla turystyki pieszej rowerowej i konnej z ruchem prowadzonym po wyznaczonych szlakach, z dopuszczeniem urządzenia punktów widokowych oraz miejsc odpoczynku i kąpieli słonecznych.	Ciągły	<p>Powiat, Urząd Gminy, Organizacje turystyczne, Organizacje ekologiczne - dokonano zmiany przeznaczenia terenów rolniczych w obrębie geodezyjnym miasta Golczewa nr 6 na tereny zieleni parkowej, sportu i rekreacji. Na obszarze gminy preferuje się rozwój turystyki (przemysłu turystycznego) nie kolidującej ze środowiskiem przyrodniczym.</p> <p>W tym celu wyznacza się:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tereny pod zagospodarowanie rekreacyjne w postaci bazy noclegowej na terenach najbardziej atrakcyjnych dla turystyki pobytowej a zarazem nie wywołujących negatywnych skutków w środowisku przyrodniczym, - obszary predysponowane do rozwoju turystyki krajoznawczej, o dużych wartościach przyrodniczych, dostępne do penetracji turystycznej z zaleceniem zagospodarowania szlaków turystycznych, ścieżek spacerowych i dydaktycznych, parkingów i punktów widokowych, - miejscowości predysponowane do rozwoju agroturystyki. <p>Wyznaczono:</p> <ul style="list-style-type: none"> - trasy turystyczne, rowerowe - nawiązujące do krajowych i regionalnych tras rowerowych, - trasy kajakowe na rzekach Wołczenicy i Niemicy, - stacje wodne w rejonie jez. Okonie, i wsi Niemica i Kozielice, - pola namiotowe, pola kempingowe w rejonie gajówek i leśniczówek, przy trasach turystycznych.

CEL 8 PRZECIWDZIAŁANIE POWAŻNYM AWARIOM				
1	Zwiększenie bezpieczeństwa przewozów substancji niebezpiecznych	wyznaczenie optymalnych tras przewozu substancji niebezpiecznych oraz stworzenie stanowisk postojowych i parkingów dla pojazdów przewożących substancje niebezpieczne	2013	Urząd Gminy, Zarządcy Dróg, Wojewoda, Straż Pożarna – wyznaczono optymalne trasy, a Straż Pożarna została zobowiązana do monitorowania i usuwania awarii. Działa sztab antykrzysowy.
2	Zapobieganie katastrofom ekologicznym	stworzenie punktu lub punktów magazynowania odpadów, powstałych na skutek katastrof, awarii i wycieków (deponator)– tereny oczyszczalni ścieków lub baz straży pożarnej, zamkniętych składowisk	2013	Powiat, Urząd Gminy, Straż pożarna - W ostatnim czasie doszło do kilku podtopień pobliskich łąk i gospodarstw położonych w pobliżu rzeki Wołczenica. Wołczenica, mająca początek we wsi Glicko, gm. Nowogard, w wyniku braku uregulowań już kilkakrotnie w ostatnich latach wylewała z koryta. Najgorsza sytuacja występuje w sołectwie Wysoka Kamieńska i Kozielice, gdzie woda zaczyna podchodzić do budynków.
CEL 9 ZWIĘKSZENIE ŚWIADOMOŚCI EKOLOGICZNEJ – EDUKACJA EKOLOGICZNA				
1	Koordinacja edukacji ekologicznej w gminie	opracowanie programu edukacji ekologicznej skierowanego do wszystkich mieszkańców gminy, utworzenie ośrodka edukacji ekologicznej z zapleczem dydaktycznym, organizacja i realizacja programów edukacyjnych i akcji ekologicznych, prowadzenie konkursów, szkoleń, warsztatów, wycieczek, wprowadzenie większej ilości ścieżek przedmiotowych w większej ilości szkół na terenie gminy, współpraca różnych instytucji w zakresie edukacji ekologicznej i ochrony środowiska.	Ciągły	Powiat, Urząd Gminy, Nadleśnictwa, Placówki oświatowe, ośrodki kultury, Biblioteki – Szkoły i przedszkole upowszechnia wśród młodzieży wiedzę ekologiczną oraz kształtuje właściwe postawy wobec problemów ochronnych środowiska. Jako przykłady działań można podać: klasy piąte Zespołu Szkolno – Przedszkolnego w Golczewie wyruszyły w teren przekonywać mieszkańców Golczewa i gminy o potrzebie wyrzucania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego w miejsce do tego wyznaczone przez Urząd Miejski w Golczewie (obok oczyszczalni). W ten sposób uczniowie realizowali edukacyjny projekt "Każdy uczeń wie co robić z ZSEE". Około 80 uczniów roznosiło ulotki informacyjne. W Golczewie wystawione były 2 stoiska. Zachodniopomorska Izba Rolnicza zorganizowała kolejny konkurs: "ROZWOJOWE I PRZYJAZNE ŚRODOWISKU SOŁECTWO".

	Program edukacji ekologicznej mieszkańców	opracowanie kompleksowego gminnego programu edukacji ekologicznej (4-letniego), skierowanego do wszystkich mieszkańców i osób odwiedzających gminę (na bazie koncepcji zawartej w Programie Ochrony Środowiska).	2014	Urząd Gminy, Nadleśnictwa, Placówki oświatowe, ośrodki kultury, Biblioteki – wykorzystano koncepcję edukacji ekologicznej mieszkańców gminy Golczewo, która stanowiła załącznik do poprzedniej edycji Programu ochrony środowiska dla gminy Golczewo.
3	Utworzenie na terenie Starostwa Powiatowego i gminy systemu gromadzenia i upowszechniania informacji o środowisku	tworzenie systemu elektronicznej bazy danych. Opracowanie systemu udostępniania danych społeczeństwu.	Ciągły 2015	Wojewoda, WIOŚ, Powiat, Urząd Gminy – stworzono w gminie portal internetowy „Golczewo.pl”, na którym umieszcza się wszystkie istotne informacje dotyczące ważnych wydarzeń w gminie indywidualnego w tym również spraw związanych z edukacją ekologiczną i imprezami z tego zakresu. Ponadto mieszkańcy gminy mogą korzystać ze zbiorów baz danych WIOŚ. Urzędu Marszałkowskiego oraz danych zawartych na stronach internetowych Nadleśnictw, RDOŚ i szkół.
4	Prowadzenie szkoleń, konkursów, promocja wydawnictw w zakresie edukacji ekologicznej	działalność wśród społeczeństwa dorosłego oraz w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych.	Ciągły 2015	Urząd Gminy - edukacja ekologiczna na terenie gminy prowadzona jest w różnorodnej formie – od edukacji formalnej do nieformalnej. Edukacja formalna prowadzona jest głównie w placówkach oświatowych. W wielu grupach dzieci i młodzieży w szkołach przeprowadzone zostały lekcje i konkursy tematyczne, połączone z wycieczką do lasu lub parku. Organizowane są takie akcje jak „Sprzątanie Świata”, „Święto Drzewa”, „Dzień Ziemi”. dla młodzieży prowadzi Zespół Szkół Publicznych oraz Szkoła Podstawowa w Golczewie. Edukuje się dorosłych poprzez realizowane imprezy oraz w formie spotkań i informowaniu o sposobach unieszkodliwiania odpadów, ochronie pomników przyrody, a także poprzez organizację rajdów i akcji dla wszystkich chętnych..
5	Opracowanie programu badawczo-obszernego najbliższego otoczenia	działalność w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych. ochrona środowiska w praktyce.	Ciągły 2015	Kuratorium Oświaty, Urząd Gminy – został opracowany szkolny program w porozumieniu z Nadleśnictwami – „Dialog z przyrodą”
6	Stworzenie internetowej mapy dotyczącej ochrony środowiska	racjonalne korzystanie z oferty edukacyjnej	Ciągły 2015	Powiat, Urząd Gminy – nie utworzono.
7	Wprowadzenie tzw. „Małych projektów ekologicznych”	rozstrzyganie problemów lokalnych na terenie gminy i powiatu	Ciągły	Powiat, Urząd Gminy – wprowadza się przy okazji opracowywania dokumentów planistycznych takich jak plany miejscowe zagospodarowania itp.;

8	Program rolno-środowiskowy	opracowanie gminnego programu rolno-środowiskowego	Ciągły	Urząd Gminy – w gminie wykorzystywany jest program rolno-środowiskowy opracowany przez WODR w Barzkowicach.
9	Program szkoleń dla rolników	szkolenie rolników w zakresie rolnictwa ekologicznego, agroturystyki i KDPR	2013-2016	Urząd Gminy - rolnicy z terenu gminy szkoleni byli z zakresu Dobrej Praktyki Rolnej a także produkcji ekologicznej przez W O D R w Barzkowicach. Gmina realizuje działania w zakresie udostępniania danych społeczeństwu poprzez zamieszczanie informacji w Biuletynie Informacji Publicznej. Edukacja ekologiczna prowadzona na terenie gminy Golczewo jest niestety nadal niewystarczająca, ponadto brak jest programów edukacyjnych, skierowanych do dorosłej części społeczeństwa.
10	Ścieżki dydaktyczne	opracowanie i budowa ścieżek dydaktycznych w miejscach szczególnie atrakcyjnych przyrodniczo, krajobrazowo i turystycznie	Ciągły	Urząd Gminy, Nadleśnictwa, użytkownicy środowiska - program budowy ścieżek dydaktycznych przewiduje rozszerzenie materiału o problematykę ekologiczną wykraczającą poza treści w realizowanych programach edukacyjnych dla klas I - III. Ma on wyposażyć uczniów w określone wiadomości, umiejętności i postawy, w przystępny sposób przybliżyć dzieciom świat przyrody, uświadomić, że są jej częścią oraz uwrażliwić na przejawy degradacji środowiska i rozwijać pozytywne zachowania wobec ochrony przyrody. Dodatkowym aspektem programu są walory przyrodnicze najbliższego środowiska, należącego do gminy Golczewo. Na terenie gminy utworzono trzy Zespoły Przyrodniczo - Krajobrazowe: "Las Golczewski", "Las Widłakowy", "Las Samliński", których zadaniem jest ochrona cennych leśnych zespołów biocenotycznych. W lasach tych dominują drzewa, których wiek przekracza często 150 lat, są to: buki, jawory, dęby, sosny, świerki. W niżej położonych partiach lasu na bagniskach i przy źródłach rośnie olsza czarna w zespołach tworząca oles oraz jej skupiska z jesionem. Na szczytach wzgórz rośnie potężny i wyniosły modrzew europejski. Malowniczość krajobrazu zwiększają rośliny podlegające całkowitej ochronie gatunkowej: wiciokrzew pomorski, grąziel żółty, barwinek czerwony, śnieżyczka, przebiśnieg, bluszcz pospolity. Spacerując drogami leśnymi napotkamy przepięknie kwitnącą konwalię majową, marzankę wonną, turówkę leśną. W zespołach spotykamy również zwierzęta: jeża, sarnę, wydrę, kunę, łasicę, jelenia europejskiego oraz symbol Golczewa - zieloną żabę. Niekiedy uda się wysledzić piżmaka, jenota czy borsuka. Ogromne trzciniowiska to obfita baza

				<p>pokarmowa dla trzciniaka, strumieniówki, błotniaka stawowego. Wody Jeziora Okonie i rzeki Niemicy to miejsce polowań orła bielika i kani rudej. W bagnach, po zarośniętym Jeziorze Samlińskim, żyją czaple, żurawie, kaczki ogorzalki, głowieńki, tracze oraz remizy i rybołowy. Klejnotem przyrodniczym są liczne śródleśne jeziora dystroficzne, jary, wąwozy, źródlika. Charakterystyczne dla zespołów jest jezioro "Żabie" położone w "Lesie Golczewskim" oraz gęsty dywan płozących się widłaków jałowcowatych obejmujących w "Lesie Widłakowym" obszar około 24 ha. W zespołach przyrodniczych w "Lesie Golczewskim" i na terenie "Lasów Samlińskich" zostały wyznaczone ścieżki dydaktyczne, które w swoim przebiegu mają oznaczone leśne przystanki. Przystanki te ukazują najcenniejsze fragmenty lasów, dlatego podczas leśnych wędrowek warto na dłużej się przy nich zatrzymać.</p>
11	Edukacja leśna	<p>prowadzenie i promocja edukacji przyrodniczo leśnej</p>	<p>ciągły</p>	<p>Nadleśnictwa - 1. Ścieżka dydaktyczna "Las Samliński" liczy około 2 km. Rozpoczyna się od końca wsi Samlino, przebiega starą aleją kasztanową od nieistniejącego już pałacu i dalej wiedzie przez malownicze i osobliwe tereny lasu i wzgórza Samlińskiego. Na trasie znajduje się 7 przystanków: "Chrońmy nasze rośliny leśne", "Bukowy dinozaur", "Daglezja doborowa", "Naturalna odnowa buka", "Tajemnicze bagna", "Dąb na cokole", "Modrzewiowe wrota".</p> <p>2. Ścieżka dydaktyczna "Las Golczewski", ma 4 km długości. Rozpoczyna się przy leśniczówce w Lesie Golczewskim. Na trasie spotkamy 7 przystanków: "Drzewo Doborowe Dąb", "Dąb Władycha", "Dziuple Gągołów", "Drzewo Doborowe Modrzew", "Drzewo Doborowe Świerk", Jezioro Żabie", "Las Widłakowy". Zaprojektowana ścieżka prowadzi czerwonym szlakiem turystycznym przez „Las Golczewski” wokół jeziora Szczucze, dalej do ornitologicznego punktu widokowego i wokół baszty zamkowej. Zarząd nad lasem sprawuje Nadleśnictwo Rokita. Właścicielem obiektów zabytkowych jest gmina Golczewo.</p> <p>3. Ścieżka dydaktyczna "Bagna Samlińskie" - Szkoła Podstawowa w Golczewie usytuowana jest w ciekawym otoczeniu przyrodniczym. Wokół szkoły występują różne ekosystemy (pola, łąki, zbiorniki wodne, lasy), które umożliwią naturalne zdobywanie wiedzy, rzeczywiste bycie blisko natury, działanie na rzecz ochrony przyrody i współdziałanie z ludźmi przejawiającymi troskę o środowisko.</p>

CEL 10 MONITORING ŚRODOWISKA				
1	Monitoring środowiska	stały monitoring i ocena jakości powietrza, wód powierzchniowych i podziemnych, hałasu, przyrody	ciągły	<p>WIOŚ, Powiat, Urząd Gminy - Na terenie gminy prowadzony jest monitoring środowiska we współpracy z WIOŚ. W jego ramach prowadzone są badania monitorujące np.: jakość powietrza, stan jakości wód w poziomach wodonośnych dostarczających wodę pitną. Częstotliwość badań prowadzonych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska oraz innych typów monitoringu, uzależniona jest od wielu często powiązanych wzajemnie ze sobą czynników. Kontrola wszystkich składników środowiska prowadzona jest przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska. Na terenie gminy Golczewo monitoring polega głównie na:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kontroli przestrzegania przepisów o ochronie środowiska i racjonalnym użytkowaniu zasobów przyrody, • kontroli przestrzegania decyzji ustalających warunki użytkowania środowiska, • udziału w postępowaniu dotyczącym lokalizacji inwestycji, • udziału w przekazywaniu do eksploatacji obiektów, które mogą pogorszyć stan środowiska oraz urządzeń chroniących środowisko przed zanieczyszczeniem, • podejmowaniu decyzji wstrzymujących działalność prowadzoną z naruszeniem wymagań związanych z ochroną środowiska lub naruszeniem warunków korzystania ze środowiska, • współdziałaniu w zakresie ochrony środowiska z innymi organami kontrolnymi, organami ścigania i wymiaru sprawiedliwości oraz organami administracji państwowej i rządowej, a także organizacjami społecznymi i opiekunami społecznymi. <p>Do monitorowania zmian zachodzących w środowisku wykorzystywane są wskaźniki presji, reakcji i stanu środowiska.</p>

IV. CELE I ZADANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA NA LATA 2013 - 2016 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2018

Naczelną zasadą przyjętą w przedmiotowym programie jest zasada zrównoważonego rozwoju. Kompleksowość zagadnień ochrony środowiska, a także zakres przeobrażeń na terenie gminy Golczewo wymusiła wyznaczenie celów a także przyjęcie zadań z zakresu wielu sektorów ochrony środowiska. Spośród nich dokonano wyboru najistotniejszych zagadnień, których rozwiązanie przyczyni się w przyszłości do poprawy stanu środowiska na terenie gminy. Wyboru priorytetów ekologicznych dokonano w oparciu o diagnozę stanu środowiska, uwarunkowań zewnętrznych (obowiązujące akty prawne) i wewnętrznych oraz wojewódzki program ochrony środowiska. Realizacja celów w programie powinna spowodować zrównoważony rozwój gospodarczy oraz polepszenie warunków życia mieszkańców przy zachowaniu walorów środowiska naturalnego na terenie gminy.

Cel 1. - Poprawa jakości środowiska

Jednym z celów Polityki Ekologicznej Państwa w zakresie gospodarki wodnej jest osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego wód pod względem jakościowym i ilościowym.

W zakresie gospodarki wodnej wyodrębniono dwa cele średniookresowe:

- poprawa jakości wód i osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych,
- racjonalizacja wykorzystania zasobów wodnych oraz ochrona przed skutkami suszy.

Zgodnie z RDW dobry stan wód zamierza się osiągnąć poprzez:

- opracowanie planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy oraz realizację programów działań, ujętych w tych planach, dla osiągnięcia celów środowiskowych,
- realizację programów wodno - ściekowych,
- utworzenie programów monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych w obszarach dorzeczy.

Uwzględniono również Dyrektywę Rady 91/271/EWG w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych oraz Dyrektywę „azotanową” 91/676/EWG.

Dyrektywa Rady 91/271/EWG w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych nakłada obowiązek oczyszczania ścieków komunalnych. Dyrektywa zobowiązuje do wyposażenia wszystkich tzw. aglomeracji o równoważnej liczbie mieszkańców większej od 2 tys. RLM gdzie zaludnienie lub działalność gospodarcza są skoncentrowane, do ujmowania ścieków w systemy kanalizacji i dostarczanie ich do oczyszczalni komunalnych pracujących z zastosowaniem biologicznych systemów usuwania zanieczyszczeń.

Dyrektywa „azotanowa” 91/676/EWG natomiast, zajmuje się problemem ochrony wód przed zanieczyszczeniem powodowanym przez azotany pochodzące ze źródeł rolniczych. Jej celem jest

zapewnienie dobrej jakości wód ujmowanych dla ludności do spożycia oraz ograniczenie eutrofizacji wszystkich rodzajów wód powierzchniowych.

Tab. IV. 1. Cel 1.1. - Poprawa jakości wód i osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych.

L.p.	ZADANIA	DZIAŁANIA	JEDNOSTKI I PODMIOTY REALIZUJĄCE	OKRES REALIZACJI	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
1	Osiągnięcie przez wody użytkowe standardów jakościowych obowiązujących w Unii Europejskiej.	Ograniczenie zanieczyszczeń wprowadzanych do wód ze źródeł punktowych i obszarowych.	Jednostki gospodarcze, mieszkańcy	Ciągle	Środki własne, programy pomocowe UE
2	Uporządkowanie gospodarki wodno - ściekowej w gminie Golczewo. Zapewnienie 75% redukcji całkowitego ładunku azotu i fosforu w ściekach komunalnych.	a) Budowa nowych i modernizacja istniejących ujęć wody, stacji uzdatniania oraz sieci. Kontynuacja modernizacji istniejących i budowy nowych sieci wodociągowych na terenie gminy,	gmina	2013 – 2016	Środki własne, programy pomocowe UE
		b) zwiększenie przepustowości i modernizacja istniejących oczyszczalni ścieków komunalnych,			
		c) kontynuacja budowy kanalizacji na terenie gminy.			
		Wspieranie budowy indywidualnych systemów oczyszczania ścieków	gmina, mieszkańcy	2011 – 2016	Środki własne, WFOŚiGW, NFOŚiGW, programy pomocowe UE
		Ograniczanie i eliminacja zrzutu	Użytkownicy środowiska,	ciągle	Środki pomocowe UE,

		substancji niebezpiecznych do wód.	podmioty gospodarcze,		Środki własne
		Rewitalizacja rzek i ich zlewni (opracowanie programu ochrony i rekultywacji wód powierzchniowych).	gmina	2011 – 2016	Środki własne gminy, WFOŚiGW, programy pomocowe
		Rozwój współpracy ze wszystkimi instytucjami wpływającymi na jakość wód, wspieranie edukacji ekologicznej w zakresie racjonalnej gospodarki wodami i jej ochrony przed zanieczyszczeniem.	gmina, organizacje pozarządowe, instytucje ochrony środowiska	ciągle	Środki własne, programy pomocowe UE
		Wspieranie działań inwestycyjnych, mających na celu ograniczenie i eliminację ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych w ściekach do środowiska wodnego, a w szczególności substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego.	gmina, podmioty gospodarcze, mieszkańcy	ciągle	Środki własne, programy pomocowe UE
3	Spełnienie wymagań jakościowych w zakresie ochrony wód przed zanieczyszczeniem związkami azotu ze źródeł rolniczych.	Ograniczenie odpływu zanieczyszczeń azotanowych ze źródeł rolniczych.	Indywidualni hodowcy	2011 – 2014	Środki własne, WFOŚiGW, fundusze pomocowe UE
		Edukacja rolników w zakresie stosowania nawozów i środków ochrony roślin oraz wdrażania dobrych praktyk rolniczych.	Gminy, ARiMR, ODR Barzkowice	2011 – 2014	Środki własne, fundusze pomocowe UE
		Budowa szczelnych zbiorników na gnojowicę i/lub gnojówkę oraz płyt obornikowych	Podmioty gospodarcze, mieszkańcy gminy	2011 – 2014	Środki własne, fundusze pomocowe UE

		w gospodarstwach rolnych prowadzących hodowlę i chów zwierząt.			
--	--	--	--	--	--

Konieczność racjonalizacji wykorzystania zasobów wodnych i ochrona przed powodzią i suszą jest zapisana w Ramowej Dyrektywie Wodnej, Strategii Gospodarki Wodnej, Dyrektywie 2007/60/WE w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim oraz Polityce Ekologicznej Państwa.

Tab. IV. 2. Cel 1.1.1. - Racjonalizacja wykorzystania zasobów wodnych i ochrona przed skutkami powodzi i suszy

L.p	ZADANIA	DZIAŁANIA	JEDNOSTKI I PODMIOTY REALIZUJĄCE	OKRES REALIZACJI	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
1.	Ochrona przed powodzią.	a) współdziałanie w tworzeniu systemów ochrony przeciwpowodziowej, b) regulacja rzek i kanałów, c) modernizacja obiektów i urządzeń ochrony przeciwpowodziowej.	RZGW, zarząd województwa, zarząd powiatu, gmina, WZMiUW	2011 – 2018	Środki własne, fundusze strukturalne UE.
2.	Racjonalizacja wykorzystania zasobów wodnych.	Zapewnienie równowagi między poborem a zasilaniem wód podziemnych.	Użytkownicy środowiska	2011 – 2018	Środki własne użytkowników środowiska, środki pomocowe Unii Europejskiej,
3.	Ochrona przed suszą.	Budowa i renowacja zbiorników małej retencji przez właścicieli prywatnych.	Użytkownicy środowiska	2011 – 2018	Środki własne użytkowników środowiska, środki pomocowe Unii Europejskiej,

Wskaźniki realizacji celu

1.1.1. Wskaźnik presji na środowisko:

1) Pobór wody w 2012 r.[dam³/rok] .

Wskaźnik	Jednostka	Stan wyjściowy 2012
Zużycie wody na 1 mieszkańca	m ³	59,16

2) Ładunki zanieczyszczeń w ściekach komunalnych po oczyszczeniu w 2012 r.[kg/rok]:

BZT5	ChZT	Zawiesina
979	5161	855

3) Zużycie nawozów mineralnych na 1 ha użytków rolnych w 2012 r. (średnie zużycie w województwie zachodniopomorskim w kg):

Ogółem (NPK)	Azotowe (N)	Fosforowe (P ₂ O ₅)	Potasowe (K ₂ O)
119,0	68,8	22,1	28,1

1.1.2. Wskaźniki stanu środowiska (GUS)

Stan jakości wód powierzchniowych	Rzeka Wołczenia	Klasa jakości I - II
	Rzeka Niemica	Klasa jakości I - II

1.1.3. Wskaźnik reakcji działań zapobiegawczych**1) Komunalne oczyszczalnie ścieków – stan 2012 [szt.]**

Oczyszczalnie z podwyższonym usuwaniem biogenów	Oczyszczalnie biologiczne
1	2

2) Ścieki oczyszczane w komunalnych oczyszczalniach ścieków w 2012 r. [dam³/rok]

Odprowadzane ogółem [dam ³ /rok]	Oczyszczane łącznie z wodami infiltracyjnymi i ściekami dowożonymi [dam ³ /rok]	Oczyszczane razem [dam ³ /rok]	Oczyszczane mechanicznie [dam ³ /rok]	Oczyszczane biologicznie [dam ³ /rok]	Oczyszczane z podwyższonym usuwaniem biogenów [%]
138	138	130	0	130	96,5

3) Wodociągi (dane 2012).

Długość czynnej sieci rozdzielczej	Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	Woda dostarczona gospodarstwom domowym	Ludność korzystająca z sieci wodociągowej
[km]	[szt]	[dam ³]	[osoba]
64,6	1337	353,2	5970

4) Kanalizacja (dane 2012).

Długość czynnej sieci kanalizacyjnej	Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	Ścieki odprowadzone	Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej
[km]	[szt]	[dam ³]	[osoba]
22,5	611	138	3715

Cel 1.2. Poprawa jakości powietrza i spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza

Teren gminy Golczewo nie należy do obszarów o znacznym zanieczyszczeniu powietrza. Ważne jest więc utrzymanie jakości powietrza atmosferycznego zgodnie z obowiązującymi standardami jakości środowiska.

Tab. IV. 3. Cel 1.2. Poprawa jakości powietrza i spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza.

L.p	ZADANIA	DZIAŁANIA	JEDNOSTKI I PODMIOTY REALIZUJĄCE	OKRES REALIZACJI	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
1.	Modernizacja nieefektywnych systemów grzewczych.	Wspieranie działań na rzecz ograniczenia niskiej emisji ze źródeł komunalnych (wymiana kotłów węglowych na paliwo gazowe, olej opałowy, biopaliwa, pompy ciepła, kolektory słoneczne).	gmina, użytkownicy środowiska	2011 – 2018	Środki własne gminy, właścicieli obiektów, fundusze pomocowe UE
2.	Modernizacja systemów oświetlenia na mniej energochłonne.	uzupełnienie i wymiana na energooszczędne punktów świetlnych przy drogach gminnych, powiatowych,	gmina, zarządcy dróg,	2011 – 2018	fundusze pomocowe UE, programy operacyjne, środki gminne, powiatowe

3.	Poprawa jakości powietrza.	współdziałanie z Zarządem Województwa przy opracowywaniu programów ochrony powietrza,	gmina, użytkownicy środowiska, WIOŚ, Zarząd Województwa	2011-2018	Budżet Państwa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze pomocowe UE, środki gminne,
		zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie potrzeb i możliwości ochrony powietrza, w tym oszczędności energii i stosowania odnawialnych źródeł energii oraz szkodliwości spalania odpadów w gospodarstwach domowych,	gmina, organizacje pozarządowe	2011-2018	Środki własne, WFOŚiGW, programy pomocowe UE
		a) realizacja przedsięwzięć termomodernizacyjnych , b) rozbudowa sieci gazowej na terenie gminy.	gmina; właściciele obiektów	2011 -2016	Środki własne, inne fundusze w tym UE, WFOŚiGW
4.	Oszczędność surowców nieodnawialnych.	a) wspieranie przedsięwzięć z zakresu wykorzystania odnawialnych źródeł energii, b) budowa elektrowni wiatrowych, c) propagowanie na terenach wiejskich źródeł energii cieplnej wykorzystujących biomasę – słomę i biogaz otrzymywany z fermentacji metanowej odchodów zwierzęcych.	instytucje, osoby fizyczne i prawne, gmina, WODR, producenci urzędów, prywatni inwestorzy	2011-2018	Środki inwestorów, fundusze ochrony środowiska środki WODR, producenci urzędów, środki własne
5.	Dalsza realizacja powiatowego i gminnych programów usuwania azbestu.	Promowanie i wspieranie przedsięwzięć dotyczących usuwania azbestu z obiektów i instalacji budowlanych.	gmina, właściciele nieruchomości	2011-2018	Środki własne właścicieli nieruchomości, środki gminy, inne fundusze

Wskaźniki realizacji celu**1.2.1. Wskaźnik presji na środowisko**

Wskaźnik	Jednostka	Stan wyjściowy 2012
Nagromadzenie odpadów azbestowych	Mg	1569,55

1.2.2. Wskaźniki stanu środowiska

Wskaźnik	Jednostka	Stan wyjściowy 2012
Ocena jakości powietrza	Klasa	brak przekroczeń standardów jakości powietrza (klasa A), za wyjątkiem ozonu (klasa C).

1.2.3. Wskaźnik reakcji działań zapobiegawczych

Wskaźnik	Stan wyjściowy 2010
klasyfikacja stref dla poszczególnych zanieczyszczeń	Klasa A

Cel 1.3. Poprawa klimatu akustycznego

Podstawowym celem polityki ekologicznej państwa, w tym, w zakresie poprawy jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego jest **poprawa klimatu akustycznego**, poprzez zmniejszenie zagrożenia mieszkańców ponadnormatywnym hałasem zwłaszcza emitowanym przez środki transportu.

Podstawę prawną działań w zakresie ochrony środowiska przed hałasem stanowi przede wszystkim ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska. Zgodnie z art. 112 ustawy: ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności poprzez:

- utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego,
- zapobieganiu powstawaniu hałasu lub przenikaniu do środowiska.

Tab. IV. 4. Cel 1.3.– Poprawa klimatu akustycznego.

L.p	ZADANIA	DZIAŁANIA	JEDNOSTKI I PODMIOTY REALIZU- JĄCE	OKRES REA- LIZACJI	ŹRÓDŁA FINANSOWA NIA

1	Poprawa klimatu akustycznego oraz ochrona mieszkańców gminy Golczewo przed ponadnormatywnym hałasem.	<ul style="list-style-type: none"> a) ograniczenie hałasu emitowanego przez środki transportu oraz w wyniku prowadzonej działalności gospodarczej, b) ochrona i promowanie obszarów cichych, na których występuje naturalny klimat akustyczny, c) egzekwowanie ograniczeń prędkości ruchu na terenach zabudowanych, d) prowadzenie działalności edukacyjnej o zagrożeniu środowiska i zdrowia ludzkiego hałasem, 	użytkownicy środowiska, gmina, organizacje pozarządowe, Zarząd Dróg, WIOŚ	Ciągłe	Budżet państwa, środki własne użytkowników środowiska, środki pomocowe Unii Europejskiej, NFOŚiGW, WFOŚiGW
2	Promowanie inwestycji mających na celu ograniczenie narażenia na hałas komunikacyjny.	<ul style="list-style-type: none"> a) wprowadzenie stref wolnych od ruchu samochodowego, b) modernizacja i przebudowa nawierzchni dróg, c) budowa ścieżek rowerowych, d) realizacja zabezpieczeń (ekrany akustyczne wały ziemne, nasadzenia pasów zieleni) w miejscach przekroczeń poziomów hałasu, e) uwzględnianie ochrony przeciwhałasowej przy budowie nowych dróg oraz przebudowie istniejących. 	gmina, zarządzający głównymi ciągami komunikacyjnymi	Ciągłe	Budżet państwa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, środki własne, oraz pomocowe UE

Wskaźniki realizacji celu

1.3.1. Wskaźnik presji na środowisko

Wskaźnik	Jednostka	Stan 2012
----------	-----------	-----------

Drogi wojewódzkie i powiatowe na terenie gminy	km	89,4
--	----	------

1.3.2. Wskaźnik stanu środowiska

Wskaźnik	Jednostka	Stan 2012
Liczba kontroli poziomu hałasu drogowego na terenie gminy	Szt.	0

1.3.3. Wskaźnik reakcji działań zapobiegawczych

Wskaźnik	Jednostka	Stan 2012
Długość wybudowanych obwodnic.	[km]	0,0

Cel 1.4. Ochrona mieszkańców przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych.

Zagrożenie promieniowaniem niejonizującym może być stosunkowo łatwo wyeliminowane lub ograniczone pod warunkiem zapewnienia odpowiedniej separacji przestrzennej człowieka od pól przekraczających określone wartości graniczne. Specyfika oddziaływującego czynnika (niewidzialnego i niewyczuwalnego przez organizm ludzki) powoduje częste jego lekceważenie.

Tab. IV. 5. Cel 1.4.- Ochrona mieszkańców przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych.

Lp	ZADANIA	DZIAŁANIA	JEDNOSTKI I PODMIOTY REALIZUJĄCE	OKRES REALIZACJI	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
1	Identyfikacja zagrożeń promieniowania elektromagnetycznego.	a) inwentaryzacja i kontrola źródeł emisji promieniowania elektromagnetycznego, b) pomiary pól elektromagnetycznych, c) wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów dotyczących pól elektromagnetycznych,	Prowadzący instalacje, użytkownicy urządzeń emitujących PEM, WIOŚ, gmina	2011-2018	Budżet państwa, środki własne użytkowników środowiska, środki pomocowe Unii Europejskiej, NFOŚiGW, WFOŚiGW

2	Ochrona mieszkańców przed niekorzystnym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych.	a) preferowanie małokonfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego, b) zapobieganie powstawaniu nowych źródeł promieniowania niejonizującego na terenach mieszkalnych,	gmina, właściciele sieci	2011-2018	Budżet gminy, środki własne właścicieli sieci
		Wnikliwe prowadzenie postępowań w sprawie oceny oddziaływania planowanych przedsięwzięć.	Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska, podmioty gospodarcze	Proces ciągły	Środki własne użytkowników środowiska, budżet państwa,

Wskaźniki realizacji celu

1.4.1. Wskaźnik presji na środowisko

Wskaźnik	Jednostka	Stan 2012
Ilość stacji telefonii komórkowej	szt.	5

1.4.2. Wskaźnik stanu środowiska

Wskaźnik	Jednostka	Stan 2012
Liczba miejsc, gdzie stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów natężeń promieniowania pól elektromagnetycznych	Szt.	0

1.4.3. Wskaźnik reakcji działań zapobiegawczych

Wskaźnik	Jednostka	Stan 2012
Liczba kontroli potencjalnych źródeł promieniowania pól elektromagnetycznych	Szt.	0

Cel 2. - Poprawa gospodarki odpadami

Obecnie, głównymi celami do osiągnięcia w gospodarce odpadami na terenie gminy Golczewo są :

- sprawowanie kontroli nad odbieraniem odpadów komunalnych zmieszanych od wszystkich mieszkańców gminy,
- podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców,
- edukacja na temat segregacji odpadów u „źródła”,

Tabela IV.6. Cel 2. - Poprawa gospodarki odpadami

L.p	ZADANIA	DZIAŁANIA	JEDNOSTKI I PODMIOTY REALIZUJĄCE	OKRES REALIZACJI	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
1.	Przestrzeganie prawa w zakresie gospodarki odpadami przez przedsiębiorców.	a) budowa i modernizacja istniejących magazynów do tymczasowego przechowywania sztuk padłych (na terenie ferm hodowlanych),	Przedsiębiorcy	ciągłe	Środki własne
		b) modernizacja i rozbudowa istniejących zbiorników na gnojowicę i płyt gnojowych,			
		Rozwój systemu monitoringu podmiotów w zakresie gospodarki odpadami.	Gmina, WIOŚ	ciągłe	Środki własne
		Kontrolowanie zgodności ustaleń zawartych w wydanych zezwoleniach podmiotom prowadzącym działalność w zakresie odbierania odpadów komunalnych	Gmina	ciągłe	Środki własne
2.	Objęcie 100% mieszkańców zorganizowanym systemem zbiorki odpadów.	Kontrola prawidłowości złożonych deklaracji opłaty za odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych i nieruchomości niezamieszkałych.	Gmina	ciągłe	Środki własne

3.	Zwiększenie udziału odzysku odpadów opakowaniowych, zgodnego z wymaganiami ochrony środowiska.	a) wyposażenie miejscowości gminy w pojemniki do selektywnej zbiórki odpadów (makulatura, szkło, plastik),	Gmina, firma wywozowa	2013 - 2016	Środki własne z pobranej opłaty za odbiór stałych odpadów komunalnych.
4.	Rozwój i udoskonalanie selektywnej zbiórki odpadów.	a) organizowanie selektywnej zbiórki i unieszkodliwianie przeterminowanych leków, a) wzrost wyposażenia posesji jednorodzinnych w przydomowe kompostowniki, b) organizacja i rozwój zbiórki odpadów wielkogabarytowych, niebezpiecznych i remontowo budowlanych, c) zwiększenia ilości organizowanych akcji zbiórki odpadów niebezpiecznych i wielkogabarytowych, d) współdziałanie przy wdrażaniu systemów zbierania małogabarytowych zużytych baterii i akumulatorów z gospodarstw domowych.	Gmina, firma wywozowa	2013 - 2016	Środki własne
5.	Edukacje społeczeństwa w zakresie gospodarki odpadami.	a) inicjowanie akcji informacyjno - edukacyjnych dotyczących selektywnego zbierania odpadów opakowaniowych i ulegających biodegradacji,	Gmina, CZG –R-XXI firma wywozowa, szkoły, organizacje pozarządowe	ciągłe	Środki własne

		b) informowanie o szkodliwości niesegregowania odpadów niebezpiecznych,			
6.	Ochrona poszczególnych komponentów środowiska przed nieodpowiednim i niekontrolowanym składowaniem odpadów.	a) likwidacja wszystkich nielegalnych składowisk odpadów na terenie gminy, b) rekultywacja nieeksploatowanych składowisk odpadów.	Gmina	ciągły	Środki własne, środki pomocowe UE

Wskaźniki realizacji celu

2.1. Wskaźnik presji na środowisko

Wskaźnik	Jednostka	Stan 2012
Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku	Mg	790,30

2.2. Wskaźnik stanu środowiska

Wskaźnik	Jednostka	Stan 2012
Liczba nielegalnych składowisk odpadów	Szt.	0
Powierzchnia niezrekultywowanych składowisk odpadów:		
• Powierzchnia nielegalnych składowisk odpadów	ha	0
• Powierzchnia niezrekultywowanych, zamkniętych składowisk odpadów	ha	1,7

2.3. Wskaźnik reakcji działań zapobiegawczych

Wskaźnik	Jednostka	Stan 2012
Odsetek mieszkańców objętych zbieraniem odpadów z gospodarstw domowych	[%]	98

Cel 3. - Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem oraz rekultywacja terenów zdegradowanych

Kierując się „Polityką ekologiczną państwa” i problemami województwa sformułowano główny cel do roku 2018 w zakresie ochrony gleb jako **ochronę gleb przed negatywnym oddziaływaniem oraz rekultywacja terenów zdegradowanych.**

Tab. IV. 8. Cel 3. - Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem oraz rekultywacja terenów zdegradowanych.

L.p.	ZADANIA	DZIAŁANIA	JEDNOSTKI I PODMIOTY REALIZUJĄCE	OKRES REALIZACJI	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
1	Ochrona gleb przed degradacją.	a) promocja stosowania dobrych praktyk rolniczych, b) kontrola obiektów hodowli zwierząt średnich i dużych oraz postępowania z gnojowicą, c) ochrona gleb przed erozją i zakwaszeniem, d) rozwój systemu monitoringu gleb, e) kontrola jakości gleb, f) działania zmierzające do odkwaszenia gleb.	Podmioty gospodarcze, użytkownicy i właściciele gruntów, gmina, Stacje Chemiczno Rolnicze, AMiRR, ODR, WIOŚ, RZGW	2013 – 2018	Budżet państwa, użytkownikó w środowiska, środki pomocowe Unii Europejskiej, NFOŚiGW, WFOŚiGW
2.	Ochrona gleb.	a) optymalne zużycie nawozów mineralnych i środków ochrony roślin, zapewnienie wzrostu poziomu świadomości ekologicznej wśród rolników, b) promowanie ekologicznego rolnictwa.	Rolnicy, ODR, gmina, SCh-R ARiMR	2013 – 2018	Środki producentów, WODR
		Likwidacja powstających dzikich składowisk.	Władający powierzchnią ziemi i użytkownicy terenów, gminy,	2013 – 2018	Budżet gminy, środki użytkownikó w terenie
3.	Poprawa	Poprawa struktury agrarnej	Producenci rolni,	2013 –	Środki

	efektywności ekonomicznej gospodarstw, realizacja zadań programu rolno-środowiskowych.	gospodarstw rolnych.	gmina, organizacje rolnicze	2014	producentów rolnych, budżet gminy, fundusze ochrony środowiska
4.	Przeciwdziałanie erozji, tworzenie stref ekotonowych.	Zalesianie terenów o niskich klasach bonitacyjnych gleb i gruntów porolnych.	Lasy Państwowe, gmina, powiat ARiMR, właściciele gruntów	2013 – 2018	Budżet Państwa, środki właścicieli
5.	Zapewnienie odpowiedniego nawodnienia gleb.	Podjęmowanie przedsięwzięć z zakresu odbudowy zdekapitalizowanych systemów melioracji wodnych szczegółowych.	ZMiUW, gmina	2013 – 2018	Budżet gminy, środki pomocowe Unii Europejskiej
6.	Rekultywacja terenów zdegradowanych.	a) rekultywacja terenów uznanych za zdegradowane, b) ukończenie rekultywacji zamkniętego składowiska odpadów w Kłębach	Właściciele terenu, gmina,	2013 - 2018	Środki własne, WFOŚiGW pomocowe Unii Europejskiej

Wskaźniki realizacji celu

3.1 Wskaźnik stanu środowiska

Wskaźnik	Jednostka	Stan 2012
Niezrekultywowana powierzchnia nieczynnych składowisk odpadów	[ha]	1,7

3.2. Wskaźnik reakcji działań zapobiegawczych

Wskaźnik	Jednostka	Stan 2012
Grunty nieleśne przeznaczone do zalesienia	[ha]	66,8

Cel 4. - Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii i minimalizacja ich skutków oraz zwiększenie bezpieczeństwa chemicznego

Tab. IV. 9. Cel 4. - Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii i minimalizacji ich skutków oraz zwiększenie bezpieczeństwa chemicznego

L.p.	ZADANIA	DZIAŁANIA	JEDNOSTKI I PODMIOTY REALIZUJĄCE	OKRES REALIZACJI	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
1	Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii i ograniczenie skutków dla ludzi, środowiska.	a) wspieranie współpracy z właściwymi służbami w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom, b) wyznaczenie drogowych tras transportu substancji niebezpiecznych, c) wspieranie Państwowej Straży Pożarnej w prowadzeniu działań ratowniczych,	gmina Wojewoda, Marszałek, GIOŚ, WIOŚ, PSP, Policja	2013 - 2018	Budżet państwa, środki pomocowe Unii Europejskiej, NFOŚiGW, WFOŚiGW
2.	Bezpieczny transport substancji niebezpiecznych.	Kontrola przestrzegania europejskiej umowy "ADR" o przewozie substancji i materiałów niebezpiecznych.	KWSP, Gmina, Inspekcja Transportu Drogowego	2013 - 2018	Środki własne, inne fundusze
3.	Edukacja społeczności lokalnej.	Edukacja społeczeństwa w zakresie właściwych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożenia.	Organizacje pozarządowe, gmina	2013 - 2018	Środki własne, inne fundusze

Wskaźniki realizacji celu

4. 1 Wskaźnik presji na środowisko

Wskaźnik	Jednostka	Stan 2012
Ilość potencjalnych sprawców poważnych awarii przemysłowych	Szt.	1

4.2. Wskaźnik stanu środowiska

Wskaźnik	Jednostka	Stan 2012
Ilość wypadków w transporcie z udziałem substancji niebezpiecznych na terenie powiatu	Szt.	0

4.3. Wskaźnik reakcji działań zapobiegawczych

Wskaźnik	Jednostka	Stan 2012
Ilość kontroli potencjalnych sprawców poważnych awarii	Szt.	0

Cel 5. - Ochrona złóż kopalin**Tab. IV. 10. Cel 5.- Ochrona złóż kopalin**

Lp.	ZADANIA	DZIAŁANIA	JEDNOSTKI I PODMIOTY REALIZUJĄCE	OKRES REALIZACJI	ŹRÓDŁA FINANSOWA-NIA
1.	Identyfikacja złóż kopalin na obszarze gminy.	Wykonanie inwentaryzacji złóż surowców mineralnych z uwzględnieniem elementów ochrony środowiska dla obszaru gminy.	Geolog Wojewódzki.	2011 –2013	Budżet państwa, środki pomocowe Unii Europejskiej, NFOŚiGW
2.	Zapobieganie nielegalnemu wydobyciu kopalin.	Monitoring miejsc występowania złóż kopalin w zakresie ich nielegalnego wydobycia, ze szczególnym uwzględnieniem złóż torfowych.	Gmina, jednostki zarządzające obszarami chronionymi	ciągłe	Środki własne
3.	Racjonalne wydobycie surowców.	Wydobycie surowców uwzględniające ochronę i zachowanie cennych elementów środowiska.	Gmina, eksploatujący złoża	ciągłe	Środki własne

Wskaźniki realizacji celu:**5.1. Wskaźnik stanu środowiska**

Wskaźnik	Jednostka	Stan 2012
Ilość udzielonych koncesji na eksploatację złóż kopalin w sztukach z wyszczególnieniem, jakich kopalin dotyczą i wielkości wydobycia w tonach.	Szt.	0

5.2. Wskaźnik reakcji działań zapobiegawczych

Wskaźnik	Jednostka	Stan 2012
Liczba kontroli w zakresie udzielonych koncesji, procentowy udział kontroli ze stwierdzonymi naruszeniami.	Szt.	0

Cel 6. - Zachowanie równowagi ekologicznej w procesie rozwoju społeczno - gospodarczego

Podstawowym celem polityki ekologicznej państwa, w tym również gminy Golczewo w zakresie ochrony przyrody w perspektywie do 2018 roku jest **zachowanie równowagi ekologicznej w procesie rozwoju społeczno – gospodarczego.**

Tab. IV. 11. Cel 6. - Zachowanie równowagi ekologicznej w procesie rozwoju społeczno - gospodarczego.

Lp.	ZADANIA	DZIAŁANIA	JEDNOSTKI I PODMIOTY REALIZUJĄCE	OKRES REALIZACJI	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
1.	Tworzenie nowych obszarów chronionych.	Ochrona obszarów, zespołów i obiektów nie objętych jeszcze ochroną prawną, a prezentujących dużą wartość przyrodniczą.	Wojewoda/ gmina, organizacje pozarządowe	2013 – 2018	Budżet państwa, województwa, gminy
2.	Zachowanie dla przyszłych pokoleń najcenniejszych obiektów przyrody.	Wykonanie zabiegów pielęgnacyjnych i ochronnych istniejących pomników przyrody.	Wojewoda/ Gmina, organizacje ekologiczne	Ciągły	Budżet gminy, województwa, państwa, fundusze UE i ochrony środowiska,
3.	Rozwój naturalnych form wypoczynku .	Dalszy rozwój agroturystyki.	Rolnicy/ ODR, stowarzyszenia agroturystyczne, gmina	Ciągły	Rolnicy, organizacje gospodarcze i pozarządowe, budżet powiatu, gmina
4.	Udostępnienie i regulacja ruchu na obszarach przyrodniczo cennych.	Rozbudowa sieci ścieżek rowerowych i szlaków pieszych, zorganizowanie punktów widokowych, tablic informacyjnych dotyczących wartości ekologicznych i osobliwości przyrody.	Nadleśnictwa, gmina, organizacje gospodarcze organizatorów turystyki	2013 – 2016	Budżet gminy, fundusze pomocowe UE i ochrony środowiska
5.	Zwiększenie bioróżnorodności.	Prowadzenie działań, wspomagających rozwój populacji, szczególnie rodzimych gatunków drobnej zwierzyny łownej o	Właściwe koła PZŁ/ gmina	2013 – 2018	Koła łowieckie, budżet gminy

		zauważalnym spadku ich liczebności na terenach obwodów łowieckich.			
6.	Utworzenie spójnego systemu obszarów chronionych.	a) ochrona zadrzewień, b) odbudowa parków podworskich i innych cennych obszarów.	Gmina	2013 – 2018	Środki własne gminy
8.	Wdrażanie i umacnianie postawy proekologicznej społeczeństwa .	Edukacja ekologiczna najmłodszych – przeprowadzanie konkursów, promowanie działań proekologicznych, zakładanie kół przyrodniczych.	Jednostki szkolnictwa. Nadleśnictwa	2013 – 2018	Budżet gminy, sponsorzy
9.	Zmniejszenie presji turystycznej na obszary cenne przyrodniczo.	Utrudnianie bezpośredniego dostępu do obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych i środowiskowych, uwzględniając okresy lęgowe ptactwa chronionego.	Nadleśnictwa, gmina, organizacje gospodarcze organizatorów turystyki	2013 – 2018	Budżet gminy, środki pomocowe UE

Wskaźniki realizacji celu

6.1. Wskaźnik stanu środowiska

Wskaźnik	Jednostka	Stan 2012
Użytki ekologiczne	ha.	16,3
Rezerwaty przyrody	ha.	101,1
Obszary chronionego krajobrazu	ha.	1007,3
Pomniki przyrody – ogółem	szt.	31
Stanowiska dokumentacyjne (ZP-K)	ha.	889,9

6.2. Wskaźnik reakcji działań zapobiegawczych

Wskaźnik	Jednostka	Stan 2012
Nowe obszary chronione.	ha	0

Cel 7. - Ochrona i racjonalne użytkowanie lasów

Stan sanitarny lasów można określić jako zadowalający, nie stwierdzono istotnych szkód spowodowanych zanieczyszczeniami przemysłowymi. Należy jednak zapewnić ich ochronę przed pożarami, klusownikami i nielegalnym pozyskiwaniem drewna.

Tab. IV. 12. Cel 7. - Ochrona i racjonalne użytkowanie lasów.

Lp.	ZADANIA	DZIAŁANIA	JEDNOSTKI I REALIZU- JĄCE	OKRES REALI- ZACJI	ŹRÓDŁA FINANSOW A-NIA
1	Ochrona i rozwój systemu obszarów chronionych, ochrona roślin i zwierząt, ochrona siedlisk i ekosystemów oraz krajobrazu.	a) zalesianie nowych terenów, z uwzględnieniem uwarunkowań przyrodniczo – krajobrazowych, b) prowadzenie waloryzacji przyrodniczej obszarów leśnych, c) ochrona i wzmocnienie funkcji zadrzewień i zakrzewień, jako ważnych korytarzy ekologicznych.	Wojewoda Lasy Państwowe, ANR, podmioty prywatne ZODR, właściciele gruntów	Proces ciągły	Środki budżetowe, fundusze pomocowe UE, NFOŚiGW Budżet gminy
2	Zmiana struktury gatunkowej i wiekowej lasów, odnowienie uszkodzonych ekosystemów leśnych.	Realizacja planów urządzenia lasów.	Lasy Państwowe	Proces ciągły	Środki budżetowe, fundusze pomocowe UE, NFOŚiGW
3	Edukacja leśna społeczeństwa, dostosowanie lasów do pełnienia zróżnicowanych funkcji przyrodniczych i społecznych.	a) podnoszenie świadomości przyrodniczej społeczeństwa, b) udostępnienie lasów poprzez utrzymanie i rozwój posiadanej infrastruktury, rozwoju bazy edukacji ekologicznej, c) prowadzenie doradztwa dla właścicieli gruntów korzystających ze wsparcia UE dla leśnictwa	Lasy Państwowe, gmina,	Proces ciągły	Środki budżetowe, fundusze pomocowe UE, NFOŚiGW
4.	Identyfikacja zagrożeń lasów i zapobieganie ich skutkom.	a) monitorowanie oraz ograniczanie występowania szkodników owadzych w lasach, b) monitorowanie oraz	Lasy Państwowe	Proces ciągły	Środki budżetowe, fundusze pomocowe UE,

		ograniczanie zagrożenia pożarowego w lasach, c) wzmacnianie techniczne służb leśnych dla potrzeb ujawniania i zwalczania zagrożeń niszczenia przyrody przez człowieka (walka z kłusownictwem, zaśmiecaniem i dewastacją terenów leśnych).			NFOŚiGW
--	--	--	--	--	---------

Wskaźniki realizacji celu

7.1. Wskaźnik presji na środowisko

Wskaźnik	Jednostka	Stan 2012
Przeciętny wiek drzewostanu	lata	40

7.2. Wskaźnik stanu środowiska

Wskaźnik	Jednostka	Stan 2012
Powierzchnia obszarów leśnych w ha.	ha	8 462,3
Lesistość	[%]	46,8

7.3. Wskaźnik reakcji działań zapobiegawczych

Wskaźnik	Jednostka	Stan 2012
Zalesienia ogółem	ha	62,7

Cel 8. - Wzmocnienie systemu zarządzania środowiskiem i podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa

Monitoring i kontrola są podstawowymi narzędziami do oceny realizacji programów ochrony środowiska.

W styczniu 2007 roku Główny Inspektor Ochrony Środowiska wydał „Ogólne kierunki działania organów Inspekcji Ochrony Środowiska w latach 2007 – 2013”. W realizacji wszystkich tych zadań uczestniczyć będą pośrednio lub bezpośrednio organy Inspekcji Ochrony Środowiska.

Monitoring i ocena stanu środowiska

Państwowy Monitoring Środowiska, według art. 25 ust. 2 ustawy - Prawo ochrony środowiska, jest systemem pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska oraz gromadzenia, przetwarzania i rozpowszechniania informacji o środowisku.

Celem PMŚ, zgodnie z art. 25 ust. 3 ww. ustawy, jest wspomaganie działań na rzecz ochrony środowiska poprzez systematyczne informowanie organów administracji i społeczeństwa o:

- jakości elementów przyrodniczych, dotrzymywaniu standardów jakości środowiska określonych przepisami oraz obszarach występowania przekroczeń tych standardów,
- występujących zmianach jakości elementów przyrodniczych i przyczynach tych zmian, w tym powiązaniach przyczynowo skutkowych występujących pomiędzy emisjami i stanem elementów przyrodniczych.

Informacje wytworzone w ramach PMŚ wykorzystywane są przez Gminę dla potrzeb operacyjnego zarządzania środowiskiem.

PMŚ zapewnia dane podlegające udostępnianiu w myśl przepisów ustawy - Prawo ochrony środowiska, regulujących sprawy swobodnego dostępu do informacji.

Program Państwowego Monitoringu Środowiska stanowi podstawę do opracowania wojewódzkiego programu monitoringu środowiska.

Biorąc pod uwagę, że informacje wytworzone w ramach monitoringu środowiska wykorzystywane są do celów monitorowania skuteczności działań i strategicznego planowania w zakresie ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju na wszystkich poziomach zarządzania należy uznać, że jest to podstawowe narzędzie do oceny realizacji „Programów Ochrony Środowiska”.

Kontrola użytkowników środowiska

Działania kontrolne WIOŚ w najbliższych latach stanowią będą kontynuację działań dotychczasowych, ze szczególnym uwzględnieniem obowiązków związanych z funkcjonowaniem Polski w strukturze Unii Europejskiej, dotyczących zadań w zakresie sprawozdawczości oraz wynikających z nowych przepisów wdrażanych do krajowego porządku prawnego.

W działaniach pokontrolnych wykorzystywane będą przysługujące organom inspekcji uprawnienia w zależności od stwierdzonego naruszenia w zakresie wymuszania przestrzegania wymogów ochrony środowiska.

Edukacja ekologiczna

Konieczność działań w zakresie edukacji ekologicznej wynika nie tylko ze strategicznych dokumentów polskich (Narodowa Strategia Edukacji Ekologicznej), EKG ONZ (Strategia Edukacji dla Zrównoważonego Rozwoju), ale także z konieczności kształtowania świadomości ekologicznej społeczeństwa, która przekłada się na możliwość ograniczania degradacji środowiska. Chodzi tutaj o kształtowanie odpowiednich postaw konsumenckich. Opracowany w 2010 roku Program Edukacji Ekologicznej dla województwa zachodniopomorskiego wyznacza wiele działań dla gmin z zakresu edukacji ekologicznej lokalnego społeczeństwa.

Edukacja ekologiczna w gminie Golczewo realizowana jest poprzez powszechną edukację dzieci i młodzieży, krzewienie wiedzy ekologicznej wśród ludzi dorosłych, podnoszenie świadomości ekologicznej kadry zatrudnionej w gospodarce i administracji.

W edukacji ekologicznej ważną rolę odgrywają szkoły mimo braku podstaw programowych. Dzieje się tak w placówkach, w których działania podejmują nauczyciele - hobbyści.

Tab. IV. 13. Cel 8. – Wzmocnienie systemu zarządzania środowiskiem i podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa.

L.p.	ZADANIA	DZIAŁANIA	JEDNOSTKI I PODMIOTY REALIZU- JĄCE	OKRES REALI- ZACJI	ŹRÓDŁA FINANSO- WANIA
1	Monitoring i ocena jakości powietrza.	Aktualizacja inwentaryzacji emisji (kataster emisji).	Gmina	Proces ciągły	Budżet Państwa, WFOŚiGW
2	Kontrola przestrzegania prawa w zakresie ochrony środowiska.	a) przestrzeganie wymagań ochrony środowiska przez podmioty prowadzące działalność w zakresie: <ul style="list-style-type: none"> • zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów, • ochrony zasobów wód, w szczególności podziemnych, stanowiących źródło zaopatrzenia ludności w wodę do picia i potrzeb gospodarczych, • ograniczania zagrożeń dla środowiska wynikających z działalności rolniczej, • postępowania z substancjami stwarzającymi szczególne zagrożenie dla środowiska – PCB, azbest, b) kontrola wykonywania obowiązków użytkowników środowiska zgodnie z Ustawą o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie.	WIOŚ, organ wydający pozwolenie, gmina, powiat	2013-2018	Budżet Państwa
3	Edukacja ekologiczna i dostęp do informacji.	a) organizowanie akcji promocyjnych i konkursów w zakresie ekologii, b) szkolenie przedstawicieli administracji publicznej, organizacji pozarządowych oraz przedsiębiorców w zakresie przepisów o dostępie do informacji o środowisku,	Gmina, organizacje pozarządowe, Lasy Państwowe	2013-2018	Budżet Państwa, gmin, powiatu NFOŚiGW, WFOŚiGW, Programy pomocowe

		c) egzekwowanie wiedzy o środowisku i jego ochronie od wszystkich pracowników sektora publicznego oraz zapewnienie doskonalenia tej wiedzy.			UE
4	Wojewódzki system informacji o środowisku.	Utworzenie spójnego i sprawnego internetowego systemu informacji o środowisku dla mieszkańców województwa poprzez integrację rozproszonych informacji i danych.	Marszałek, Powiat, Gmina	2013-2018	Budżet Państwa, gmin, powiatu, NFOŚiGW, WFOŚiGW, programy pomocowe UE

Wskaźniki realizacji celu

Wskaźnik	Jednostka	Stan 2012
Liczba osób: uczestników imprez w zakresie wiedzy ekologicznej. (dane szacunkowe)	Szt.	450

V. ZARZĄDZANIE PROGRAMEM OCHRONY ŚRODOWISKA

V.1. Zasady zarządzania programem

Program ochrony środowiska pełni szczególną rolę w procesie realizacji zrównoważonego rozwoju. POŚ stanowi narzędzie koordynacji działań podejmowanych w sferze ochrony środowiska przez służby administracji publicznej oraz instytucje i przedsiębiorstwa.

Zarządzanie realizacją programu winno się odbywać za pomocą instrumentów:

- prawnych,
- społecznych,
- finansowych,
- strukturalnych.

Do instrumentów prawnych należą głównie decyzje administracyjne:

- pozwolenia na pobór wody i wprowadzanie do środowiska substancji lub energii (np. na wytwarzanie odpadów, wprowadzanie ścieków do wód lub ziemi),
- zezwolenia (np. na przewóz lub wywóz odpadów niebezpiecznych, odzysk, unieszkodliwianie odpadów),
- oceny (np. jakości powietrza, wód, oddziaływania na środowisko),

- raporty (np. oddziaływania na środowisko),
- zgody (np. na wyłączenie z produkcji gruntów rolnych i leśnych, gospodarcze wykorzystanie odpadów),
- koncesje, pozwolenia na budowę,
- a także inne decyzje wynikające z przepisów szczególnych.

Instrumenty prawne są narzędziami regulacji bezpośredniej; wprowadzają standardy o charakterze ogólnym, standardy ochrony i jakości poszczególnych komponentów środowiska oraz kontrolę ich osiągania.

Do instrumentów społecznych należą działania mające na celu wypracowanie akceptacji społeczeństwa dla realizacji celów i zadań POŚ.

Wśród instrumentów społecznych istotne znaczenie dla efektywnej realizacji POŚ posiadają:

- współdziałanie i partnerstwo, które polegać powinno na konsultacjach społecznych i debatach publicznych oraz współpracy samorządów,
- upowszechnianie w społeczeństwie informacji o środowisku zasięganie jego opinii podczas procedur prowadzonych w sprawach ochrony środowiska,
- edukacja ekologiczna, która jest jednym ze strategicznych elementów ochrony środowiska, mającym na celu kształtowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa oraz przyjaznych dla środowiska nawyków i postaw,
- stymulacja i wspieranie organizacji pozarządowych i grup nieformalnych kompetentnie i rzetelnie działających w sferze ochrony środowiska.

Do instrumentów finansowych należą:

- opłaty za korzystanie ze środowiska,
- administracyjne kary pieniężne,
- kredyty, w tym umarzalne i dotacje z funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej,
- dotacje z europejskich funduszy strukturalnych udzielane za pośrednictwem właściwych programów operacyjnych,
- pomoc publiczna w postaci zwolnień i ulg podatkowych, odroczeń i umorzeń,
- udzielanie gwarancji finansowych dla projektowanych zadań,
- tworzenie rynku uprawnień do emisji zanieczyszczeń.

Instrumentami strukturalnymi są:

- strategiczne i operacyjne dokumenty o zasięgu regionalnym i lokalnym, interdyscyplinarne i sektorowe, wytyczające cele i określające zadania do realizacji (strategie rozwoju, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, plany miejscowe, raporty - oceny oddziaływania na środowisko itp.),
- spójny system monitoringu oraz zintegrowana baza danych o środowisku pozwalająca na cykliczną weryfikację stopnia osiągania wymaganych i założonych w programie wskaźników.

Uczestnicy wdrażania programu:

- władze gminy przygotowujące i uchwalające program oraz oceniające efektywność jego realizacji,
- gmina prowadząca działania inwestycyjne,
- organizacje pozarządowe przyjmujące na siebie rolę pośredniczenia pomiędzy administracją i społeczeństwem,
- podmioty gospodarcze, szczególnie te, które posiadają istotny wpływ na stan środowiska,
- mieszkańcy gminy jako beneficjenci i uczestnicy realizacji POŚ.

Samorząd gminny dysponuje kompetencjami wykonawczymi o charakterze strategicznym, opracowuje strategię gminy, oraz programy o charakterze strategicznym, a w tym POŚ.

Obowiązkiem Gminy jest przeprowadzanie co dwa lata oceny realizacji POŚ, przygotowanie raportu z realizacji POŚ i przedstawienie tego raportu Radzie Gminy.

V.2. Finansowanie programu ochrony środowiska

Warunkiem realizacji zapisów POŚ jest pozyskanie środków finansowych na realizację poszczególnych zadań.

Dostępne publiczne źródła finansowania można podzielić na:

- krajowe – pochodzące z budżetu państwa, budżetu województwa, pozabudżetowych instytucji publicznych (BP - Budżet Publiczny - środki Budżetu Samorządu Wojewódzkiego, środki z Budżetu Powiatu, Skarb Państwa - Wojewoda, Ministerstwo), WFOŚiGW, NFOŚiGW udzielane w formie dotacji, grantów i subwencji, środki prywatne,
- programy pomocowe UE, (środki UE – Sektorowe Programy Operacyjne, finansowane m. in. z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, środki Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2007-2013, środki Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013) fundusze ekologiczne, fundusze strukturalne, regionalne programy operacyjne, fundacje i inne.

Charakterystyczną cechą finansowania zadań z ochrony środowiska w Polsce jest niski udział budżetu państwa, ciężar finansowania spada więc głównie na samorządy, fundusze ekologiczne i przedsiębiorstwa. W gminie został opracowany i przyjęty w roku 2007 „Wieloletni Plan Inwestycyjny” oraz harmonogram prac nad wieloletnim planem inwestycyjnym na lata 2008 – 2013.

W samej tabeli WPI wskazano na źródła dofinansowania. Wysokość procentowego udziału dofinansowania z zewnętrznych źródeł przyjęto następująco:

1) od 50% do 75% - ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2007-2013;

2) 75% - ze środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013;

Tabela WPI została opracowana według stanu wiedzy na październik 2008 roku.

Wykaz zadań oraz sposób finansowania.

Tab. V. 1. Nakłady na planowane przedsięwzięcia inwestycyjne do realizacji w latach 2013- 2016 z perspektywą do roku 2018 w gminie Golczewo

Lp	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Szacowane Koszty (zł)	Źródła finansowania
1.	Uatrakcyjnienie szlaku Rowerowego przebiegającego przez Drzewicę i Kłodzino poprzez zachowanie i ochronę dziedzictwa kulturowego	Gmina	43.030	Środki własne gminy, programy pomocowe UE
2.	Termomodernizacja i zmiana systemów grzewczych w obiektach oświatowych i wychowawczych gminy oraz obiektów użyteczności publicznej	Gmina	Brak danych kosztowych (według projektu inwestycyjnego)	Środki budżetowe gminy i UE
3.	Przebudowa dróg gminnych zgodnie z planem inwestycyjnym	Gmina	Brak danych kosztowych (według projektu inwestycyjnego)	Środki budżetowe gminy i UE
4.	Budowa kompostowni i sortowni odpadów na składowisku w Słajsinie	RXXI, gmina	87.000.000	Środki własne, programy pomocowe UE
5.	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w gminie Golczewo	Gmina	2.600.000	Środki własne, programy pomocowe UE
6.	Modernizacja oświetlenia drogowego w gminie Golczewo	Gmina	182.100	Środki własne
7.	Budowa siłowni wiatrowych zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego	Gmina	Brak danych kosztowych (do ustalenia na etapie projektu)	Środki własne beneficjentów, Środki pomocowe UE, WFOŚiGW NFOŚiGW,
8.	Budowa oczyszczalni	Gmina	50.000	Środki własne beneficjentów,

	przydomowych			Środki gminy, WFOŚiGW NFOŚiGW, PROW
9.	Budowa ubojni drobiu z oczyszczalni ścieków w Golczewie	Spółka Madama	Brak danych o kosztowych	Środki własne inwestora
10.	Budowa brakujących elementów sieci wodnej i kanalizacyjnej w Golczewie	Gmina	300.000	Środki własne programy pomocowe UE
11.	Uzbrojenie w sieć wodociągową terenów ul. Grzybowa w Wysokiej Kamińskiej	Gmina	112.000	Środki własne programy pomocowe UE
12.	Budowa ujęć wodnych oraz Stacji Uzdatniania Wody wraz z magistralami przesyłowymi w gminie Golczewo	Gmina	10.000.000	Środki własne programy pomocowe UE
13.	Budowa infrastruktury wodno-ściekowej w gminie.	Gmina	1.500.000	Środki własne programy pomocowe UE
14.	Budowa szlaków turystycznych w gminie	Gmina	220.000	Środki własne programy pomocowe UE
15.	Rekultywacja składowiska odpadów w Kłębach	RXXI	1.200.000	Środki RXXI programy pomocowe UE

Szacunek kosztów związanych z planowaną realizacją programu ochrony środowiska przeprowadzono na podstawie dostępnych dokumentów planistycznych oraz analizy:

- poniesionych nakładów inwestycyjnych na ochronę środowiska w latach ubiegłych,
- danych z wieloletniego planu inwestycyjnego,

Tab. V. 2. Plan działań pozainwestycyjnych związanych z wdrażaniem „Programu ochrony środowiska w gminie Golczewo w latach 2013 - 2018.

Lp.	Nazwa działania	Okres realizacji	Szacunkowy koszt złotych	Jednostki i podmioty realizujące	Źródła finansowania
1.	Utrzymanie i rozwijanie systemu gromadzenia i upowszechniania informacji o środowisku	2013 - 2018	15.000	Gmina	WFOŚiGW, środki gminy
2.	Opracowanie „Programu Ochrony	2016	10.000	Gmina	Środki własne

	Środowiska”				
3.	Opracowanie raportów z realizacji powiatowego „Programu Ochrony Środowiska”	2013, 2015 i 2017	6.000	Gmina	Środki własne
4.	Organizacja szkoleń dla w zakresie ochrony środowiska przed hałasem.	Cyklicznie	3.000	Gmina	Środki własne WFOŚiGW
5.	Likwidacja „dzikich” wysypisk na terenie gminy	Cyklicznie	20.000	Gmina	Środki własne
6.	Likwidacja „dzikich” wysypisk na terenie lasów	Cyklicznie	15.000	Nadleśnictwa	Środki budżetowe, WFOŚiGW
7.	Zakup worków i pojemników do selektywnej zbiórki odpadów	2013	12.000	Przedsiębiorca świadczący usługę w zakresie odbioru stałych odpadów komunalnych.	Środki własne, przedsiębiorcy.
8.	Unieszkodliwianie i zakup sprzętu do unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych	2013	5.000	Gmina	Środki własne CZG R-XXI, WFOŚiGW
9.	Zwalczanie szkodników na terenach zielonych	2014-2016	1.000	Gmina	Środki własne,
10.	Utrzymanie modernizacja i urządzenie terenów zielonych	2013-2016	10.000	Gmina	Środki własne,
11.	Likwidacja wyrobów zawierających azbest	2013 - 2018	161.000	Gmina	Środki gminy, WFOŚiGW, resort gospodarki, powiatu i beneficjenci
12.	Edukacja ekologiczna	2013 - 2018	80.000	Gmina, szkoły, Nadleśnictwa,	Środki gminy, WFOŚiGW, Nadleśnictw,

V.3. Monitoring realizacji zadań

W celu oceny realizacji Gminnego Programu Ochrony Środowiska należy zgodnie z wytycznymi zawartymi w programie wojewódzkim (WPOŚ) użyć modelu przyczynowo – skutkowego prezentacji zagadnień środowiskowych (model wskaźnikowy, uproszczony - presja, stan, reakcja) pod warunkiem użycia łatwo dostępnych wskaźników, których źródłem jest Urząd

Statystyczny (obowiązkowa sprawozdawczość) oraz inne instytucje, które są zobowiązane do gromadzenia/raportowania w określony sposób swojej działalności (między innymi urzędy samorządowe, służby związane z ochroną środowiska na obszarze województwa, WIOŚ w Szczecinie, Stacja Chemiczno - Rolnicza, Państwowa Inspekcja Sanitarna i inne).

W ten sposób pozyskane informacje będą mogły być użyte do sporządzenia obowiązkowych raportów z realizacji POŚ na obszarze gminy. Taki sposób monitorowania zadań realizowanych w ramach POŚ wymaga dobrej współpracy wszystkich zaangażowanych instytucji z centrum monitorowania POŚ – Urzędem Marszałkowskim.

Postęp we wdrażaniu programu można mierzyć wskaźnikami:

- wskaźniki presji na środowisko, które wskazują główne źródła problemów i zagrożeń środowiskowych (przykładowo emisja zanieczyszczeń do środowiska),
- wskaźniki stanu środowiska, odnoszące się do jakości środowiska i jakości jego zasobów (przykładowo jakość wód powierzchniowych i podziemnych). Podstawą ich określenia są wyniki badań i pomiarów uzyskane w ramach systemu Państwowego Monitoringu Środowiska (PMS). Wskaźniki te obrazują ostateczny rezultat realizacji celów polityki ekologicznej i powinny być tak konstruowane, aby możliwe było dokonanie przeglądowej oceny stanu środowiska i zmian zachodzących w czasie,
- wskaźniki reakcji działań zapobiegawczych, pokazujące działania podejmowane przez społeczeństwo lub określoną instytucję w celu poprawy jakości środowiska lub złagodzenia antropogenicznej presji na środowisko (przykładowo procent mieszkańców korzystających z oczyszczalni ścieków, obszary prawnie chronione jako procent całego obszaru).